Motto: Amor Patriae, nostra Lex!

VATRA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ

ISSN 2360-218X · ISSN-L 2360-218X · ANUL XXVI · NR. 60 (81) · SERIE NOUĂ · OCTOMBRIE–NOIEMBRIE 2025

PERIODIC AL FILIALEI JUDEȚENE BOTOȘANI A UNIUNII VATRA ROMÂNEASCĂ

MEMBRII FONDATORI, IN MEMORIAM : IONEL BEJENARU, ION FETCU

1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI
Sărbătoarea MARII UNIRI din anul 1918

25 OCTOMBRIE – ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI
Aniversarea eliberării, în 1944, a ultimei localităţi: oraşul Carei

28 NOIEMBRIE – ZIUA UNIRII BUCOVINEI CU ROMÂNIA
Aniversarea DECLARAŢIEI DE UNIRE din 1918 a Congresului General al Bucovinei

30 NOIEMBRIE – SF. APOSTOL ANDREI
Sărbătoarea Naţională Religioasă a românilor

SFINȚIREA CATEDRALEI NAȚIONALE

Între efemeritatea existenței terestre a ființei omenești și veșnicia Cerului, Dumnezeu a lăsat o punte – memoria. Martirii creștini, cât și sfinții, prin memorie, sunt prezenți și în zilele noastre. Poporul român a așezat în memorie, alături de sacralitatea sfinților creștini, și pe eroii neamului nostru. Și dacă, prin miracol, am putea vedea osemintele acestora, irizate precum la expunerea prin radiația Röntgen, atunci, moaștele eroilor, răspândite pe tot întinsul gliei strămoșești, ar lumina România, ca o galaxie terestră căzută din înaltul cerului...

continuarea la pag. 2

Chișinău - Ziua Unirii Basarabiei cu România (2)

(partea a doua, continuarea din nr. precedent)

Așa cum arătam la începutul acestui reportaj, publicat în nr. anterior al revistei noastre, Basarabia a sărbătorit în acest an, 2025, cei 107 ani scurși de la 1918, din *Ziua Unirii Basarabiei cu România*, prin o suită de manifestări cultural-omagiale, dar principalul act cultural dedicat acestei zile a fost dezvelirea la Chișinău, în dimineața zilei de 27 martie, a impresionantei statui a Reginei Maria, materialul fiind publicat anterior, așa cum am precizat.

În după amiaza aceleiași zile, la ora 17, în *Sala Unirii* (renovată) a Palatului Sfatului Țării s-a desfășurat un concert omagial, susținut de orchestra simfonică și de soliști vocali și instrumentiști de înaltă clasă ai Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău…

continuarea la pag. 6

In memoriam, GHEORGHE MEDIAN

A vorbi la trecut despre muzeograful, istoricul și publicistul Gheorghe Median părea, în urmă cu două-trei luni, ceva de necrezut. L-am întâlnit de mai multe ori în cursul acestui an, întâmplător sau cu diverse ocazii, în general, la diferite manifestări științifice și culturale. Am regăsit în domnia sa același om care ilustra perfect afirmația că există două vârste: cea biologică și cea spirituală. Poți fi la vârsta a treia și să păstrezi sufletul tânăr, o tinerețe a activității, a interesului pentru tot ce este nou, a generozității materializate în capacitatea de a sprijini pe cei din jurul tău, așa cum a fost cazul său…

continuarea la pag. 5

Cernăuți - ZIUA LIMBII ROMÂNE

Redacția revistei *„Vatra Noastră Românească“*, în spiritul unității de neam, își statuase un calendar de participare la sărbătorile naționale românești de peste an, alături de frații „rămași dincolo de prag“ prin vitregia istoriei. În acest an, însă, românii nord-bucovineni au sărbătorit și ei, în sincronism cu toată suflarea românească, *Ziua Limbii Române*, pe 31 august. Fiind o premieră, sub acest aspect, în această zi de sărbătoare am ales să fim alături de „românii nordici“, de pe plaiul bucovinean...

continuarea la pag. 20

București, 26 octombrie 2025

SFINȚIREA CATEDRALEI NAȚIONALE – ofrandă către Cer a poporului român

Între efemeritatea existenței terestre a ființei omenești și veșnicia Cerului, Dumnezeu a lăsat o punte – memoria. Martirii creștini, cât și sfinții, prin memorie, sunt prezenți și în zilele noastre. Poporul român a așezat în memorie, alături de sacralitatea sfinților creștini, și pe eroii neamului nostru. Și dacă, prin miracol, am putea vedea osemintele acestora, irizate precum la expunerea prin radiația Röntgen, atunci, moaștele eroilor, răspândite pe tot întinsul gliei strămoșești, ar lumina România, ca o galaxie terestră căzută din înaltul cerului. Toate izbânzile din istoria țării noastre fiind dobândite prin sacrificiul suprem al acestor eroi, românii au păstrat cu sfințenie, din cele mai vechi timpuri, un cult al eroilor. După marile izbânzi în lupta cu dușmaii invadatori, domnitorii noștri ridicau biserici și mănăstiri, spre slava lui Dumnezeu.

Așa s-a născut în conștiința neamului românesc – după secole de oprimare națională în tustrele țări românești –, cam prin a doua parte a secolului al XIX-lea, după emanciparea de sub suzeranitatea otomană și dobândirea, prin jertfa a sutelor de mii de români, a Independenței de Stat a României, gândul ridicării unei Catedrale a Mântuirii Neamului Românesc.

Această idee a străfulgerat secolele, ajungând până în zilele noastre – de la Mihai Eminescu, regale Carol I, Patriarhul Miron Cristea (primul patriarch în România Întregită), care au promovat-o, rând pe rând – dar vitregia vremurilor nu a permis materializarea aceastei grandioase ofrande românești adusă Atotțiitorului.

Dumnezeu a îngăduit vrednicului de pomenire Patriarh Teoctist – care și în perioada antedecembristă s-a aflat într-o continuă luptă cu forțele ce militau pentru destructurarea edificiilor bisericești; el, dimpotrivă, acolo unde reușea, restaura vechile așezăminte mănăstirești, de prin Moldova, Transilvania și Muntenia (eu fiind unul din martorii oculari, cum, în concedii, îl întâlneam prin mănăstirile nemțene, inspectând șantierele), așa cum și viitorul mitropolit Antonie Plămădeală a restaurant, în taină, așezământul brâncovenesc de la Sâmbăta de Sus – ca să înfiripeze această măreață idee, în perioada postdecembristă, dar, și în acest caz, după o luptă aprigă cu... forțele răului.

26.10.2025. București. Sfințirea Catedralei Naționale. Zorii zilei. Un pelerin solitar, ce pare pierdut în imensitatea spațială dominată de măreața construcție – autorul acestui reportaj, surprins în imagine imediat după ce pusese piciorul în „Cetatea lui Bucur”, iar „porțile” catedralei încă nu erau deschise.

După chemarea la Cer a Patriarhului Teoctist, Dumnezeu a hărăzit ca împlinirea acestui vis al poporului român credincios să fie desăvârșit de Preafericitul Patriarh Daniel. Și, iată-ne pe noi, contemporani cu împlinirea acestei măreți construcții ecleziale a românilor!...

Ceea ce am trăit în acea zi de 26 octombrie a anului 2025 – anul Centenarului Patriarhiei Române – nu poate fi descris fără a ne referi la Harul Divin. Detaliile de natură tehnică sau artistică ale acestei monumentale construcții sunt deja binecunoscute.

Încercăm să rememorăm trăirile acelei zile.

Grupul de pelerini botoșăneni, vreo 60 de persoane – tineri și mai vârstnici, profesori în activitate, dar și pensionari de diverse profesii – reprezentând Protopopiatul Botoșani, a plecat la bordul unui autocar (compania de transport botoșăneană R.V.G.), sâmbătă seara, la orele 22,00, pentru a ajunge în zorii zilei următoare, duminică 26 octombrie, la București.

Am descins în imensa piață din fața clădirii Parlamentului României. Maiestoasa clădire, la acea oră din zori (orele 5,30), era cufundată într-un fel de nebuloasă, însă, privind spre înălțimea Dealului Spirii, se distingeau turlele Catedralei Naționale, învăluite în lumină, care păreau să ne cheme într-o împărăție a luminii serafice.

În acea zonă, circulația rutieră era blocată, așa că traversăm „a la legere” piața și ne insinuăm pe lângă zidul de beton ce străjuiește incinta parlamentului. Artera de circulație ce urcă spre Dealul Spirii poartă numele de „Calea 13 Septembrie” – în cinstea bravilor oșteni ai unității de pompieri, oșteni ce au „ținut piept”, de unii singuri, fără alte ajutoare militare, armatei de „osmanlâi” care a înăbușit în sânge Revoluția de

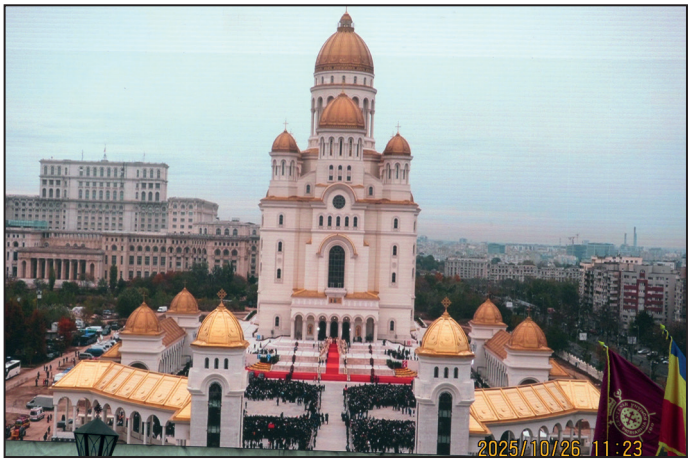

26.10.2025. București. Sfințirea Catedralei Naționale. Imagine panoramică a ansamblului arhitectural al Catedralei, înainte de sosirea înalților prelați. În incintă se pot distinge: garda de onoare ce flanchează covorul roșu în zona de acces, grupuri de pelerini simetric ordonați. În plan secund, Palatul Parlamentului.

26.10.2025. București. Catedrala Națională. Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, și Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, înveșmântați de sărbătoare, binecuvintează pe cei prezenți, îndreptându-se spre locul oficierii ritualului de sfințire a aghiazmei.

26.10.2025. București. Catedrala Națională. Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, și Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, citind rugăciunile în cadrul slujbei de sfințire a aghiazmei, cu care apoi vor fi stropite icoanele, ușile, vitraliile și toți pereții edificiului eclezial.

la 1848 din Muntenia. Îmi vin în minte versurile lui Eugen Jebeleanu, din poemul „1848”: „Suflă vântul, rece-i toamna,/ Ars e cerul de leșie,/ Vin oștirile osmane,/ Vin, răscoala s-o sfâșie//”... Cerul acestei toamne este la fel de cenușiu dar, pe pământul pe care au căzut acești eroi este acum ridicată, victorios, Catedrala Națională, un edificiu luminos ce pare înflorit chiar din osemintele lor.

Ajungem și pe platoul din fața hotelului „*Mariotte*” și constatăm – deloc surprinși, având în vedere măsurile de securitate necesar a fi luate în cazul acestor aglomerări umane de la marile adunări populare – că întregul spațiu al pieții este „amenajat” cu șiruri de garduri metalice mobile, din uzul jandarmeriei, garduri care desenau diverse căi de acces spre incinta catedralei, acestea fiind străjuite de vajnicii militari îmbrăcați în echipament albastru (de aici, și cunoscutul „bleu-jandarme”, nuanță la modă prin vestimentația feminină interbelică), extrem de vigilenți față „de toți și de toate”. Aveam să constatăm în curând că accesul în incinta din jurul clădirii catedralei va fi permis peste vreo două ore (pe la 8,00, din câte-mi amintesc), dar condiționt de prezența unui ecuson special de acces, purtat la reverul hainei, de către fiecare pelerin. De aici au început și îngrijorările noastre, deoarece, din motive inexplicabile pentru noi, pelerinii botoșăneni nu îndeplineau această condiție. În fine, orele treceau una după alta, iar pelerinii din toate județele României afluiau în curtea interioară a catedralei. Am întâlnit și alți pelerini botoșăneni, veniți „pe cont propriu”, deci „neîncartiruiți” în grupul nostru. Totuși, într-un târziu, în urma a numeroase apeluri telefonice, inimosul preot coordonator, Daniel Țăranu, conducătorul nostru de grup, a reușit să „eludeze” condiționalitatea ecusoanelor, aprobându-se deplasarea noastră spre catedrală. Ne strecurăm grăbiți în incintă, trecând iar prin câteva „vămi”, ca în drumul prin purgatoriu.

Trebuie să spunem că, în tot acest timp de așteptare, pelerinii au urmărit desfășurarea ceremoniilor religioase din interiorul catedralei – Sfânta Lirurghie și apoi Sfințirea picturii. Eu, cum aveam misiunea să realizez acest reportaj, am penetrat mulțimea pelerinilor (care, în acel moment, ajunsese de ordinul miilor) în direcția platformei rezervate grupului de presă, reușind astfel să captez imagini din transmisia video afișată pe imensele ecrane amplasate în fața mulțimilor – înregistrările audio realizându-le tot în aceeași manieră. Programul anunțat se desfășura cursiv, într-o deplină rigoare.

Slujba de liturghie a fost oficiată de un sobor de preoți, având-l în frunte pe Episcopul-vicar patriarhal Varlaam Ploieșteanul.

În armonia sonoră a „soborului” clopotelor catedralei, pe covorul roșu, așezat pe calea de acces și pe treptele catedralei, și-au făcut apariția înalții prelați ai acestei oficieri divine: Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, și Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României (între Patriarhia Ecumenică și Biserica Ortodoxă Română există o legătură istorică).

Înainte de acest moment solemn, în Catedrala Națională intraseră deja personalități de la cel mai înalt nivel al statului român – președintele, prim-ministrul, parlamentari, membrii ai guvernului, președintele Academiei Române, Ioan Aurel Pop, ș.a. dar și Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei, și Principele Radu – cei doi fiind așezați între un fost președinte al României și Președintele Academiei Române. A fost prezentă și Președinta R. Moldova, Maia Sandu, așezată lângă familia actualului președinte al României. În interiorul catedralei, așezați pe scaune, au fost prezenți la ceremonia de sfințire aproximativ 2.500 de invitați oficial.

Încerc să surprind toate imaginile semnificative de pe ecranele din față noastră, dar și imagini cu mulțimea de credincioși adunată, ca odinioară la Putna lui Ștefan cel Mare.

După terminarea slujbei Sfintei Liturghii din duminica de 26 octombrie 2025, începe slujba de sfințire a picturii Catedralei Naționale, oficiată de Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, și de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României.

În cuvântul său, Patriarhul Bartolomeu I a elogiat „frumusețea excepțională” a lăcașului, considerat un simbol al unității naționale.

26.10.2025. București. Catedrala Națională. Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, după încheierea rugăciunilor în cadrul slujbei de sfințire a aghiazmei, stropind icoanele și vitraliile edificiului eclezial, în împreunălucrare cu Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic.

26.10.2025. București. Catedrala Națională. Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, alături de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, unge cu mir pictura și vitraliile edificiului eclezial, prin însemnul crucii, cu un tampon înmuiat în mir, fixat în vârful unei tije speciale, înfășurate cu tricolor.

Intrarea în Catedrală a Sanctității Sale Bartolomeu I și a Preafericitului Părinte Daniel, după oficierea ritualului „ridicării porților iadului” și a intrării lui Hristos pentru eliberarea din păcat a celor osândiți – patriarhul cerând, cu glas tare, de trei ori: „Ridicați căpetenii porțile voastre să intre Împăratul Slavei!”.

26.10.2025. București. Catedrala Națională. Vedere spre Sfântul Altar – văzând această îngemănare cromatică, am putea numi, metaforic, acest edificiu eclezial: „catedrala aurie” (culoarea predominantă a fondului picturii în mozaic), sau „catedrala albastră” (culoarea în care sunt iluminați pereții și bolțile).

Sfințirea picturii Catedralei Naționale coincide cu împlinirea, în acest an, a 100 de ani de Patriarhie și 140 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române, care, în ierahia mondială a bisericilor ortodoxe, este a doua, ca mărime, din lume (după cea rusă, evident).

Pictura Catedralei Naționale este executată în tehnica mozaic și acoperă o suprafață totală de 17.800 m², catedrala neamului românesc fiind, la această oră, cea mai înaltă biserică ortodoxă din lume, având și cel mai mare iconostas. Mai adăugăm că în clopotnițele ei, clopotul cel mare, cu tonalitatea „do zero", având greutatea de 25 tone, este cel mai greu clopot cu balans liber din întreaga Europă.

Cei doi înalți prelați au sfințit icoanele pictate pe pereții interiori ai catedralei, cât și ușile metalice de acces, vitraliile ferestrelor și toate locurile prevăzute în rânduiala bisericească, prin ungerea cu sfântul și marele mir și stropirea cu aghiazmă – cei doi patriarhi lucrând cu sârg, înconjurați de grupuri de preoți și diaconi, unii dintre aceștia din urmă miruind și sfințind și pereții exteriori ai catedralei.

Ceremonia de sfințire a picturii Catedralei Naționale s-a încheiat prin citirea de către Episcopul-vicar patriarhal Varlaam Ploieșteanul a *Actului de Sfințire a picturii Catedralei Naționale*, document istoric semnat de Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, Patriarhul Daniel și de toți ceilalți ierarhi slujitori, în apluzele întregii asistențe.

Din când în când, mai trag cu ochiul spre cerul înorat, de unde, conform previziunilor meteorologice, era posibil să cadă și precipitații – în acest sens, în rucsac, îmi pregătisem și o perelină de ploaie, așa că, nu eram prea îngrijorat de această eventualitate. Dar, Dumnezeu a rânduit o zi de toamnă liniștită, sub acea pătură de nori care, totuși, acoperea cerul. Mai mult, când cei doi patriarhi, la sfârșitul ceremoniei de sfințire, își ofereau reciproc daruri sacre, conform tradiției bisericești – aceste daruri având și valoare de simbol al frățietății creștin-ortodoxe –, pătura de nori a fost străpunsă de soare, revărsându-se peste noi o lumină blândă, de parcă s-ar fi deschis și cerurile. A fost și acesta un semn divin...

Când tocmai îmi încheiam înregistrările pentru acest reportaj, pe platoul menționat al grupului de presă – iar corul clopotelor glăsuia din nou, în timp ce soborul înalților prelați părăsea mărețul edificiu eclezial –, un telefon precipitat mă cheamă din nou în grupul de pelerini ai Protopopiatului Botoșani, deoarece era iminentă intrarea în interiorul catedralei. Ne întâlnim și cu un grup de profesori basarabeni (între ei, cunoscuții istorici Anatol Petrencu și Ion Negrei), care ieșeau deja. Abia am avut răgazul să ne-nmbrățișăm... Grupul botoșănean, activat de vestea intrării în Catedrală, începe „ofensiva" și, după o succesiune de „salturi înainte", cum se practică la instrucția de infanterie (noi fiind din generația care a mai „făcut armată"), a ajuns la baza treptelor, apoi, „în pas viu" am pătruns, cu o ușoară dispersie, totuși, pe terasa de intrare în catedrală.

De aici încolo, pătrundem într-un spațiu mirific, paradisiac, prin cromatica luminilor, frumusețea imaginilor și spațialitatea celestă – spațialitate copleșitoare și, în același timp, înălțătoare, percepția spiritualității pătrunzând în suflet ca un fluid viu, ca apa de izvor băută în ascensiunile montane. Totul era dumnezeiesc, începând cu ușile masive din cupru, de acces în catedrală – unde, în cadrul slujbei de sfințire, cu puțin mai înainte, cei doi înalți prelați, umăr la umăr, oficiaseră ritualul cunoscut al deschiderii ușilor în fața „Împăratului slavei" – continuând apoi cu volumetria coloanelor, pereților, absidelor, bolților (toate pictate cu o cromatică vie în tehnica mozaic), privirea oprindu-se, în final, la cascada de lumină a iconostasului auriu, care desparte naosul de altar.

Imaginile se succed într-o dinamică surprinzătoare, ca într-o ireală plimbare prin Paradis – nici nu știi dacă să faci pași, ridicat în picioare, sau îngenunchiat, cu tâmpla la pământ, să-ți târăști smerit propria păcătoșenie terestră, ajunsă printr-un miracol într-un spațiu al divinității. Sunt clipe de trăiri unice, care te transformă într-un mut spectator, la vederea măreției picturii – realizate în stilul bizantin-românesc, în culori vii, așa cum sunt țesute și iile din portul popular național. Candelabrele, prin sutele de spoturi, dispuse în cercuri

26.10.2025. București. Sfințirea Catedralei Naționale. Înalți prelați ai Mitropoliei Basarabiei, prezenți la această istorică ceremonie (centr.stg.-dr.): Preasfințitul Părinte Veniamin, Episcopul Basarabiei de Sud, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Petru, Mitropolitul Basarabiei, și alți ierarhi ai Mitropoliei Basarabiei.

26.10.2025. București. Sfințirea Catedralei Naționale. Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, prezentându-i Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, racla din argint aurit cu particele din moaștele Sfântului Apostol Andrei, încreștinătorul românilor și ocrotitorul Catedralei Naționale.

26.10.2025. București. Sfințirea Catedralei Naționale. Mirungerea Sfinților Români, pictați în mozaic, pe peretele absidei sudice, în împreunălucrare a Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, și a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României, în prezența unui sobor de preoți și diaconi.

*26.10.2025. Sfințirea picturii Catedralei Naționale s-a încheiat prin citirea de către Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, a **Actului de Sfințire a picturii Catedralei Naționale**, document istoric semnat de Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, Patriarhul Daniel și de toți ceilalți ierarhi slujitori.*

26.10.2025. București. Sfințirea picturii Catedralei Naționale. Am reușit să imortalizez și un fenomen simbolic: când cei doi patriarhi au sfârșit ceremonia de sfințire, pătura de nori a fost străpunsă de soare, revărsându-se peste noi o lumină blândă, de parcă s-ar fi deschis și cerurile. Un semn divin!...

26.10.2025. București. Sfințirea Catedralei Naționale. Vedere panoramică spre iconostas, turla pantocrator și cele două abside. Frumusețea detaliilor picturii în tehnica mozaic de stil bizantin, culorile vii, sugerează o bunditã populară românească, cu care poporul nostru a îmbrăcat Casa lui Dumnezeu.

suprapuse, ca niște halouri celeste, aruncă o lumină difuză, uniformă și caldă pe chipurile sfinților, însuflețindu-i. Fascicole de lumină, de un albastru deschis, de culoarea cerului primăvăratic, învăluie zonele încă nepictate – parcă înveșmântate încă de bolta cerească, de unde te aștepți să se deshidă, ca o draperie, și să apară alți sfinți, îngeri și serafimi. Văzând această îngemănare cromatică, mă gândeam, cum s-ar putea numi, metaforic, luminosul edificiu eclezial: „catedrala aurie" (culoarea predominantă a fondului picturii în mozaic), sau „catedrala albastră" (culoarea în care erau iluminați pereții și bolțile edificiului)...

Tot ce ne învăluia era fascinant, mirific, dumnezeesc!... Ne-am reamintit din nou de necesitatea smereniei, întru păcătoșenia noastră, la ușa altarului în care – privilegiu unic, pentru enoriași – au intrat, unul după altul, bărbați și femei, copii și bătrâni, atent îndrumați de diaconi. Pe masa Sfântului Altar am putut atinge cu buzele Crucea lui Hristos, Sfânta Evanghelie și o raclă din argint-aurit cu o părticică din moaștele Sfântului Apostol Andrei, întâiul-chemat, întâiul-încreștinătorul românilor și ocrotitorul Catedralei Naționale.

Suntem cu conștiința luminată de tot ce ne înconjoară. De pe bolta altarului, ca un acoperământ sacru, ne privește Sfânta Fecioară Maria, flancată de cei doi arhangheli, Mihail și Gavriil. În cutii speciale, se depun acatiste cu cererile noastre către sfinții ocrotitori. La ieșire, un grup de voluntari ne oferă o pungă ce conține un pachețel cu anafură, o lumânare-candelă și un set de pliante cu prezentarea diverselor elemente ale edificiului catedralei.

Ne regrupăm în absida din dreapta (sudică) și refacem grupul de pelerini botoșăneni – imortalizăm momentul prin imagini captate de zeci de smart-telefoane, apoi ieșim pe scările laterale, nu mai puțin monumentale. Soarele e la apus, chiar pe orizont. Mai trecem și pe la paraclisul catedralei, care, în interior, pare o catedrală în miniatură – de aici, mai luăm și aghiazmă, apoi îndreptându-ne spre ieșirea din incintă.

Niște maramureșeni, în plină vârstă, dar și tineri, oacheși și rumeni la față, ne împărtășesc din odiseea periplului lor ca pelerini: au pornit din Țara Oașului de câteva zile și tot au mers. În frumoasele lor costume naționale – fetele cu celebrele fuste înfoiate, băieții cu clopul înflorat cu pene de păun – răspândesc o veselie luminoasă în acest început de amurg al unei zile liniștite de toamnă.

Strada, la întoarcere, era în pantă descendentă, parcă ajutându-ne, astfel, să nu mai simțim în mers oboseala acumulată peste zi. Arunc o privire în urmă: Catedrala Națională este din nou luminată, ca și în zori. Luminile roșii, de avertizare aviatică, erau aprinse în vârfurile turlelor – în timpul cât a durat ceremonia religioasă de sfințire, chiar remarcasem zborul prin zonă a unor helicoptere. Cuprind cu privirea, din acel punct, Catedrala și clădirea Parlamentului – Casa lui Dumnezeu și Casa Cezarului – și, surpriză: în capul străzii, în perspectiva muchiei de deal de la orizont, zăresc binecunoscuta cupolă, cu acvila în vârf, a Palatului Patriarhal istoric. Acolo, ca și aici, șiruri de credincioși aflați în pelerinaj așteaptă să treacă și să se închine în fața moaștelor sacre... Noi eram binecuvântați deja de harul dumnezeesc al acelei zile unice: Sfințirea Catedralei Naționale.

Ajunși din nou în *Piața Constituției*, ne-am îmbarcat în autocar și, „când felinarele se-aprind", am pornit pe străzile Bucureștiului spre ieșirea nordică, către și mai nordica „Țară de Sus" a Moldovei, la Botoșani, unde am ajuns puțin după miezul nopții. Orașul ne-a întâmpinat cu o burniță rece de toamnă, înviorându-ne binefăcător, după ore lungi de letargie în brațele lui Morfeu.

Și astfel, putem spune: „*Et in Arcadia ego*" – „Și eu am fost în Arcadia", în legendara Arcadie din Grecia antică, care ar semnifica faptul de a fi fost și tu într-un loc celebru, mirific... Noi am trăit, am văzut, am auzit, în acele ceasuri din zi, Sfințirea Catedralei Neamului Românesc și am respirat acel aer sfințitor, înmiresmat de smirnă...

Dumnezeu să ocrotească România și pe români!

Consemnare și mixaj foto: **Paul-Mircea Iordache**

26.10.2025. București. Sfințirea picturii Catedralei Naționale. După intrarea în Catedrală și trecerea prin Sfântul Altar, Paul-Mircea Iordache mulțumind Atotputernicului pentru reușita participării, alături de o întreagă suflare românească, la împlinirea acestui vis istoric al românilor: Catedrala Mântuirii Neamului.

26.10.2025. Sfințirea picturii Catedralei Naționale.
După trecerea prin Sfântul Altar, grupul de pelerini de la Protopopiatul Botoșani, coordonați de pr. Daniel Țăranu, conducătorul grupului, s-au reunit în absida din dreapta (sudică), pentru o fotografie de grup – moment imortalizat în imagine. Document istoric!...

In memoriam

GHEORGHE MEDIAN

A vorbi la trecut despre muzeograful, istoricul şi publicistul Gheorghe Median părea, în urmă cu două-trei luni, ceva de necrezut. L-am întâlnit de mai multe ori în cursul acestui an, întâmplător sau cu diverse ocazii, în general, la diferite manifestări ştiinţifice şi culturale. Am regăsit în domnia sa acelaşi om care ilustra perfect afirmaţia că există două vârste: cea biologică şi cea spirituală. Poţi fi la vârsta a treia şi să păstrezi sufletul tânăr, o tinereţe a activităţii, a interesului pentru tot ce este nou, a generozităţii materializate în capacitatea de a sprijini pe cei din jurul tău, aşa cum a fost cazul său. Nimic nu prevestea deznodământul din 11 octombrie 2025. La trecerea sa în eternitate, ne facem o datorie de suflet: aceea de a evoca, pe scurt, personalitatea intelectualului de mare clasă care a fost Gheorghe Median.

S-a născut la data de 11 octombrie 1949, în localitatea Râncezi (azi, Nucşoara de Jos), comuna Poseşti, jud. Prahova. A urmat cursurile liceului „Constantin Dobrogeanu-Gherea" din Ploieşti, apoi pe cele ale Facultăţii de Istorie-Filozofie (secţia Istorie) din cadrul Universităţii „Al. I. Cuza" Iaşi. După absolvire, în 1972, a devenit muzeograf la Muzeul Judeţean Botoşani, instituţie căreia îi va dedica peste patru decenii din viaţa şi activitatea sa şi cu a cărei existenţă, practic, s-a identificat. Într-un interviu acordat presei în 2024, mărturisea: „Destinul a făcut să vin şi să rămân la Botoşani şi nu vreau să plec niciodată de aici. Eu cred că foarte multă lume mă crede botoşănean. M-am legat şi am făcut să se simtă că am iubit acest oraş. Cu o bucurie pe care nici nu o pot exprima în cuvinte". Gândul mă poartă – şi cred că similitudinea nu este una forţată – la destinul unei alte personalităţi care, la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în primii ani ai secolului următor, şi-a pus amprenta asupra vieţii culturale botoşănene. Este vorba de poetul şi publicistul Scipione Bădescu, român transilvănean stabilit la Botoşani în 1882, unde a rămas până la sfârşitul vieţii.

Ca muzeograf, Gheorghe Median a fost unul dintre ctitorii Muzeului de Istorie, aducându-şi contribuţia nemijlocită la realizarea expoziţiei de bază dedicate istoriei contemporane şi, ulterior, a peste 150 de expoziţii tematice. Cu pasiune şi migală de furnică, s-a preocupat de colecţionarea şi valorificarea bunurilor culturale de patrimoniu, astfel încât la pensionarea sa, în 2024, *Colecţia Istorie Contemporană*, de care s-a ocupat, a ajuns la peste 8.000 de documente şi obiecte relevante pentru istoria judeţului, faţă de câteva zeci câte număra la înfiinţare. A organizat şi a participat la sute de manifestări ştiinţifice şi culturale, impunându-se ca o personalitate de prim rang a culturii botoşănene. Discursul său limpede, coerent, degajând vitalitate şi farmec personal, a captat întotdeauna auditoriul, profesorul vorbind cu aceeaşi dezinvoltură şi bogăţie de informaţii pe marginea celor mai variate subiecte, fie că era vorba despre o evocare istorică, o carte sau o expoziţie de artă plastică. Pentru activitatea depusă ca promotor al fenomenului cultural, i s-a decernat Premiul şi Medalia „Steaua Nordului", acordate de Societatea Culturală „Steaua Nordului" Botoşani (2015).

Cariera sa de muzeograf a mers mână în mână cu afirmarea ştiinţifică, Gheorghe Median dându-şi măsura capacităţilor sale de cercetător prin publicarea unor volume de sine stătătoare şi a numeroase studii şi articole legate de istoria şi cultura Botoşanilor, apărute în cele două anuare ale Muzeului Judeţean Botoşani, *Hierasus* şi *Acta Moldaviae Septentrionalis*, în publicaţii ale diferitelor muzee judeţene din ţară, în volume colective, precum şi în multe ziare şi periodice culturale. Dintre volumele publicate, unele în câte două ediţii, reţin atenţia: *Nicolae Iorga şi Botoşanii – legături epistolare* (2006), volum distins cu Premiul Naţional de Istorie „Nicolae Iorga" (2007); *Personalităţi botoşănene. Ileana Turuşancu – corespondenţă* (2009); *Octav Onicescu – Scrisori către Luigia* (2012); *Judeţul Botoşani. Album*, în colaborare cu Dușa Ozolin (2000); *Armenii în istoria şi viaţa oraşului Botoşani*, în colaborare cu Ştefan Iovanesian (2001); *Judeţul Botoşani. Album*, în colaborare cu Florin Bondrilă (2010); *Municipiul Botoşani. Album*, în colaborare cu Dușa Ozolin (2013). În 2024, a avut excelenta idee de a reuni într-un volum studiile şi articolele publicate în revista *Luceafărul* între anii 2010-2024, sub titlul *File de enciclopedie culturală botoşăneană*. Toate lucrările sale se caracterizează printr-o mare seriozitate documentară, rigoare în analiza surselor şi obiectivitate în interpretare, astfel încât, cine va aborda, în viitor, problematici privind istoria Botoşanilor, nu va putea ocoli opera profesorului Gheorghe Median.

Nu putem să nu amintim faptul că a fost un Om, cum s-ar spune, cu „O" mare, un coleg şi un şef deosebit (din 1991 şi până la pensionare, a condus Secţia Istorie-Arheologie), gata oricând să-i ajute pe cei care-i solicitau sprijinul. Am avut şansa de a avea cu el o relaţie privilegiată, fiind colegi de birou la Muzeul Judeţean Botoşani. M-au impresionat echilibrul, tonul cumpătat, delicateţea sa în relaţiile cu semenii, generozitatea şi modul dezinteresat în care ajuta elevi, profesori, ziarişti, punându-le la dispoziţie materiale documentare şi îndrumându-i în realizarea unor lucrări de specialitate. În ceea ce mă priveşte, a fost omul care mi-a arătat o grijă aproape paternă, care găsea răgaz să-mi ofere un sfat sau o sugestie şi care s-a bucurat de realizările mele profesionale. În perioada de confuzie prin care trece astăzi societatea românească, o societate străbătută de criză, cu false valori, Gheorghe Median rămâne un reper moral, un exemplu al intelectualului onest, devotat, deopotrivă, meseriei şi comunităţii.

O coincidenţă care frapează şi care a fost remarcată: Gheorghe Median s-a născut în viaţa veşnică în aceeaşi zi în care, în urmă cu 76 de ani, se născuse în cea pământeană. Nu ne rămâne decât să încheiem rostind cuvintele Mântuitorului către cei care plângeau după fiica moartă a lui Iair: „Nu plângeţi; nu a murit, ci doarme!". Pentru că cei adormiţi în Hristos nu sunt morţi, iar amintirea lui Gheorghe Median va rămâne mereu în inimile noastre.

Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească în Împărăţia Sa!

Sergiu Balanovici

Chișinău, 27 Ianuarie 2025

Ziua Unirii Basarabiei cu România (2)

Motto:
«Hai să dăm mână cu mână, / Cei cu inima română!...»
Vasile Alecsandri

„Basarabia este pământ românesc, ca Bucovina, ca Transilvania. Ea poartă numele falnic al Basarabilor din Muntenia, care au fost stăpâni peste malul stâng al Dunării, de la Severin până la Chilia, până la Mircea cel Bătrân; Ştefan cel Mare a stăpânit-o şi a conservat-o, după ce fixase ca fruntarie Moldovei râuleţul Milcov."
Zamfir C. Arbure

(Urmare din nr. precedent – 59(80))

Așa cum arătam la începutul acestui reportaj, publicat în nr. anterior al revistei noastre, Basarabia a sărbătorit în acest an, 2025, cei 107 ani scurși de la 1918, din *Ziua Unirii Basarabiei cu România,* printr-o suită de manifestări cultural-omagiale, dar principalul act cultural dedicat acestei zile a fost dezvelirea la Chișinău, în dimineața zilei de 27 martie, a impresionantei statui a Reginei Maria, materialul fiind publicat anterior, așa cum am precizat.

În după amiaza aceleiași zile, la ora 17,00, în *Sala Unirii* (renovată) a Palatului Sfatului Țării s-a desfășurat un concert omagial, susținut de orchestra simfonică și de soliști vocali și instrumentiști de înaltă clasă ai Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău (str. Alexei Mateevici, nr. 111), cu prilejul recepției lucrărilor de restaurare a Sălii Unirii (obiectiv aflat în vizorul oamenilor de cultură și al istoricilor basarabeni de mai mulți ani!).

Tot la Chișinău, în ziua de 28 martie, un florilegiu de instituții de stat și academice, de pe ambele maluri de Prut (Primăria mun. Buzău; Academia de Științe a Moldovei; Academia Oamenilor de Știință din România; Universitatea de Stat din Moldova; Școala Doctorală de Științe Umaniste și ale Educației; Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău; Asociația Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*"; Fundația pentru Cercetări Multidisciplinare „*Dialogica*"; Centrul Cultural și Educațional „*Alexandru Marghiloman*"), au organizat Conferința „*Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman*" – bineînțeles, tot în *Sala Unirii*.

Chișinău, 27 Martie 2025
Sala Unirii a Palatului Sfatului Țării

Concert simfonic omagial

Concertul, intitulat „*Armoniile UNIRII*”, a fost dedicat împlinirii a 107 ani de la Unirea Basarabiei cu România. Evenimentul a marcat și inaugurarea *Sălii Unirii* după renovare, redeschizând „acest spațiu emblematic pentru cultura și istoria națională”, după propria apreciere a organizatorilor chișinăuieni. Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău a oferit un spectacol muzical în *Sala Unirii*, pe 27 martie 2025, ora 17,00, în interpretarea unor distinși soliști vocali de operă și a instrumentiștilor orchestrei simfonice a instituției chișinăuiene de învățământ superior de artă. Dr. hab. **Liliana Condraticova**, secretar științific general al Academiei de Științe a Moldovei, în deschiderea manifestării artistice vocal-simfonice, s-a adresat auditoriului cu o alocuțiune despre semnificația evenimentului omagiat. Inserăm și câteva imagini din timpul desfășurării concertului.

Afișul concertului omagial „Armoniile UNIRII”, Sala Unirii, Palatul Sfatului Țării, 27.03.2025

Sala Unirii: Concertul omagial „Armoniile UNIRII”. Solemnitatea intonării Imnurilor de Stat. Asistența prezentă onorează momentul solemn – în centrul imaginii, distingem pe dl Dorin Popescu, dr. în filologie, diplomat, Președintele Asociației Casa Mării Negre, Constanța.

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Concertul omagial „Armoniile UNIRII”. Prof. dr. Victoria Melnic, Rectorul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Moldova, în calitatea de gazdă a manifestării culturale omagiale, rostind un mesaj de salut.

Sala Unirii: Concertul omagial „Armoniile UNIRII”. Dl Constantin Toma, Primarul municipiului Buzău, adresând asistenței un mesaj privind importanța deosebită, pentru Basarabia și România, a restaurării și a inaugurării Sălii Unirii din Palatul Sfatului Țării.

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Concertul omagial „Armoniile UNIRII”. În finalul concertului, Orchestra simfonică a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Moldova

Chișinău, 28.03.2025 – Palatul Sfatului Țării

Conferința: *Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman*

Manifestarea a început prin intonarea Imnurilor de Stat ale R. Moldova și României, în interpretarea unei soliste de operă.

Moderatoarea, dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general al Academiei de Științe a Moldovei, a evidențiat, în continuare, deosebita realizare a finalizării lucrărilor de reabilitare a *Sălii Unirii* din *Palatul Sfatului Țării* și a inaugurării acesteia în noua haină recondiționată arhitectural, în ajunul aniversării Unirii Basarabiei cu România, din acest an.

Dr. hab. **Liliana Condraticova**: «Onorată asistență; Doamnelor și Domnilor; Suntem în *Sala Unirii* unde, acum 107 ani, a fost votată de către Sfatul Țării Unirea Basarabiei cu România!... Ieri a avut loc inaugurarea acestei săli în noua ei înfățișare, ca urmare a reabilitării la care a fost supusă. Campania de susținere a acestui proiect de reamenajare a sălii a durat doi ani și mulțumim pe această cale buzoienilor, Dlui Primar Constantin Toma, pentru donațiile alocate în vederea finalizării acestei lucrări. Împreună cu colegul moderator, Dl dr. Marius-Adrian Nicoară, vă vom prezenta oaspeții ce vor avea comunicări în cadrul Conferinței științifice „*Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman*”:

Acad. **Ion Tighineanu**, președintele Academiei de Științe a Moldovei; **Ion Hadârcă**, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei; prof. dr. în istorie **Emil Dragnev**, Universitatea de Stat din Moldova; prof. dr. **Victoria Melnic**, rectorul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Moldova; prof. univ. dr. hab. **Anatol Petrencu**, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*”; prof. **Ion Negrei**, vicepreședinte al Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*”;

În continuare, îl rugăm pe Dl dr. Marius-Adrian Nicoară să prezinte oaspeții din România».

Dr. în istorie **Marius-Adrian Nicoară**, membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România: «Noi suntem în al șaptelea an de colaborare, cu activități alternative, la Buzău și la Chișinău; Apreciem că suntem o comunitate științifică închegată; Primăria municipiului Buzău, prin Centrul Cultural și Educațional „*Alexandru Marghiloman*”, a organizat timp de șapte ani de zile, împreună cu Academia de Științe a Moldovei; Academia Oamenilor de Știință din România; Universitatea de Stat din Moldova; Școala Doctorală Științe Umaniste și ale Educației, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău; Asociația Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*”; Fundația pentru Cercetări Multidisciplinare Buzău; „*DIALOGICA*” – revistă de Studii Culturale și Literatură, iar în ceea ce privesc persoanele de la Buzău prezente în sală, precizez, în primul rând, prezența Dlui Primar **Constantin Toma**, care a inițiat, în urmă cu șapte ani de zile, un ciclu de activități legate de sărbătorirea Unirii Basarabiei cu România; Dna **Irina Vlăducă Marghiloman** a trimis un mesaj; Dl prof. univ. dr. **Ioan Scurtu**, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România; Dl prof. univ. dr. **Valentin Ciorbea**, vicepreședintele Secției de Științe Istorice și Arheologie a Academiei Oamenilor de Știință din România; prof. **Iuliu Pascu**, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România; dna prof. **Petrescu**, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România; conf. univ. dr. **Constantin Stan**, Universitatea București; prof. univ. dr. **Gheorghe Calcan**, Universitatea Petrol și Gaze Ploiești; prof. univ. dr. **Alin Spânu**, Universitatea București; dr. **Laurențiu Ștefan Sencovici**, Arhivele Naționale ale României; col. dr. **Mircea Tănase**, Comisia Națională de Istorie Militară; (…)» ș.a.m.d., moderatorul înșiruind în integralitate personalitățile participante la conferință.

Manifestarea științifică a continuat cu prezentarea unor mesaje de salut din partea personalităților participante:

Acad. **Ion Tighineanu**, președintele Academiei de Științe a Moldovei: «Distinsă asistență; suntem în *Sala Unirii* unde, dacă vă veți concentra, veți auzi pașii membrilor Sfatului Țării… care au avut curajul să voteze Unirea! Voi enunța o teză a fostului prim-ministru al Guvernului României, Alexandru Marghiloman, artizan al Unirii din 27 Martie 1918: „Memoria și tradițiile neamului joacă un rol important și doar acele societăți au prosperat, care le-au menținut și le-au păstrat”. Aceste cuvinte sunt și azi actuale! Suntem învăluiți de procese de globalizare, procese de integrare, evoluții care ne copleșesc și ne aliniem – viața merge înainte. Dar să nu uităm de tradițiile noastre, să păstrăm cultura, limba și valorile

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Portretul (pictură în ulei, cu ramă aurită din lemn) reprezentându-l pe prim-ministrul Alexandru Marghiloman. În cadrul Conferinței, tabloul a fost poziționat simbolic între drapelele celor două țări.

Conferința științifică „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Moderatorii activității (stg.-dr.): dr. ist. Marius-Adrian Nicoară, membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România și dr. hab. ist. Liliana Condraticova, secretar științific general al Academiei de Științe a Moldovei.

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Acad. Ion Tighineanu, Președintele Academiei de Științe a Moldovei: «Distinsă asistență; suntem în Sala Unirii unde, dacă vă veți concentra, veți auzi pașii membrilor Sfatului Țării…».

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Acad. Ion Tighineanu, Președintele Academiei de Științe a Moldovei, în timpul conferirii medaliei „Nicolae Milescu Spătarul” dlui Constantin Toma, Primarul municipiului Buzău.

Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Acad. Ion Tighineanu, Președintele Academiei de Științe a Moldovei, în timpul conferirii medaliei „Nicolae Milescu Spătarul” dlui dr. Marius-Adrian Nicoară, membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România.

Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Acad. Ion Tighineanu, Președintele Academiei de Științe a Moldovei, conferind medalia „Nicolae Milescu Spătarul” dlui ing. Ștefan Davidescu, Președintele Institutului European pentru Cercetări Multidisciplinare din România.

noastre autentice!... Doar cu ele, noi avem o șansă să ne impunem în lumea modernă – o lume tulburată de uragane, de provocări de tot felul. Să nu uităm că noi – noi, cei de pe ambele maluri ale Prutului – avem aceeași limbă, limba română, și avem un luceafăr – Mihai Eminescu. Anul acesta, 2025, a fost declarat „*Anul Eminescu*”, la inițiativa celor două academii surori, Academia Română și Academia de Științe a Moldovei. Cred că este de datoria noastră să creăm punți de colaborare, prin cât mai multe întruniri de acest fel, pe parcursul anului. Știți: acumulările cantitative duc la o nouă calitate. Să creăm atâtea punți de colaborare, încât hotarul de pe Prut nici să nu se simtă, nici să nu se vadă…

În numele Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei, vă felicit cu ocazia evenimentului aniversării a 107 ani de la Unirea Basarabiei cu România!... Ieri a fost dezvelită și sfințită statuia Reginei Maria la Chișinău. Azi avem conferințe pe aceste teme: în Aula *Regina Maria* a Universității de Stat a Moldovei și aici, în *Sala Unirii* a Palatului Sfatului Țării; Și vor mai fi ocazii să ne întâlnim: la 31 August – două academii surori marchează *Ziua Limbii Române*; Anul acesta, la 22 octombrie, se vor împlini 150 de ani de la nașterea Reginei Maria; Tot anul acesta, la 10 mai, desigur știți, s-au împlinit 100 de ani de la trecerea în eternitate a fostului prim-ministru Alexandru Marghiloman. Așa că, propunerea mea este să ne întâlnim cu orice ocazie deosebită, care să ne apropie tot mai mult, pentru că noi suntem un neam!... Vă mulțumesc pentru atenție!»

În continuare, Acad. Ion Tighineanu a conferit medalia „*Nicolae Milescu Spătarul*” dlor: **Constantin Toma**, primarul municipiului Buzău; dr. în istorie **Marius-Adrian Nicoară**, membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România; ing. **Ștefan Davidescu**, editor, Președintele Institutului European pentru Cercetări Multidisciplinare din România – tuturor pentru: „contribuții semnificative la reabilitarea monumentelor de patrimoniu din R. Moldova, colaborarea cu mediul academic din R.M., participarea activă la evenimentele cultural-științifice de la Chișinău și promovarea culturii și științei”.

Este invitat la microfon dl prof. univ. dr. Ioan Scurtu, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România:

Prof. univ. dr. **Ioan Scurtu**: «Am să relatez o mică istorie. Când eram în liceu, ni se spunea că „armata regală română a ocupat Basarabia”; când eram student, ni se spunea, nu numai că „armata regală română a ocupat Basarabia”, dar că „a existat și o adunare de culaci (adică chiaburi!), care s-a chemat Sfatul Țării, și care a votat anexarea Basarabiei la România”. În 1970, am susținut teza de doctorat, cu o temă privind istoria Partidului Național Țărănesc din Romăna. P.N.Ț. avea o componentă esențială în Basarabia. Pe atunci, cenzura presei interzicea folosirea termenului „Basarabia”. Se întâmpla în 1975. Cenzorul mi-a sugerat a înlocui acest termen cu eufemismul „între Prut și Nistru”, sau numirea directă a localităților, cum ar fi Chișinău, Bălți ș.a. – poate astfel nu se va sesiza problema. În volumul nou editat, verificând pagină cu pagină, am introdus doar de trei ori termenul „Basarabia”.

Devenind apoi asistent univ., apoi lector, conferențiar, profesor, mi-am făcut o preocupare din problematica Basarabiei. În 1980, am publicat „*Declarația Sfatului Țării*”. În 1981, am publicat *Pactul Molotov-Ribbentrop*, cu acea anexă secretă referitoare la Basarabia. În 1984, am publicat și notele ultimative sovietice (din 26-28 iunie 1940, n.red.), unde era vorba nu numai de Basarabia, ci și de nordul Bucovinei. În 1994, am publicat „*Istoria Basarabiei – de la începuturi până în 1994*”, care a cunoscut patru ediții, începând cu a doua ediție având coautori și colegi din R. Moldova, adică Basarabia. Am fost unul dintre cei care au susținut publicarea unor manuale de *Istoria Românilor* (în calitate de autor sau coordonator), aici la Chișinău.

Sunt bucuros că, iată, la 85 de ani, am ajuns să particip la reinaugurarea sălii în care s-a votat Unirea Basarabiei cu România. Mulțumesc celor care mi-au oferit această ocazie și dv. pentru atenție!» (vii aplauze, n.red.).

Moderatorul Liliana Condraticova invită la microfon pe dl prof. dr. în istorie Emil Dragnev, cu un mesaj din partea Universității de Stat din Moldova:

Prof. dr. în ist. **Emil Dragnev**: «Toate aceste activități pe care le desfășurăm în această zi aniversară, aș spune că ele țes Unirea, pas cu pas – legăturile noastre între instituții, între facultăți, între universități, precum și aceste contribuții importante pentru revigorarea patrimoniului nostru cultural, ne conduc pe un drum sigur, către înfăptuirea reunirii noastre, parcurs pe care îl dorim și mai accelerat, mai ales în condițiile evoluțiilor internaționale de azi, atât de imprevizibile. Colaborările noastre durează de decenii, remarc în special conlucrarea cu Universitatea din Oradea, deosebit de semnificativă, având în vedere distanța geografică care ne separă, dar care ne face să îmbrățișăm, în colaborarea noastră, tot spațiul geografic românesc.

Anual realizăm un ciclu de două-trei conferințe, la Oradea sau la Chișinău, pe această axă bidirecțională est-vest-est. Relațiile interumane stabilite, prietenia închegată, începând cu anul 2008, fac distanțele nesemnificative. Avem și un centru de cercetare comun, Centrul de studii interdisciplinare „*Silviu Dragomir*”, cu sedii la Oradea și la Chișinău. Comunicările științifice din cadrul conferințelor se editează în volume.

Similar, în ultimii ani, am întărit colaborările cu universitățile din Suceava, sau din Galați, tradiționale fiind însă relațiile noastre cu

Chișinău: Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Prof. univ. dr. Ioan Scurtu, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România: «Sunt bucuros că, iată, la 85 de ani, am ajuns să particip la reinaugurarea Sălii Unirii, în care s-a votat Unirea Basarabiei cu România!...».

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Prof. dr. în ist. Emil Dragnev: «Toate aceste activități pe care le desfășurăm în această zi aniversară, aș spune că, ele țes Unirea, pas cu pas – legăturile noastre între instituții, între facultăți, între universități,»

Conferința „Chişinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „Alexandru Moșanu”: «Pentru noi, basarabenii, Unirea este starea în care am fost și în care trebuie iar să ajungem, dar trebuie să stimulăm această mișcare!»

Conferința „Chişinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Prof. dr. Victoria Melnic, Rectorul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Moldova: «Omagierea lui Alexandru Marghiloman este și un act de reafirmare a valorilor fundamentale care au stat la baza Unirii Țării și a Națiunii Române».

universitățile din Iași și București. Remarcăm în sală, cu bucurie, și pe colegii din Buzău. Toate aceste colaborări ne fac să gândim împreună și, așa cum spuneam, împreună țesem reunirea. Felicitări cu ocazia aniversării Unirii Basarabiei cu România – sărbătorită în tot spațiul românesc, în care se mai cântă încă două imnuri, dar ambele fiind generate de vibrația sufletului românesc!» (aplauze, n.red.).

Dna moderator Liliana Condraticova îl invită ca să rostească mesajul de salut pe Dl. prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*”, cel care, așa cum apreciază Liliana Condraticova, în calitate de fostă studentă a distinsului dascăl basarabean, «ne-a îndemnat, ne-a insuflat acele emoții prin care am trecut împreună, începând cu 1989, prin procesul de renaștere națională, arătându-ne lumina adevărului istoric, fapt pentru care îi mulțumim!».

Prof. univ. dr. hab. **Anatol Petrencu**: «Onorată asistență, în numele Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*” adresez un salut din această *Sală a Unirii* – pentru noi basarabenii, Unirea este starea în care am fost și în care trebuie iar să ajungem, purtați de mobilul istoriei, dar la care, din când în când, trebuie să stimulăm factorii care determină această mișcare. În acest sens, vreau să aduc mulțumiri dlui Constantin Toma și Primăriei Buzău, pentru ajutorul financiar și sprijinul constant în editarea și publicarea volumelor de cercetări și a revistelor istorice; de asemenea, pentru ridicarea și dezvelirea busturilor marilor oameni de stat Alexandru Marghiloman și Ion Inculeț (inaugurate, în anul 2023, în centrul orașului Ialoveni, R.M., n.red.). Tot acest sprijin este de un mare ajutor pentru noi, în menținerea demnității românești, aici în R. Moldova.

Vreau să mulțumesc, de asemenea, membrilor prezenți în sală ai Secției de Științe Istorice și Arheologie a Academiei Oamenilor de Știință din România – noi dorim ca legăturile cu acești cercetători ai științei istorice să fie tot mai strânse.

În contextul evoluțiilor actuale pe plan mondial, obiectul cercetării istorice devine tot mai important. Noi, aici în Basarabia, suntem încă pe baricade. Recent am avut un caz referitor la manualul pentru clasa a XII-a, „*Istoria Românilor și Istoria Universală*”, fiind pus în discuție caracterul războiului dezrobitor început la 22 iunie 1941, în alianță cu Germania (Nota red.: exact ca pe timpul dominației rusești din anii '50 în România, când eliberarea de către trupele române a Basarabiei – „moșia răpită astă vară”, cum spunea un cântec de pe atunci – era numită, în viziunea bolșevicilor staliniști, „război de cotropire a Uniunii Sovietice, țară iubitoare de pace”, iar calvarul ocupației de către armata roșie sovietică, în 1944, a României, drept „eliberare de sub jugul fascist”; nemaivorbind de răpirea Basarabiei, din 1940, care era „eliberarea poporului basarabean de sub jugul culacilor și burghezilor români”, iar a nordului Bucovinei „drept despăgubire, e drept că în mică măsură, pentru înglobarea în România a Basarabiei”, în perioada interbelică, după Unirea din 1918!...). Caracterul acestui război, pentru noi, românii, a fost de eliberare a ținuturilor cotropite de Uniunea Sovietică la 28 iunie 1940, iar ordinul dat de Mareșalul Ion Antonescu, în zorii zilei de 22 iunie 1941: „Ostași! Vă ordon, treceți Prutul!” a fost pentru dezrobirea provinciilor smulse din trupul României și nu de agresiune împotriva U.R.S.S.!... Noi trebuie să spunem lucrurilor pe nume, redând adevărul istoric, fără slogane ideologizante, sau alte conotații, la modă în această perioadă!...

Asociația Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*” a luat atitudine față de ingerința politicului în sfera științei istorice, aducând corecțiile necesare. Noi am fost solidari și cu colegii din România, când au fost tentative de a scoate istoria din trunchiul general al programei de învățământ la licee și școli (un alt atentat postdecembrist îndreptat împotriva spiritualității și identității etnice românești!, n. red.) și, desigur, ne-am bucurat atunci când s-au eliminat asemenea tendințe. Noi trebuie să ne menținem pe linia adevărului istoric. Dacă în acest „război hibrid” noi nu luăm atitudine, atunci vin mesaje false cu privire la trecutul nostru. Vă mulțumesc pentru atenție și doresc succes conferinței! (aplauze prelungi, n.red.).

A urmat mesajul de salut al prof. dr. Victoria Melnic, rectorul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Moldova:

Prof. dr. **Victoria Melnic**: «Onorată asistență; Sunt deosebit de onorată de a vă fi alături la această conferință de omagiere a unui mare om de stat al României, Alexandru Marghiloman. Întâlnirea noastră are loc într-un context special: a 107-a aniversare a Unirii Basarabiei cu România – moment al istoriei care a marcat pentru totdeauna evoluția poporului român. Totodată, comemorăm centenarul stingerii din viață al lui Alexandru Marghiloman, un lider al vremii sale, al cărui impact continuă să fie resimțit și astăzi. Alexandru Marghiloman a fost un om al Unirii, dedicat unui ideal național.

În acea perioadă, România se afla într-un proces de transformări fundamentale. După Marea Unire, țara avea nevoie de consolidare și de lideri politici care să vegheze asupra păstrării unității naționale. Marghiloman a fost o asemenea personalitate. Cu o viziune clară asupra destinului național, el a militat pentru unitatea și solidaritatea dintre toate regiunile istorice ale României. Setul de cinci volume cu discursurile lui Alexandru Marghiloman, care se vor lansa astăzi, aici, nu sunt numai simple transcrieri după discursurile sale, ci sunt adevărate ferestre prin care putem pătrunde în gândirea și acțiunile unui om care a fost în fruntea unor momente cruciale ale istoriei noastre. Prin citirea volumelor, vom înțelege mai bine preocupările lui Marghiloman, vom înțelege procesul Unirii și felul în care liderii vremii au luptat pentru consolidarea României Mari. Este de remarcat legătura istorică dintre orașele Chișinău și Buzău, care, de-a lungul istoriei, au fost mereu aproape. Iată că locuitorii din aceste două localități urbane românești au restaurat și acest edificiu, *Sala Unirii*. În acest sens, nu avem în fața noastră numai o ocazie de a reflecta asupra trecutului, ci și o responsabilitate față de viitor!...

De ce este importantă promovarea unor asemenea personalități în cadrul activităților culturale comemorative?... Pentru că, prin înțelegerea profundă a istoriei noastre, putem să păstrăm și să întărim unitatea națională în prezent. Fiecare pas pe care îl facem în cunoașterea moștenirii spirituale a acestor mari lideri este un pas spre consolidarea unei națiuni puternice, unite și demne.

Lansarea acestor noi volume nu este doar un act cultural de omagiere a unei mari personalități, Alexandru Marghiloman, ci și un act de reafirmare a valorilor fundamentale care au stat la baza Unirii Țării și a Națiunii Române.

Aduc mulțumiri organizatorilor, cât și autorităților care au făcut posibilă realizarea acestei nobile inițiative. Fiecare proiect care adâncește cunoașterea istoriei noastre și promovează valorile naționale merită o înaltă apreciere din partea noastră. Vă mulțumesc și urez mult succes acelora care se apleacă asupra istoriei poporului român, a istoriei țării noastre! Mulțumesc!» (vii aplauze, n.red.).

Moderator, dr. hab. **Liliana Condraticova**: «Reconstrucția acestei săli, *Sala Unirii*, se datorează multor oameni deosebiți și a celor două comunități din Buzău și Chișinău, a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Moldova, care au impulsionat lucrările de reparații a edificiului, dar înainte de toate această realizare o datorăm Primăriei și Primarului de Buzău. Majoritatea conferințelor organizate pe această temă, a altor evenimente organizate pe axa Chișinău-Buzău, cât și a contribuțiilor financiare alocate pentru realizarea acestui obiectiv, nu ar fi posibile fără implicarea Primarului Constantin Toma, pe care îl invităm la microfon» (puternice aplauze, n.r.).

Constantin Toma: «Vă mulțumesc foarte mult! Înainte de a pronunța mesajul meu, voi da citire mesajului transmis de Dna **Irina Vlăducă-Marghiloman**, strănepoata, ultimul urmaș care mai poartă numele lui Alexandru Marghiloman». În mesajul D-sale, Irina Vlăducă-Marghiloman apreciază că: „În fiecare an, dar acum în *Sala Unirii* nou restaurată, Chișinăul și Buzăul cinstesc această zi, așa de importantă pentru toți românii, Ziua Unirii Basarabiei cu România. Mulțumim tuturor care iau parte la acest eveniment și care nu l-au uitat nici pe unchiul meu. Ne-am dori, așa cum o cinstește Chișinăul, și Bucureștiul să onoreze această

Conferința „Chişinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Dl Constantin Toma, Primarul municipiului Buzău: «Mă încearcă un sentiment de mulțumire, pentru că, salvarea patrimoniului înseamnă salvarea identității. Această Sală are importanță istorică excepțională, pentru Basarabia și România».

Conferința „Chişinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Prof. univ. dr. hab. fil. Aliona Grati, redactorul-șef, „Dialogica”: «Revista „Dialogica” are și ea șapte ani. Din colaborarea noastră, am constatat cum tema personalității lui Marghiloman se poate extinde, an de an, apărând noi studii».

zi. Vă mulțumim! Familia Vlăducă-Marghiloman” (aplauzele asistenței n.red.). După citirea acestui mesaj, vorbitorul a continuat:

«Mă încearcă un sentiment de mulțumire, pentru că, așa cum am mai spus, salvarea patrimoniului înseamnă salvarea identității. Iată, s-a refăcut această sală, de importanță istorică excepțională, atât pentru Basarabia cât și pentru România, pentru că, la 27 Martie 1918, de aici s-a dat semnalul Întregirii României, ca să fim împreună toți românii. Sperăm să reușim din nou această împlinire națională. Mulțimea contactelor culturale, prin acțiuni de felul celei de azi, ne aduce normalitatea coexistenței noastre ca români de pe ambele maluri de Prut. Dar, peste toate, este necesar și acel act, prin care să se desființeze granița dintre frați, aflați în țări surori – România și R. Moldova!...

Contribuția noastră la restaurarea acestei săli am perceput-o ca pe o datorie față de înaintași, față de istoria noastră, față de Alexandru Marghiloman. Promovarea acestei mari personalități era necesară și în România, pentru că era insuficient cunoscută. La Buzău, erau puțin popularizate vestigii istorice legate de viața și activitatea lui Alexandru Marghiloman, precum construcțiile distruse, existente într-un parc – vila *Albatros*, *Casa de oaspeți* și celebrele grajduri de cai, imobile foste proprietăți ale lui Marghiloman.

În ceea ce privește Basarabia, eu sunt legat și prin faptul că un frate al bunicului meu a fost ucis de soldații bolșevici, în timp ce păzea niște silozuri în sudul Basarabiei – bolșevicii trecând noaptea peste Nistru, care era înghețat, și executând un atac terorist (în perioada interbelică, grupări de comando bolșevice au executat dese atacuri teroriste, transnistrene, atrăgând în acțiuni și etnici ruso-ucraineni locali, bolșevizați; cele mai cunoscute atacuri fiind cele din Hotin – ian. 1919; Tighina – mai 1919; Tatarbunar – sept. 1924, în zona Cetatea Albă; dar și asasinarea generalului-erou Stan Poetaș, surprins într-o ambuscadă la data de 8 ian. 1919, la Nistru, pe șoseaua Hotin – Soroca /tronson Atachi-Călărășeuca/, n.red.). De aceea, în memoria mea a rămas acest episod tragic, în contextul zbuciumului istoric al Basarabiei, și am considerat ca pe o datorie a mea să militez pentru a face mai cunoscută istoria noastră.

La Buzău au rămas, din fostele proprietăți Marghiloman, un *parc* superb, restaurat; am refăcut și *Casa de oaspeți*, am refăcut și celebrele *grajduri*, pe care le echipăm în acest an și le vom integra într-un circuit turistic.

Invităm la Buzău, în mod frecvent, la sărbători naționale, artiști din Basarabia, cu spectacole în Sala sporturilor din orașul Buzău. Am invitat, de asemenea, pe toți primarii din R. Moldova care declaraseră, prin Hotărâri de consilii locale, *Unirea simbolică* a localității lor cu România. La 27 Martie 2018, am declarat și noi, prin Hotărâre a Consiliului local Buzău, *Unirea orașului Buzău cu întreaga Basarabie* (R. Moldova) – deci suntem uniți/înfrățiți oficial. Un moment emoționant a fost și atunci, la 27 Martie 2018, în cadrul spectacolului folcloric, când, în momentul interpretării binecunoscutului cântec „*Noi suntem români*”, toți cei 117 primari unioniști veniți din Basarabia (din totalul celor 140 de primari unioniști basarabeni, înregistrați ca atare), s-au ridicat, scandând minute în șir: „U-ni-re!”, „U-ni-re!”, „U-ni-re!”… (aplauze puternice în sală!, n.red.), Sunt momente de acest fel care te îndeamnă să pleci la luptă și să înlături barierele de graniță, ridicate de străini între frați!... Din păcate, la nivel politic, nu se întreprinde mai nimic pe această linie, nici aici, nici la București și este păcat! Nu există curaj, deși istoria noastră ne oferă exemple de eroism...

Alexandru Marghiloman a fost un om de mare curaj. A riscat, fără știrea regelui, acordând ajutorul militar, la cererea lui Iancu Flondor, prin trimiterea trupelor române în Bucovina agresată de bolșevicii ucraineni, prin aceasta facilitând al doilea pas important pe calea Unirii Românilor – Unirea Bucovinei cu România… Și să dea Dumnezeu ca, prin aceste acte pe care le întreprindem și noi aici, să atingem același țel, pe care l-au atins înaintașii noștri la 1918! Vă mulțumesc!...» (aplauze puternice, n.red.).

În continuare, Primarul de Buzău, Dl Constantin Toma, a prezentat cele cinci volume „*Alexandru Marghiloman, Discursuri (1885-1924)*”, prezentând și istoria plină de peripeții, în perioada interbelică, a acestora.

A urmat prezentarea revistei „*Dialogica*”, de către redactorul-șef **Aliona Grati**, prof. univ. dr. hab. filologie:

Prof. univ. dr. hab. filologie **Aliona Grati:** «S-a menționat aici că suntem la a VII-a ediție a acestei Conferințe, organizată de Primăria Municipiului Buzău și Academia de Științe a Moldovei, din Chișinău, dar vreau să remarc că și revista „*Dialogica*” are tot șapte ani. Este remarcabil, deoarece o revistă de cultură solicită multilateral contribuția unei colectivități specializate în presă științifică, implicând: muncă, dăruire, pasiune, efort de finanțare ș.a.m.d. Colaborarea noastră durează doar de trei ani – avem în vedere fondatorul, Secția de Științe Sociale Umanistice și Arte a Academiei de Științe a Moldovei, dar și Universitatea „*Dimitrie Cantemir*”, în prezent inclusă în Universitatea de Stat din Moldova – însă, a devenit deja o tradiție, putem vorbi de o periodicitate. În experiența acestei colaborări, am constatat cu satisfacție cum o temă cu un domeniu de studiu mai restrâns – mă refer la personalitatea lui Alexandru Marghiloman – se poate extinde, an de an, apărând noi informații și studii cu noi puncte de vedere, în articole științifice deosebit de interesante.

Și în acest număr, tema cuprinde noi fațete, analizându-l pe Marghiloman în relațiile lui cu cele mai importante personalități ale timpului: Regele Ferdinand și Regina Maria; junimiștii Petre P. Carp și Titu Maiorescu; Ionel I. C. Brătianu și alte personalități ale timpului; De asemenea, este prezentată activitatea sa în perioada tumultoasă din jurul anului 1918. Mulțumesc autorilor articolelor prezente în acest număr – oameni de știință istorică, coordonatori de reviste și asociații cultural-științifice. Revista crește în valoare prin contribuțiile științifice aduse de dv. în paginile ei.

Structura revistei „*Dialogica*” implică dialoguri între personalități, în acest număr dialogul este configurat între trei personalități: dr. hab. Liliana Condraticova, dl primar Constantin Toma și prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu.

Mai menționez că Alexandru Marghiloman este în această revistă, nu numai o personalitate emblematică, vie, dar a devenit și un model, un simbol, pentru Dl Constantin Toma, după cum veți vedea în revistă».

În continuare, prof. univ. dr. hab. fil. Aliona Grati a citat pe semnatarii articolelor din acel nr. de revistă: prof. univ. dr. comandor (r) Jipa Rotaru, prof. univ. dr. Gheorghe Calcan, Col. dr. Mircea Tănase, dl Viorel Gheorghe, prof. univ. dr. Alin Spânu, conf. univ. dr. Constantin Stan, dr. în istorie Marius-Adrian Nicoară, prof. univ. dr. Valentin Ciorbea ș.a. ș.a., mulțumind, din nou, dlui primar Constantin Toma pentru sprijinul financiar în editarea și tipărirea unui consistent nr. de exemplare ale revistei „*Dialogica*”, apoi, exemplare ale acestei reviste au fost distribuite unor grupuri de studenți.

După acest moment, moderatorul a invitat pe dna dr. **Luminița Giurgiu**, editorul volumului „*Alexandru Marghiloman – Discursuri (1885-1924)*”, să expună o recenzie sumară a lucrării. Ca urmare, dr. Luminița Giurgiu a prezentat o istorie a publicării acestor discursuri politice, menționând și faptul că «Discursurile arată consecvența autorului în a fi adeptul unui ideal – idealul conservator. Marghiloman a avut un parcurs constant în viața sa politică, a fost un conservator consecvent. Eleganța cu care a răspuns oponenților săi politici, în timpul ministeriatului, denotă o profundă cultură generală și o profundă cultură politică, putând fi un model pentru politicienii de azi, în privința modului în care pot fi dezbătute în manieră științifică problemele politice și de a da replicile în mod elegant».

Este invitat la microfon Dl Ștefan Davidescu, editor și tipograf al volumelor prezentate, care a precizat: «Acest set nou de volume *Marghiloman* reflectă o muncă intensă pe parcursul a trei decenii, ca editor. Pentru fiecare set de volume, lucrează cca. treizeci de oameni calificați. Dincolo de partea materială, o carte are și o latură spirituală, pe care o emană. Eu cred că nu putem trăi fără cărți».

Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”: dr. Luminița Giurgiu, editorul vol. „Alexandru Marghiloman – Discursuri (1885-1924)”: «Discursurile arată consecvența autorului în a fi adeptul idealului conservator. Marghiloman a avut un parcurs constant în viața sa politică».

Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Dl ing. Ștefan Davidescu, editor și tipograf al volumelor prezentate: «Acest set nou de volume Marghiloman reflectă o muncă intensă pe parcursul a trei decenii, ca editor».

S-a trecut apoi la seria de comunicări științifice prevăzută în programul Conferinței. Moderatori: prof. univ. dr. în istorie **Ioan Scurtu**, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România și prof. univ. dr. hab. **Anatol Petrencu**, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*”.

Pentru început, se oferă cuvântul dlui prof. univ. dr. istorie Ioan Scurtu, pentru a prezenta tema: *Evoluția Basarabiei în cadrul Statului Național Unitar Român*.

Prof. univ. dr. istorie **Ioan Scurtu**: «Doar câteva idei. Prima: Cum s-a realizat Unirea?... În viziunea principalilor lideri politici români – a lui Ionel I. C. Brătianu, în primul rând – este Statul, în ideea necesității de a se implica în război (Primul Război Mondial, n.r.), pentru a realiza Unirea. România trebuia să participe la acest război, pentru a fi prezentă la Conferința Păcii – cine nu ia parte la lupte, nu poate participa la masa tratativelor de pace!... În acest context, Brătianu a amânat cât mai mult – doi ani de zile – momentul intrării în război. Știa că România nu trebuia să fie înfrântă. La Consiliul de Coroană, când s-a hotărât intrarea în război, a spus așa: „Doresc să obținem victorii, dar nu pot să nu spun și că s-ar putea să fim înfrânți. Dar, și Mihai Viteazul a fost înfrânt și ucis pe Câmpia de la Turda, și totuși a lăsat un mesaj generațiilor viitoare; și Tudor Vladimirescu a fost înfrânt și aruncat într-o fântână la Târgoviște, în 1821, dar mesajul lui a însemnat modernizarea României; și noi s-ar putea să fim înfrânți, acum, în 1916, dar pentru că marile puteri ale lumii – Franța, Marea Britanie, Italia, Rusia – au recunoscut drepturile noastre naționale, această recunoaștere rămâne un dat istoric, pe care, dacă nu noi, generațiile viitoare îl vor fructifica!”. Într-adevăr, generația lui a fructificat participarea la război și la Conferința Păcii.

A doua chestiune: Unirea a însemnat actul de voință al populațiilor din teritoriile respective – Basarabia, Bucovina, Transilvania –, dar simbolul a fost participarea armatei române la Războiul pentru Unitatea Națională!... A fost o comuniune de aspirații pentru realizarea Unității Naționale. Imediat după realizarea Unirii fiecărei provincii – a Basarabiei, a Bucovinei și a Transilvaniei –, Actele de Unire au fost validate prin Decret Regal, cât și printr-un alt Decret, emis în aceeași zi, prin care, în Guvernul României au fost desemnați reprezentanți ai Basarabiei, ai Bucovinei și ai Transilvaniei. Deci, încă din prima zi a ratificării Unirii, aceste provincii istorice au participat la conducerea Statului Român. Prin urmare, ele nu au fost niște teritorii anexate, care s-au dezvoltat paralel, la un loc, ci, prin reprezentanții lor, au fost participante efective la evoluția statului național unitar.

Iată și câteva exemple. România trăia într-un haos financiar din cauza faptului că pe teritoriul său circulau multe inserții de valori, adică: în vechiul regat, era *leul* Băncii Naționale, care era și leul emis de Banca Generală a Țării Românești pentru germani, *leul german* (prin Pacea de la Buftea, teritoriul țării, ocupat de trupele germane, se întindea până în partea de sud a Moldovei și, în această zonă, circula așa-zisul „leu german”, n.red.); în Basarabia circula „*rubla Romanov*”, a țarilor (din familia Romanov, n.red.), dar era și o *rublă-locală*; în Bucovina circula *coroana austriacă*; în Transilvania era *forintul maghiar*. Atunci, în august 1920, s-a făcut o reformă monetară, prin care au fost scoase din circulație toate celelalte însemne ale valorii, rămânând în vigoare doar leul Băncii Naționale a Românei. Deci, iată un pas fundamental spre consolidarea unității statului național român, care a permis alcătuirea, pentru anul 1921, a primului Buget financiar al României.

Un alt exemplu. În noiembrie 1919, s-au desfășurat primele alegeri parlamentare din istoria României, în baza votului universal, dar și primele alegeri la care au participat românii din toate teritoriile, de atunci, ale țării – Vechiul Regat, plus Basarabia, Bucovina, Transilvania. Desigur, nu se produsese încă extinderea partidelor la scara întregii țări și, de aceea, votul s-a desfășurat pe provincii istorice, în baza aceleiași legi – ca dovadă că lupta politică s-a desfășurat numai în vechiul regat!... S-au prezentat vreo 20 de partide. Dar, în Basarabia a câștigat Partidul Țărănesc din Basarabia; în Bucovina, Partidul Democrat al Unirii din Bucovina; în Transilvania, Partidul Național Român; Dar după aceste alegeri, s-a realizat un fapt excepțional: Președintele Consiliului de Miniștri al României a fost numit un ardelean – Alexandru Vaida-Voevod –, care a depus jurământul chiar în ziua de 1 Decembrie 1919!... La exact un an de la Unire, unul din exponenții acestor teritorii asuprite decenii, secole, de-a rândul, deja conducea România!

Aș mai sublinia un aspect: Conferința Păcii. Șeful delegației române a fost Președintele Consiliului de Miniștri al României, Ionel I. C. Brătianu, dar, din delegație au făcut parte reprezentanții tuturor provinciilor istorice românești – deci, nu doar exponenții vechiului regat au avut de luptat pentru a impune marilor puteri voința poporului român, ci toți, la un loc, au desfășurat propaganda pentru România!... Pentru ca să înțelegem ce a însemnat clasa politică de atunci, vă pot spune că Ionel I. C. Brătianu s-a confruntat cu cei patru mari – cu liderii Statelor Unite, a Marii Britanii, Franței și Italiei! (Cei Patru Mari ai Conferinței de Pace de la Paris au fost liderii principalelor puteri aliate din Primul Război Mondial: Woodrow Wilson / Președintele S.U.A.; David Lloyd George / Primul ministru al Marii Britanii; Georges Clemenceau / supranumit „tigrul”, Premierul Franței; și Vittorio Orlando / ministrul de externe al Italiei – aceștia au

Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Moderatorii sesiunii de comunicări (stg.-dr.): prof. univ. dr. Ioan Scurtu, titular al Academiei Oamenilor de Știință din România și prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „Al. Moșanu”.

Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Prof. univ. dr. Ioan Scurtu, membru al Academia Oamenilor de Știință din România, cu prelegerea: „Evoluția Basarabiei în cadrul Statului Național Unitar Român” : «Unirea a însemnat actul de voință al populațiilor din acele teritorii».

format *Consiliul celor Patru* și au jucat un rol determinant în negocierea tratatelor de pace care au pus capăt războiului; n.red.)... A ajuns să obțină o ședință specială a Consiliului Suprem al Conferinței, pentru a discuta problema solicitărilor României! Brătianu a fost atât de argumentat, încât Președintele Wilson – care nu prea voia să știe de România – a ajuns să i se adreseze cu formula: „Prietenul meu, Brătianu”! – de unde era un necunoscut, pe care nici nu a vrut să-l primească în audiență, puternica personalitate a lui Brătianu l-a determinat să-l considere prieten. Dar, în acest act, un rol foarte important l-a avut Regina Maria.

Regina Maria a fost solicitată să vină la Trianon și să-i îmbuneze pe cei mari – care nu voiau să fie deloc receptivi la solicitările României. În Gara din Paris, la coborârea din tren, Regina Maria a fost întrebată „De ce ați venit?... Este o conferință de bărbați, nicio femeie nu e prezentă!...” La care ea a răspuns: „Am venit să arăt fața frumoasă a României”; Și a început cu prietenii francezi, care erau și gazdă. A fost primită cu gardă de onoare – o femeie, fără o funcție oficială în stat – și zice Regina: „Am reușit să-i îmblânzesc inima acestui tigru, care m-a primit cu ostilitate: /De ce ați venit? Ce vreți să-mi spuneți?!.../”. După aceea, s-a dus în Anglia, unde s-a întâlnit cu Regele George al V-lea al Regatului Unit – acolo a fost implicat și Brătianu, care a expus hotărârea României. Și, în sfârșit, vine și rândul lui Wilson – care stătea la hotel, avea nu știu câte camere, era cu soția, servitorii toți… Era așa, un fel de semi-zeu al Conferinței!... Regina i-a trimis un bilețel în care spunea: „Vă rog să mă invitați pentru o discuție, în ziua de…”. I s-a răspuns că în ziua de…, de la ora 9, Președintele este ocupat; la care, Regina i-a scris: „Atunci, veniți la mine la hotel de la ora 6”. Desigur, prin soție, Wilson a acceptat să o primească la reședința lui. Wilson, în cadrul întrevederii, i-a ținut o lecție – ca de la profesor la elev – despre „drepturile omului”, despre „drepturile minorităților”, despre „Liga Națiunilor”, încât Regina abia a mai putut să mai spună câte ceva. Audiența s-a terminat, dar Regina a încheiat așa: „Sper că nu o să aveți impolitețea să nu dați curs invitației pe care v-o adresez: Vă aștept mâine, la ora două, la hotel”. Și Wilson a venit. De astă dată, regina învățase lecția – nu l-a mai lăsat să vorbească, ci ea a vorbit tot timpul: despre drepturile românilor din teritoriile nou alipite; despre necesitatea unui tratat care să recunoască Unirea; despre statutul minorităților din noile provincii; despre rolul României ca membru al viitoarei Societăți a Națiunilor; Și, pe acest fond a fost primit „prietenul Brătianu” și, prin perseverență, prin curaj, prin patriotism, prin riscul personal, în ultimă instanță, i-a dezarmat!...

Clasa politică de atunci a reușit. A reușit pentru că avea pregătirea necesară; Pentru că avea capacitatea necesară, pentru că avea iubire de țară!... Vă mulțumesc!». (aplauze puternice, prelungi, n.red.).

Se oferă cuvântul dlui Ion Hadârcă, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, pentru a prezenta tema: *Alexandru Marghiloman: Note politice pe portativul Unirii*.

Ion Hadârcă: «*Notele politice* ale lui Alexandru Marghiloman au o vibrație simfonică a Unirii. În amalgamul acesta de teme istorice, politice, personale, am detectat distinct vibrările de suflet ale lui Alexandru Marghiloman pentru Basarabia. În acest context, sintagma care marchează titlul Conferinței științifice ar putea fi inversată, în egală măsură: „*Alexandru Marghiloman pentru Chișinău și Buzău*”, nu-i așa?... Doresc să pun în valoare această triplă semnificație a întâlnirii noastre, anume: locul în care se desfășoară conferința – această luminoasă și simbolică *Sală a Unirii*; momentul desfășurării – împlinirea celor 107 ani de la momentul Unirii Basarabiei cu Patria-mamă, România; împrejurarea că această manifestare științifică se desfășoară la numai o zi de la inaugurarea *Monumentului Reginei Maria la Chișinău* – unul din marii arhitecți ai Unirii din 1918, alături de Regele întregitor Ferdinand, precum și de artizanul Unirii Basarabiei cu România, Alexandru Marghiloman.

Notele politice ale lui Marghiloman sunt actuale și astăzi, când vedem că se repetă anumite aspecte ale istoriei. Vorbind despre această partitură a notelor politice ale lui Marghiloman, putem remarca acest crescendo, timp de peste un deceniu – începând din decembrie 1897 – o perioadă de sincronizări a Casei Regale cu clasa politică românească, perioadă de definire și identificare a împrejurărilor istorice care se derulau. Iarna anilor 1917/1918 este zugrăvită (în vol. III) în tonalitatea tragicului *do minor* (citez: „Am trăit Infernul lui Dante! Pe străzi, atingeai cu piciorul morții și muribunzii”). Apoi, spre desprimăvărare, către perioada Paștelui catolic și protestant, încep a fi auzite notele supreme ale *Fugii lui Bach* (citez: „2 aprilie, stil nou: Lungă întrevedere cu membrii delegațiunii Basarabiei. Inculeț, prezidentul Sfatului Țării; dr. Ciugureanu, prezidentul Consiliului de Miniștri și Halippa, vice-prezident al Sfatului Țării…” ș.a.m.d.). Discursul magistral al lui Alexandru Marghiloman, rostit la banchetul de la *Athenee Palace* în 1924, cu prilejul împlinirii celor 70 de ani ai eroului valah (n. red.: Alex. Marghiloman, n. 27 ianuarie 1854, Buzău – d. 10 mai 1925, Buzău), sintetizează în fond, ca o retrospectivă cu accente de *sonată* nostalgică, zbuciumul anilor de restriște și avânt patriotic (citez: „Ne-am adunat ca să sfințim data, pentru totdeauna memorabilă, de 27 Martie 1918, când Basarabia a intrat în sânul Patriei-mume. Dacă, prin prisma luminoasă a acestui act măreț, zăriți și pe timonierul care a netezit căile, și-i faceți caldele urări pe care le-ați rostit odinioară, vă exprim și eu, din adâncul inimii, o multă dragă recunoștință… Ce a fost Unirea Basarabiei cu Moldova, în clipa când ea s-a produs?... Nu uitați că a fost prima zare de lumină care străbătea cerul negru și mohorât, care de 18 luni apăsa peste întreaga Românie!… A fost picătura de rouă care a căzut pe buzele fripte de friguri ale României încă sângerânde!... Și, a fost, mai presus de toate, vestirea resurecțiilor, întotdeauna posibile. Da, domnii mei!... Când într-un neam despărțit de o sută de ani de ai săi, în mijlocul prăbușirii catastrofale a unui mare imperiu, în pământ bătătorit de dezertori, care fug de pe front, pe holdele pustiite de banditisme, în mijlocul năruirii tuturor autorităților; când un popor, la prima chemare a vremurilor, își regăsește simțul național, se adună nechemat de nimeni și, din clipa dintâiu, își proclamă legitimitatea lui; când un fenomen de felul acesta se petrece, toată România poate să aibă încredere, oricât al fi ceasul renașterii, în viitorul ei!... Și când astăzi, un imperialism sovietic contestă Basarabiei legitimitatea ei moldovenească, contestă *Actul* prin care ea s-a lipit de Patria-mumă, ar fi fost bine ca să ne regăsim toți, laolaltă, acolo la Chișinău. Se cuvine ca cei care au scris cu mâna lor, fără nicio ezitare, pecetluirea pentru vecie a Basarabiei din împărăția rusească; ca ceia care, după ce Basarabia s-a liberat, n-au făcut și nu fac nimic pentru dânsa; se cuvine ca numai membrii acelei familii, smeriți, să se ducă să sărute pragul *Sălii* în care s-a făptuit Marele Act al realipirii Basarabiei!...”). Sufletește, sărutăm acest prag și astăzi, la cei 107 ani!». (aplauze puternice, prelungi, n.red.)

Urmează prezentarea etapizată a evenimentelor, ca într-un expozeu cinematografic de film mut, cu *inserții muzicale de mare virtuozitate*, dar cu luciditate politică (citez: „Ca bază, este imposibil să găsești, în toate adunările care au constituit statele independente ieșite din Rusia: Finlanda, Estonia, Lituania, vreo asemănare cu Basarabia – nicăieri nu veți găsi o adunare având la bază liberul arbitru, cum l-a avut Sfatul Țării; democrația cea mai perfectă, cum a avut-o Sfatul Țării!... Când ordinea s-a primejduit până la cataclism, doi din directori /n.red.: în organizarea noii Basarabii republicane, independente, cu Sfatul Țării drept parlament, „directorii” aveau rangul miniștrilor, în „Directoratul” – cu rol de guvern – constituit atunci/, Cristi și Pelivan, au fost la Iași. Cel dintâi gând al lor a fost să ceară ajutor armatei rusești, la Generalul Șcerbacev /n.red.: comandantul trupelor ruse din Moldova – Armata a 4-a rusă – dar generalul era într-o situație critică din cauza acțiunilor subversive ale ofițerilor ruși bolșevizați/, bietul om era în așa hal pe vremea aceea, încât trupele române trebuiau ca ele să-l păzească pe el, de trupele rusești”).

Marghiloman remarcă o tează a lui Constantin Stere: „Această țară nu va fi niciodată nimic, dacă trebuie să devină câmpul competițiunilor între ruși și Europa centrală” – previziune valabilă și în ziua de astăzi. Reluăm expozeul lui Marghiloman: //În ziua de 23 martie, am ținut un Consiliu de Miniștri, iarăși cu cele trei personalități basarabene, Inculeț, Ciugureanu, Halippa și cu dl Stere și am ieșit din acel consiliu, mână-n mână, jurând că suntem frați pe vecie!... Ziua de 26 martie a fost toată utilizată pentru conferințe. Ce puteam face eu, era numai la suprafață, cine lucra în păturile adânci, erau: Stere, Cazacu, Costin, Niță, Serghie, profesorul Cădere, Buzdugan ș.a. – Stere zicea, glumind, că a făcut km de vorbărie!... Fapt este că a rostit 28 de cuvântări și, după propria expresiune, „făcând cu nebunii pe mai nebunul decât dânșii” – avea în vedere acea stare pro-rusă și pro-imperială, bineînțeles. Însă, spre seară, se desemna tot mai mult voința Blocului Moldovenesc, pe care-l conducea Halippa, de a se impune cu părerea lui, de Unire definitivă cu România//.

Sunt prezentate apoi, episoade tot mai alerte, tot mai grăbite, spre apoteoticul deznodământ. Citez: //La trei ore mă duc la sediu. Am precauțiunea să pătrund numai cu persoane în civil, care erau pe lângă mine. Nicio uniformă nu s-a văzut în Sfatul Țării, nicio uniformă împrejurul Sfatului Țării. Intru în sala de ședințe. Sala mă primește în picioare, afară de grupul rezistenților, care, ca demonstrațiune, nu s-a sculat. Iau cuvântul, ca să arăt ce beneficii sunt pentru Basarabia, ce împlinire pentru neamul întreg, dacă Unirea se va face. Am pus, domnii

Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Ion Hadârcă, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei: «„Notele politice” ale lui Alexandru Marghiloman au o vibrație simfonică a Unirii. Am detectat vibrările de suflet ale lui Marghiloman pentru Basarabia».

mei, toată căldura de care sunt capabil, tot darul de convingere și vedeam cum cuvintele mele cuprind, câte unul, câte unul, rezistenții, ce se sculau și, la sfârșitul cuvântării mele, toată sala era în picioare!... Cea dintâi bătălie se dăduse pe chestiunea votului, și anume: dacă se va vota „pe față și cu apel nominal", sau nu – propunerea lui Buzdugan – și majoritatea orânduise votul „pe față"!... Bătălia era, astfel, câștigată – mișcări nu se mai puteau produce, ițe pe dedesubt nu mai puteau fi trase și eram siguri, de astă dată, că votul va fi așa cum ne așteptam. În fapt, ni se spusese că, cu mare majoritate, Sfatul Țării, cu apel nominal, a votat Unirea cu România!...

Domnii mei, plecăm de astă dată în cortej pompos, oficial, către Sfatul Țării. Convoi toți generalii, ofițerii superiori; escorta de cavalerie basarabeană, în cap, escorta lăncierilor români, în spate. Ajungem la Sfatul Țării. Cel dintâi pe care îl întâlnesc e Stere. Mă duc la dânsul să-l felicit. Atât a putut să spuie: „S-a votat!", și mi-a căzut în brațe-n hohote de plâns!... Minute întregi n-am putut rosti o vorbă. Nu vă mai spun, domnii mei, în ce stare eram eu – cu cleștele nu mi-ai fi putut smulge vorba!... Intrăm, oficialitatea română, într-o sală mică, unde așteptăm ca să se facă orânduieli; apoi, suntem introduși în Sfatul Țării și raportorul ne comunică că Sfatul Țării a votat Unirea cu 86 voturi „pentru", „contra" fiind 3 și „abținuți", 30. E cel mai mare număr de votanți cu care vreodată s-a votat în Sfatul Țării, în tot timpul cât a funcționat!... Toată lumea era în picioare; ciorchini lumești în toate marginile sălii… Și atunci, am rostit următoarele vorbe:

„În numele poporului românesc și al Regelui României, cu adâncă emoțiune și cu falnică mândrie iau act de Hotărârea cvasiunanimă a Sfatului Țării! La rândul meu, declar că, de azi înainte, Basarabia este pentru vecie unită cu România!" Acestea am spus//.

Magistral discurs!... În prefața volumului II, al lui Nicolae Beliș, istoricul prof. univ. Ion Bulei zice: „Într-o epocă de mari oratori remarcabili, Marghiloman a știut să fie unul din cei mai mari". Este pe drept cuvânt un final apoteotic, care sublimează, atât efortul românilor basarabeni de trezire și revenire la matricea părintească, precum și starea sublimă de spirit a înaltului oficial român, care a dat expresiile exacte, pline de emoții și demnitate a actului săvârșit pentru vecie.

În ședința Senatului, din 5 iulie 1918, Președintele Consiliului de Miniștri, Alexandru Marghiloman, cimentează din nou, fixând-o pentru eternitate, acea oră astrală, ora de grație a neamului nostru, citez: // Eu, care am avut, din voia lui Dumnezeu, fericirea să leg numele meu de Actul de la 27 Martie 1918, nu doresc să văd în acel Act o simplă manifestare politică, doresc ca el să fie temelia de ciment român pe care nu l-au spălat vremurile și pe care nu-l sparge nici dinamita, astăzi//… Înălțătoare cuvinte! Chiar dacă istoria, nu odată, ne-a pus la încercare, există un loc în ființa noastră națională, unde nici glontele, nici tancurile, nici dinamita, nici sârma ghimpată, nici deportările nu pot pătrunde și n-au cum pătrunde: acesta este sufletul nostru, mereu irizat de lumina nestinsului ideal al Unirii!...

Vă mulțumesc pentru atenție!» (aplauze puternice, entuziaste, n.red.).

Moderator Ioan Scurtu: «Mulțumesc scriitorului, patriotului și autorului de emisiuni la *Radio România Cultural*, pe care le ascult dimineața la ora 5,00; Mulțumesc!»

Următoarea comunicare, cu titlul: *Ecouri basarabene la trecerea în nefiinţă a lui Alexandru Marghiloman*, este prezentată de prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*":

Prof. univ. dr. hab. **Anatol Petrencu**: «Onorată asistență, întâlnirea noastră de azi este și comemorativă, dat fiind că în acest an se împlinesc o sută de ani de la stingerea din viață a lui Alexandru Marghiloman – el a decedat pe data de 10 mai 1925. Scopul comunicării a fost acela de a analiza ecourile din presa basarabeană, referitoare la acel moment istoric, al morții lui Alexandru Marghiloman. Pentru realizarea lucrării, am folosit catalogul „*Presa basarabeană, de la începuturi până în 1958*", publicat la Chișinău în anul 2002. Am constatat că din anul 1925, în Basarabia, dar și în numita R.S.S. Moldovenească, au apărut, în total, 113 titluri de anuare, buletine, calendare, reviste și ziare. De exemplu, aici în Basarabia, au apărut *Cuvântul dreptății*, *Foaia plugarilor*, *Luminătorul*, *Vestitorul Basarabiei* ș.a. – ziare în limba română, rusă și germană.

Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman": prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu, președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „Al. Moșanu", susținând comunicarea: „Ecouri basarabene la trecerea în nefiinţă a lui Alexandru Marghiloman".

Investigația făcută în fondurile Bibliotecii Naționale a R. Moldova a demonstrat că aceste publicații sunt absente, iar colecțiile care s-au mai păstrat sunt incomplete. Personalul bibliotecii ne-a explicat că, după ocuparea Basarabiei, nordului Bucovinei și Ținutului Herța, la 28 iunie 1940, de către URSS, aceasta a „curățat" bibliotecile de tot ceea ce organele sovietice au considerat a fi „antisovietic", publicațiile fiind duse în fondurile uriașe de periodice depozitate în orașul Himki, de lângă Moscova. În Biblioteca Agenției Naționale a Arhivelor, am consultat colecțiile periodicelor – publicate dincolo de Prut, dar difuzate și în Basarabia: *Dacia*, *Universul*, *Dobrogea Jună*, *Gazeta Dorohoiului*, *Reduta nouă*, *Liberalul*, *Patria*.

Cele mai multe materiale legate de decesul lui Marghiloman au fost publicate în *Gazeta Dorohoiului*. Astfel, a doua zi după anunțul decesului, *Gazeta Dorohoiului* publica un grupaj de materiale intitulat: „Moartea lui Alexandru Marghiloman", între care și ultima dorință a defunctului, scrisă în 25 septembrie 1924, citez: „Voința mea expresă este ca corpul meu să nu fie mutilat. Nu voiesc autopsie. Nu doresc paradă militară… Nu doresc discursuri. Doresc o înmormântare de tot simplă…" ș.a.m.d. Aceeași gazetă, din data de 16 mai 1925, insera articolul „În amintirea lui Alexandru Marghiloman", semnat de Constantin Stoianovici. Citat din articol: „Marghiloman a atacat pe adversarii săi, ce-i drept cu toată forța ce i-o dădea talentul și strălucita sa inteligență, dar niciodată nu a pângărit pe nimeni. Atacurile lui porneau din dorința de a-și servi cât mai bine țara, nu din ură personală sau invidie. Era prea elevat ca să aibă nevoie de a invidia pe alții, în schimb, câtă invidie s-a dezlănțuit pentru persoana sa!... Autoritatea sa morală era prea mare, ca să nu facă umbră celorlalți; era atât de mare, încât chiar astăzi, când corpul său stă între patru scânduri, cât timp nu este îngropat mai umbrește încă pe cei care l-au invidiat".

Pe data de 12 mai 1925, ziarul *Patria*, publicație ce apărea la Cluj, a scris pe prima pagină: „S-a stins din viață, la vila *Albatros* din Buzău, Alexandru Marghiloman, unul dintre cei mai de seamă oameni politici ai țării. Membru al Partidului Conservator, răposatul a luptat cu îndârjire, dar și cu loialitate, pentru civilizarea moravurilor politice. Cu Marghiloman se stinge una dintre personalitățile cele mai marcante ale politicii române. În timpul din urmă, s-a desfăcut de conservatori pentru a forma, sub propria șefie, Partidul Conservator Progresist".

În următorul număr, ziarul *Patria* a publicat un amplu necrolog, din care citățm: „Marghiloman a fost un conservator în toată accepțiunea cuvântului, fără însă a reproba ideile democrației pe cale evolutivă. Boier născut, deși printr-o origine alta decât spița titlurilor familiilor boierești, el se va fi ilustrat cu o viață integră, în perfectă izolare și încredere în forțele proprii, care trage linii de marcațională existente între superioritate și comun"; Apoi, cu privire la intrarea României în Primul Război Mondial: „Marghiloman a fost partizanul neutralității definitive, nu pentru că nu ar fi simțit românește în momentele de mare însemnătate națională, ci pentru că vroia să salveze, sub acea stare de mască, respectul unor angajamente luate. De aceea poate că Marghiloman nu a fost jignit în demnitatea sa de curentul mișcării intervenționiste și a știut să înfrunte, cu un elegant eroism, încercările de acuză, mai mult interesate decât spontane. Tot ce i se poate reproșa este că a voit să păstreze o atitudine de loialitate extremă față de niște dușmani care, din primul moment al mișcării războinice, au necinstit orice tratat". Este vorba de relațiile României cu Puterile Centrale. Citățm, în continuare, din articol: „Iar când la Buftea dușmanii au voit să-și pună genunchiul pe grumazul patriei umilite, Marghiloman a intervenit, cu puternica sa personalitate, pentru salvarea demnității țării: s-a opus cu toată mândria sa de român la dezarmarea armatei din Moldova sau la înlăturarea Dinastiei!"

Ziarul *Dacia*, din data de 12 mai 1925, menționa: „Întreaga țară deplânge moartea acestui mare om, iar Dobrogea este profund îndurerată că a pierdut în Marghiloman pe cel mai aprig protector".

Pe data de 13 mai 2025, cotidianul *Universul*, la articolul redacțional, nesemnat, scria că: „Viața politică a lui Marghiloman prezintă două tablouri: unul luminos, altul întunecos." Autorul/ii editorialului, la partea luminoasă, trec: „încercările lui Marghiloman de a înviora discursurile parlamentare: Marghiloman a dat dovadă de un spirit realist; a manifestat tendința de a face un pas către separarea puterilor în stat; de a organiza o bună funcționare a regimului constituțional monarhic". În ceea ce privește tabloul întunecos, ziarul face trimitere la Titu Maiorescu, care: „a pomenit cândva de unii politicieni, din epoca domniei Regelui Carol I, care au crescut în tradiția rămasă de pe urma domniei fanarioților, acești politicieni fiind prizonierii unei tradiții, a unei școli și a unei mentalități care nu permitea elementului idealist în viața publică și nu favoriza politica instinctului național; au practicat oportunismul, în credința profund eronată că oportunismul e echivalentul politicii realiste cotidiene. Marghiloman a fost victima acestei tradiții, acestei școli, acestei mentalități".

Autorii continuă, cel puțin straniu: „Pe când, adevărații bărbați de stat, în timpurile cele mari, sunt exponenții instinctului național și

călăuzesc popoarele pe drumul mântuirii și înălțării lor, ceilalți, prizonieri ai politicii oportuniste, se pierd în calcule și combinațiuni de partid, nu zăresc obiectivele principale, nu îmbrățișează orizonturile largi, nu au previziunea justă a desfășurării evenimentelor și sunt condamnați să cadă în erori grave, în erori care pot fi explicate și scuzate, dar niciodată justificate." (n.red.: probabil, autorul comunicării a apreciat ca „straniu" acest pasaj din articolul analizat, sesizând izbitoarea asemănare a caracteristicilor politicii neofanariote dusă de unii politicieni ai acelor vremuri, cu la fel de neofanariota politică prestată de unii politicieni români contemporani!...). În fond, ziarul a avut o atitudine negativă față de Marghiloman – asta, pentru că autorii articolului încheie materialul în felul următor: „Și la moartea lui Marghiloman se potrivesc cuvintele pe care Tache Ionescu le-a citit la moartea lui Maiorescu: //Despre morți, numai de bine! Dar când e vorba de morți care n-au știut să se poarte în împrejurările tragice, în care au murit în chip frumos zeci și sute din copiii noștri, datoria se schimbă: Despre morți, adevărul!//".

Învinuirile aduse de ziar la adresa lui Marghiloman sunt gratuite, pentru că, anume aici, în sala asta (referire la *Sala Unirii*, din Palatul Sfatului Țării, în care se desfășura sesiunea de comunicări științifice, n.red.), la 27 Martie 1918, Marghiloman a deschis orizonturi largi pentru Reîntregirea Neamului Românesc!... În general, învinuirile se aduc pentru că, în perioada neutralității, Marghiloman a susținut neutralitatea, în timp ce „intervenționiștii" solicitau să intrăm în război. Din *Notele politice* ale lui Marghiloman, este evident că el cunoștea bine starea armatei române (precară, cu dotări insuficiente în armament și echipamente, n.red.) și desigur, în aceste condiții, a pledat păstrarea, cât s-a putut de mult, a neutralității.

Totuși, învinuirea capitală care i se aduce lui Marghiloman este semnarea *Păcii de la Buftea*. În calitate de șef al Guvernului român, Marghiloman a semnat *Pacea de la București* cu Puterile Centrale (Germania și Austro-Ungaria), în condițiile în care România era asistată de ANTANTA (Rusia, Marea Britanie și Franța). În situația în care armata rusă s-a dezintegrat, după căderea țarismului, și s-a anarhizat, sub influență bolșevică – determinând ca armata română să lupte singură pe un front enorm –, România a fost nevoită să semneze o pace separată. Este important să subliniem următoarele:

Primul ministru Alexandru Marghiloman a semnat Pacea, dar nu cu de la sine putere, ci la indicația Regelui Ferdinand. Iată ce scria Regele, după ce aflase condițiile Păcii: „Luând cunoștință de Contractul de Pace încheiat la București, vă mulțumesc dumneavoastră și celorlalți delegați pentru greaua și sacrificanta muncă pe care dumneavoastră ați depus-o pentru salvarea drepturilor noastre, pentru o clipă plină de durere. Ca rege și român, sunt plin de speranțe, referitor la viitorul bravului și curajosului meu popor. Mulțumesc dumneavoastră pentru încrederea pe care o aveți în forța și bunăstarea țării sub conducerea Dinastiei mele. Ferdinand";

Este clar că presa s-a împărțit în două: Presa Partidului Conservator arăta meritele lui Alexandru Marghiloman, în timp ce presa pro-liberală aduna neîmplinirile din politica sa.

Vă mulțumesc pentru atenție!»

Comunicarea următoare, *Însemnările arhiepiscopului catolic de Bucureşti Raymund Netzhammer (1862–1945) despre Buzău şi Alexandru Marghiloman*, a fost susținută de prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, membru titular al Academiei Oamenilor de Ştiință din România:

Prof. univ. dr. **Valentin Ciorbea**: «Vreau să încep cu o relatare din relațiile mele cu studenții basarabeni, ca profesor la *Academia Navală* din Constanța. Am avut, la un moment dat, 11 interni din R. Moldova, pe care rectorul din 1996 i-a adus aici, „la corăbii" – am reținut termenul. Ei au fost încadrați în grupele respective. M-a chemat amiralul Dumitrescu și mi-a adresat rugămintea să mă ocup de ei – /„Să le predai istoria așa cum se predă la noi, să ții legătura cu ei, să vezi ce probleme de adaptare au!"/. Am început să lucrez cu ei. Prima remarcă a lor a fost aceea că profesorii vorbesc foarte repede și ei nu prea înțeleg. Am informat și s-au luat măsurile necesare corective. Dar, la un moment dat, unul dintre ei – un băiat foarte isteț – a încercat să mă convingă că el vorbește „limba moldovenească"!... Atunci, l-am întrebat dacă în liceu, la Chișinău, a studiat pe Eminescu. A confirmat, și l-am trimis la bibliotecă să aducă un volum cu poezii de Mihai Eminescu. La întoarcere, i-am cerut să citească primele strofe din „Luceafărul". Le-a citit. Apoi, i-am spus să le traducă în „limba moldovenească"!... Studentul s-a ridicat: /„Aiasta nu se poate!"/… Apoi, privindu-mă în ochi, mi-a spus: /„Apăi, ne-om româniza"/… (râsete în sală, n.red.). Revenind:

Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman": prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, titular al Academiei Oamenilor de Ştiință din România, susținând comunicarea: „Însemnările arhiepiscopului catolic de Bucureşti Raymund Netzhammer (1862–1945) despre Buzău şi Alexandru Marghiloman".

Raymund Netzhammer este mai puțin cunoscut. El s-a născut în 1862 într-o familie dintr-o comunitate („comitat") rurală, cu cinci copii (trei băieți și două fete), familie religioasă care frecventa o mănăstire benedictină din Elveția (era mai aproape, acolo). Băiatul a fost entuziasmat de viața din mănăstire și a spus că alege această cale. S-a integrat în mănăstire, ca novice, a urmat seminarul, cu rezultate excepționale, la sfârșit fiind oprit profesor, cu numele de Raymund – care este un sfânt al acestei denominațiuni religioase creștine. A fost numit profesor de matematică și fizică, ulterior și de chimie. În anul 1900 este mutat la București, ca profesor la Seminarul Catolic. Nu a lucrat decât doi ani, deoarece a fost rechemat la Vatican, ca să conducă seminarul care pregătea preoți greco-catolici. În 1905, Arhiepiscopul catolic de la București a decedat. Papa Pius l-a preferat pe Raymund Netzhammer în funcția vacantată, deoarece el cunoștea bine România. A fost înălțat la rangul de episcop, Papa spunându-i la plecarea lui spre București: „Să fii un bun român!". A activat în România până în 1924.

În toată perioada petrecută la București, a elaborat un jurnal (început în după amiaza zilei de 17 decembrie 1905), care a însemnat 35 de caiete. Aceste caiete au rămas în arhiva lui personală și au fost publicate în limba germană, de un nepot de-al lui. Academia Română, în anul 2005, a realizat o traducere – 1.700 de pagini, în două volume, un text excepțional: reportaje din teritoriu, descrieri de personaje ș.a. Am ales din aceste texte tot ce a scris el despre Buzău și despre Alexandru Marghiloman.

El face niște remarci interesante despre construcția bisericii catolice de la Buzău, menționând și sprijinul obținut din partea Episcopului Ortodox al Buzăului. De asemenea, scrie despre cum s-a construit Biserica de la Nehoiu – la Nehoiu exista o comunitate catolică puternică, deoarece acolo era o exploatare forestieră a unei firme germane.

Întâlnirea dintre Raymund Netzhammer și Alexandru Marghiloman a fost favorizată de Regele Carol I – Carol îl frecventa pe Netzhammer, fie venind el la arhiepiscopie, fie acordându-i audiențe. Cu aceste ocazii, i se recomandau regiuni de vizitat, mănăstiri, Netzhammer având un interes deosebit să înțeleagă monahismul ortodox. Dar, regiunea cea mai studiată de el a fost Dobrogea, intuind aici izvoarele încreștinării întregului spațiu carpato-danubiano-pontic. A devenit, astfel, primul cercetător de valoare al paleo-creștinismului din Dobrogea. Spune el într-un text că: „aici, sub pământul acesta, zac martirii creștini". A avut această intuiție, a existenței martirilor creștini în Dobrogea, fapt descoperit de arheologi mai târziu, din săpături relativ recente.

Carol îi recomandă lui Netzhammer să-l cunoască pe Marghiloman (care, ministru fiind, avea contingență și cu cimitirele greco-catolicilor, cimitire care aveau conexiuni, de la caz la caz, cu cele ortodoxe sau romano-catolice. În fine, Marghiloman vine la episcopia catolică, ca să-l cunoască pe Netzhammer. Discuția alunecând și pe tema cailor, Marghiloman, posesor al celebrelor herghelii buzoiene, îl invită pe Netzhammer la Buzău, ca să-i arate herghelile în toată splendoarea lor – într-adevăr, Marghiloman deținea aici una din cele mai importante herghelii de cai și foarte bine dotată, din întreaga țară.

Un alt episod interesant este acela când Netzhammer are o discuție cu Marghiloman și acesta îi spune: „M-a chemat Regele la el.", iar Netzhammer îl consiliază: „Nu cumva te duci să preiei problemele ieșenilor, ca să le rezolvi?... Ai grijă ce faci!". Marghiloman s-a dus, iar din textele jurnalului apar și detalii pe tema demiterii lui. Sunt diferențe între declarațiile publice făcute de Marghiloman și ceea ce înscrie Netzhammer în jurnalul său. Netzhammer îi spune: „Pe cât de repede a fost chemată Excelența Voastră la Iași, pe atât de repede ați fost îndepărtat!" Marghiloman zice: „Așa este, iar pe deasupra, regele a făcut-o într-o manieră perfidă!". În „*Note politice*", Marghiloman nu a făcut o asemenea precizare!... Netzhammer continuă: „Regele Ferdinand trebuia să vă aducă elogii, fiindcă dumneavoastră ați fost acela care a salvat țara!"; Marghiloman detaliază: „Bineînțeles, însă un om de stat nu are nevoie să aștepte vreodată cuvinte de mulțumire. M-a rănit doar perfidia regelui. În preziua demiterii mele din postul de prim-ministru, am fost la rege în chestiunea ocupării Bucovinei", având asupra lui un document (Declarația) adresat bucovinenilor, o Notă adresată contelui-delfin, diplomați ș.a.m.d.

Când a venit a doua zi, la Palatul din Iași, Marghiloman a venit cu documente extraordinar de însemnate. Regele se foia de acolo-acolo și nu știa cum să înceapă. La un moment dat, Marghiloman a simțit că ceva nu e în regulă. Regele i-a spus, într-un final: „Trebuie să-ți dai demisia, pentru că reprezentanții Antantei – Anglia, Franța și Rusia – m-au vizitat și au cerut schimbarea guvernului, nemaiavând încredere în primul-ministru Marghiloman!". Atât Marghiloman, cât și membrii guvernului

au considerat această demitere ca o lovitură de stat – apropo de loviturile de stat la români!... Marghiloman îi citește lui Netzhammer un document semnat de miniștrii cabinetului său în care se atrăgea atenția asupra „inutilei lovituri de stat, a anulării actelor de stat, procedură care nu este numai anticonstituțională, ci foarte periculoasă pentru stat și dinastie!" și continua Marghiloman: „Îl cunoașteți doar pe rege, este de o slăbiciune superbă și chiar nu m-aș mira dacă într-o zi ar uita faptul că este catolic" și mai adaugă: „Iată că avem de a face cu realități rusești, cu bolșevism, în actul de guvernare și cu manifestări tiranice!". Imediat, am revăzut „*Notele politice"* – nimic despre ce i-a relatat lui Netzhammer nu se regăsește acolo!... Mi se pare acest pasaj ca fiind cel mai interesant despre Marghiloman și despre evenimentul care s-a petrecut acolo.

După război, Netzhammer vizitează vila „*Albatros*", este încântat de ceea ce a văzut acolo, dar niște intrigi ale primului ambasador al Vaticanului în România, *Mons. Francesco Marmaggi,* împotriva lui Netzhammer – deși, atât regele Ferdinand, cât și primul ministru Brătianu îl apreciau – l-au obligat să-și dea demisia și să se retragă pe o mică insulă, insula *Werd* de pe Rin, de unde a continuat să urmărească ce se întâmplă în România. La moartea lui Marghiloman a notat în jurnal – probabil preluat dintr-un ziar – că acesta, cu două zile înaintea decesului, a chemat preotul, s-a împărtășit, și Netzhammer are cuvinte foarte frumoase la adresa lui Marghiloman.

Raymund Netzhammer a murit în anul 1945, pe această insulă, unde se păstrează și arhiva lui și artefactele pe care le-a găsit în Dobrogea – el a bătut Dobrogea și pe jos și călare: unde vedea o movilă, o studia cu interes. Vă mulțumesc!»

Comunicarea următoare, *Funeraliile lui Alexandru Marghiloman (mai 1925),* a fost susținută de conf. univ. dr. Constantin Stan.

Conf. univ. dr. **Constantin Stan**: «În cazul acestei teme, documentul studiat este scrisoarea pe care Alexandru Marghiloman o trimite celei de a doua sale soții, doamna Maria Petrescu. În această scrisoare, se vorbește de faptul că Marghiloman nu dorea funeralii naționale, nici autopsiere; de asemenea, se vorbește despre acei cai de curse, pe care îi avea Marghiloman, care trebuie să participe în continuare la concursurile hipo.

Boala lui Marghiloman – un cancer pancreatic – s-a agravat cu timpul. Încă din 1920, Marghiloman a mers la băi, la *Karlovy Vary,* o stațiune balneară în nord-vestul Cehiei – Cehoslovacia, în acea vreme –, unde a urmat un tratament medical. Ultima întrunire la care a participat Alexandru Marghiloman a fost cea din 9 aprilie 1924, tocmai consacrată aniversării Unirii Basarabiei cu România, dar și celor 70 de ani împliniți de președintele Partidului Conservator Progresist (P.C.P.), Alexandru Marghiloman.

La 6 octombrie 1924, trebuia să mai aibă loc încă o astfel de adunare la Cernăuți, adunare care nu s-a mai desfășurat, deoarece Marghiloman, grav bolnav, s-a internat într-un spital din Viena, unde a fost operat, în speranța ameliorării stării lui de sănătate. De altfel, unul din apropiații Președintelui Partidului Conservator Progresist, Mariu Carada, nepot de frate a lui Eugeniu Carada, arată în memoriile sale, citez: „În august 1924, Marghiloman s-a îmbolnăvit. A plecat la Viena și, de acolo, a mers de-a dreptul la *Albatros* la Buzău, de unde nu a mai venit la București viu".

În această perioadă, după operația medicală și revenirea la Buzău, Marghiloman îi scrie Patriarhului Miron Cristea, felicitându-l pentru întronarea sa ca Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române – Miron Cristea fiind primul Patriarh al B.O.R. (B.O.R. având autocefalia dobândită în anul 1885, iar în anul 1925 fiind ridicată la rangul de Patriarhie, n.red.). În această scrisoare, din ultima perioadă a vieții sale, Marghiloman dovedește o mare luciditate, el spune că: „religia, mai ales dincolo de Prut – deci, în Basarabia – a păstrat limba strămoșească, pe care, acum, mulți din păturile superioare încearcă să o evite. Președintele P.C.P. se pronunța, în finalul scrisorii, pentru reformarea seminariilor și a întregii B.O.R.; îi promitea lui Miron Cristea că va veni la București, însă, din păcate, nu a mai apucat, boala sa agravându-se.

Iată ce scrie un ziar buzoian, din 9 mai 1925: „Marghiloman se află

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman". Afișul manifestării omagiale cultural-științifice.

Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman": conf. univ. dr. Constantin Stan susținând comunicarea: „Funeraliile lui Alexandru Marghiloman (mai 1925)": «Slujba de pomenire a fost oficiată de Patriarhul B.O.R., Miron Cristea. Aceasta arată că Marghiloman era respectat în epocă».

grav bolnav la vila *Albatros*. Ce fericiți ar fi cetățenii Buzăului dacă Providența l-ar face sănătos, căci fericit a fost Buzăul că a posedat un astfel de domn, fiu, și câte orașe ale țării nu s-ar mândri, cum ne mândrim și noi, dacă ar avea un astfel de soare binefăcător". Din ziarul *Adevărul* (chiar datat 10 mai), aflăm că „în mersul boalei nu a intervenit nimic nou, în ultimele 24 de ore. A petrecut o noapte bună și nu a intervenit nimic alarmant. Marghiloman, însă, nu primește decât pe medici și doar pe unii membri ai familiei". Totuși, la 10 mai – iată ce coincidență – a murit, chiar de ziua națională a României!... (Pe atunci, Ziua Națională a României era la 10 Mai, ziua în care, în anul 1866, Principele Carol a sosit în București și a depus jurământul ca Principe Suveran al Principatelor Unite Române).

Regina Maria nu a participat la funeralii, motivând că Regele Ferdinand era bolnav. Doar Principele Carol (viitorul rege Carol II, n.red.) a reprezentat Casa Regală la funeralii. Cortegiul funerar a plecat de la vila *Albatros* din Buzău. Acolo, slujba religioasă a fost oficiată de Episcopul Buzăului, Ghenadie Nicolescu. Cortegiul funerar s-a deplasat apoi până la gara din Buzău, unde sicriul a fost ridicat în vagonul mortuar și dus la București. În strada Mercur, Marghiloman avea reședința din București.

Nici Ionel I. C. Brătianu nu a participat la funeralii, delegându-l pe Nicolae N. Săveanu, ministrul Sănătății – motivat de faptul că Marghiloman îndeplinise și funcția de Președinte al Crucii Roșii Române. Se știe că între Brătianu și Marghiloman nu era numai o competiție politică, ei au fost și… rivali, în plan monden – prima soție a lui Marghiloman, după 16 ani de căsătorie, a divorțat și s-a recăsătorit cu Ionel Brătianu!...

Înmormântarea a avut loc pe 13 mai, așa cum și-a dorit Alexandru Marghiloman – chiar și Brătianu a motivat lipsa funeraliilor naționale ca fiind o dorință a defunctului, cât și a familiei. În București, serviciul religios a fost oficiat de Patriarhul Miron Cristea. Aceasta arată că, totuși, Marghiloman era respectat în epocă și însuși Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a oficiat slujba de pomenire.

Situația moștenirii lui Alexandru Marghiloman. Din păcate, averea lui s-a risipit, iar vila *Albatros*, în regimul antedecembrist, ajunsese într-o stare deplorabilă – depozit de legume-fructe. În prezent, grație strădaniei primăriei buzoiene, a domnului Primar Constantin Toma, vila și împrejurimile arată extraordinar. Aici există și un monument a lui Alexandru Marghiloman (există și un bust al lui Alexandru Marghiloman, alături de cel al lui Ion Inculeț – cei doi mari actanți politici care și-au dat mâna la Chișinău, în Actul Unirii Basarabiei cu România, la 27 Martie 1918 – amplasat la intrarea în parcul central din orașul Ialoveni, R. Moldova, cu contribuția Primăriei din Buzău, n. red.).

Eu și dl comandor Marius Nicoară am elaborat această comunicare la

Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman": prof. Ion Negrei, vicepreședinte al Asociației Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu", susținând comunicarea: „Contribuția lui Alexandru Marghiloman la editarea hărții etnografice a Basarabiei de Alexis Nour".

comemorarea celor o sută de ani (se împlinesc anul acesta, pe 10 mai) de la trecerea în eternitate a lui Alexandru Marghiloman, iar omagiul nostru este acela de a lucra la o altă monografie a acestei ilustre personalități politice. De asemenea, intenționăm să publicăm și corespondența lui Alexandru Marghiloman. Sperăm că, poate la 110 ani de la Marea Unire, și acest volum de corespondență să-l realizăm. Am realizat cele cinci volume cu discursuri, lansate acum, care includ și discursurile editate și publicate anterior. În timpul vieții lui Marghiloman, în 1916, au fost publicate 500 de pagini cu discursuri ale lui. Probabil, în viitorul volum de corespondență, vor fi tipărite și celelalte, rămase. Vă mulțumesc pentru atenție!»

Comunicarea următoare: *Contribuția lui Alexandru Marghiloman la editarea hărții etnografice a Basarabiei de Alexis Nour*, susținută de prof. Ion Negrei, Asociația Istoricilor din Republica Moldova „*Alexandru Moșanu*”:

Prof. **Ion Negrei**: «Am ales, pentru sesiunea de azi, să evidențiez contribuția lui Alexandru Marghiloman la editarea *Hărții etnografice a Basarabiei* de Alexis Nour. Voi începe expunerea mea prin citarea unui fragment, datat 1924, din *Notele politice* ale primului ministru Alexandru Marghiloman: „Era în 1915. A venit la mine un profesor, Dl Alexis Nour – nu știu pe unde se găsește, pentru că aș fi fericit să-l văd aici. El alcătuise o hartă admirabilă a Basarabiei, unde, în forma cea mai plastică, servindu-se numai de documente rusești, ajunsese să stabilească că în Basarabia sunt două milioane de moldoveni, față de 85 de mii de ruși și 210 mii de ucraineni. Această hartă a fost, de atunci, pe toate mesele marilor conferințe europene, în toate cancelariile. Este documentul cel mai temeinic pentru acei care vor să se descurce în problema naționalităților din Basarabia” – scria Alexandru Marghiloman.

Câteva cuvinte despre autorul acestei hărți, Alexis Nour: Alexis Nour a fost un român basarabean, născut la Chișinău; A făcut școală rusă; Studiile universitare la Kiev. Cunoștea limba română doar aproximativ. A făcut publicistică, lucrând la ziarele de limbă rusă, care se editau la Chișinău – *Besarabskaia jizni* / *Viața Basarabiei*. Era un om talentat. În cele din urmă, a fost provocat de chestiunea românilor basarabeni, făcând o pasiune pentru românism. Și-a dat seama, cum veneau anii 1914, 1915, 1916 și ceilalți, și el învață limba română. Devine un bun cunoscător al limbii și literaturii române. În cele din urmă, ajunge să lucreze în cadrul redacției publicației *Viața Românească*, de la Iași – revistă condusă de Constantin Stere și Garabet Ibrăileanu. Avea o rubrică permanentă, *Scrisori din Basarabia*, în paginile acelei publicații. Aceste foiletoane au fost editate recent, în 2019, în volum, la Editura *Istros* din Brăila. Sunt cuprinse toate articolele publicate de Alexis Nour în revista ieșeană *Viața Românească*.

Ce l-a determinat pe Alexis Nour să alcătuiască această hartă?... Harta este tipărită în anul 1916. Este vorba de intrarea României în Primului Război Mondial. Problema era: Cu cine se aliază România?... Basarabenii au optat pentru tabăra germanofilă. În acest sens, cel mai vocal a fost Constantin Stere. Au mai fost câțiva, nu mulți, care s-au constituit în *Liga pentru Liberarea Basarabiei* – exista *Liga Culturală pentru Unitatea Românilor*, orientată în spațiul transilvănean, iar basarabenii, nemulțumiți de faptul că autoritățile române nu acordă problemei basarabene atenția cuvenită (ca și în zilele noastre!, n.red.), se constituie și ei în această ligă pentru „*liberarea*” Basarabiei. În această ligă erau câteva persoane – vreo cinci-șapte –, dar toți de origine basarabeană, stabiliți în România – oameni cu studii, cu o situație bună socio-materială. Unul dintre ei era Alexis Nour. Din această Ligă, mai făcea parte Zamfir Arbore (istoric, a scris *Basarabia în sec. al IX-lea*, București, 1899; a fost membru al Academiei Române), care era conducătorul acestei organizații. Scopul Ligii era de a convinge autoritățile române pentru a se alia cu Puterile Centrale, astfel încât, să poată lupta împotriva Rusiei, pentru eliberarea românilor din Basarabia. Mesajul Ligii era acela de a demonstra că în Basarabia elementul etnic românesc este încă viguros și este reprezentat de intelectualii militanți, asemeni membrilor Ligii – în cercurile politice din România, opinia preponderentă era că Basarabia e pierdută sub aspectul conștiinței de neam românesc și, de aceea, alianța trebuie făcută pentru a crea condițiile pentru eliberarea românilor din Imperiul Austro-Ungar.

Membrii *Ligii pentru Liberarea Basarabiei* vin să demonstreze că Basarabia e trează, că Basarabia e românească!... Harta întocmită de Alexis Nour evidențiază cu pregnanță o concluzie: Basarabia este românească!... Toată culoarea roșie marchează zonele cu populație românească (referire la harta care era vizualizată în timpul expunerii, n.red.). În zona centrală și în partea de nord, domină elementul etnic românesc. Zonele marcate cu celelalte culori se regăsesc, mai mult, în partea de sud, ca rezultat al colonizărilor făcute de Imperiul Rus după răpirea Basarabiei, la 1812 – unde se regăsesc, pe lângă românii basarabeni, și etnici bulgari, găgăuzi, germani, polonezi ș.a. Alexis Nour prezintă și date statistice privind structura etnică a Basarabiei. La acea dată, populația Basarabiei era de 3 milioane de locuitori, din care, 2 milioane sunt români basarabeni. Evrei erau 270.000 locuitori, urmați de 210.000 ucraineni, 85.000 de ruși ș.a.m.d. Dar, impresia generală era că Basarabia este rusificată!... Sub aspectul structurii administrativ-teritoriale, în Basarabia erau 1.225 de localități, preponderent rurale,. Elementul etnic românesc este prezent mai diminuat

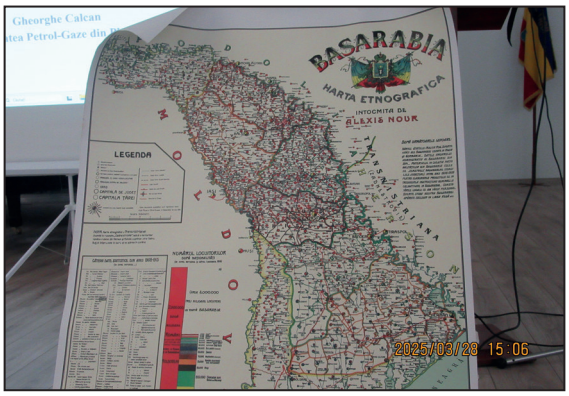

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman”. Celebra Hartă etnografică a Basarabiei, întocmită de Alexis Nour, tipărită în 1916. Harta a servit ca element de referință și la Conferința de Pace de la Paris, evidențiând că Basarabia este românească!...

în centrele urbane: Chișinău, Orhei, Bălți, Cahul ș.a. Această situație crea, la prima vedere, impresia falsă că există o predominanță rusească.

Harta etnografică întocmită de Alexis Nour s-a bazat pe datele din documentele Statului Major al armatei imperiale ruse; după hărțile zemstvelor („zemstve” – un fel de consilii locale, o autoguvernare provincială, introdusă de Imperiul Rus în 1870, în baza unei legi din 1864, n.red.) din Basarabia; cu datele oferite de situațiile actualizate în anii 1906-1909. Ca raportare sintetică, concluzia era: 2/3 din populația Basarabiei era românească și cca. 1/3 revenea elementelor etnice minoritare. În 1897, Rusia țaristă făcuse un prim și ultim recensământ general al populației. După datele reieșite din acesta, populația românească din Basarabia ar fi fost de 47,58 %, procent minoritar – evident, un recensământ cu date false!... Interesul politic imperial era acela de a arăta că, după aproape un secol de stăpânire rusească, populația s-a omogenizat și, pe întreg cuprinsul guberniei Basarabiei, domină elementul rusesc!...

Concluzia pe care o evidențiază Alexis Nour este cea mai documentată și indica faptul că cca. 65-70% din populația Basarabiei era de etnie română!... Datele statistice reieșite din tabloul sintetic al hărții întocmite de Alexis Nour au servit ca bază pentru structura etnică în alcătuirea Sfatului Țării. La alcătuirea acestui for legislativ, s-a ținut cont că, în Basarabia, 70% reprezintă populația românească, iar restul de 30%, minoritarilor.

Harta lui Alexis Nour a servit ca element de referință și la Conferința de Pace de la Paris. Ion Pelivan și ceilalți delegați români au folosit-o în acest sens. Rușii și ucrainenii afirmau că Basarabia este rusificată/ucrainizată. Ca urmare a insinuării acestor îndoieli în privința componenței etnice a Basarabiei, specialiștii din domeniu ai Conferinței au trimis în misiune în Basarabia un geograf francez, *Emmanuel de Martonne* (savantul *Emmanuel de Martonne* este desemnat expert al Comitetului de studii de pe lângă Conferința de Pace de la Paris, fiind principalul autor al recomandărilor făcute guvernului francez, cu scrupuloasă obiectivitate, privind teritoriile ce urmau să fie recunoscute României prin tratatele de pace, n.red.), care a făcut o cercetare amănunțită a structurii etno-geografice a provinciei, concluzionând, într-un raport adresat Comisiei, că Basarabia este românească!..

În afară de harta lui Alexis Nour, în perioada de neutralitate, *Liga pentru Liberarea Basarabiei* a mai editat trei broșuri*: Liberarea Basarabiei*, autor fiind Zamfir Arbore; *Sub jug străin*, de Ion Costin, tot un basarabean; și *România Mare*, autor fiind Axintie Frunză, profesor de limba latină de la Liceul „C. Negruzzi” din Iași. Toate aceste materiale, harta și broșurile, trebuiau să servească ca argument autorităților române – politicieni și guvernanți – ca să ia o decizie favorabilă alianței cu Puterile Centrale și nu cu Antanta. Chiar dacă decizia României a fost în favoarea alianței cu Antanta (implicit, cu Rusia), această hartă spunea Rusiei: „Voi promiteți, în caz de victorie, Transilvania și Bucovina, României, fiindcă sunt provincii românești, dar, uitați-vă că și Basarabia îi tot românească!”...

Harta a apărut în iunie 1916, iar perioada de neutralitate se încheie în luna august. Atunci când a apărut, Constantin Stere spune că: „doar o singură zi a fost în vânzare această hartă, deoarece a fost retrasă în urma protestelor aliaților”. După război, harta a cunoscut câteva ediții (harta prezentată în cadrul simpozionului fiind dintr-o ediție recentă, din anii '90). Iată o contribuție, de o importanță nebănuită la început, pe care a avut-o, indirect, Alexandru Marghiloman, la Conferința de Pace de la Paris, prin sprijinul acordat în tipărirea hărții etnografice a Basarabiei întocmită de Alexis Nour, cu un impact deosebit asupra edificării concluziilor la masa tratativelor de pace de la Paris. Vă mulțumesc!»

Comunicarea următoare: *Recunoașterea internațională a Unirii Basarabiei cu România*, prof. univ. dr. Gheorghe Calcan, Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești:

Prof. univ. dr. **Gheorghe Calcan**: «Împreună cu un colectiv de cercetători, am studiat, cercetând presa vremii, impactul pe care l-a avut actul istoric al Unirii Basarabiei cu România, în plan internațional.

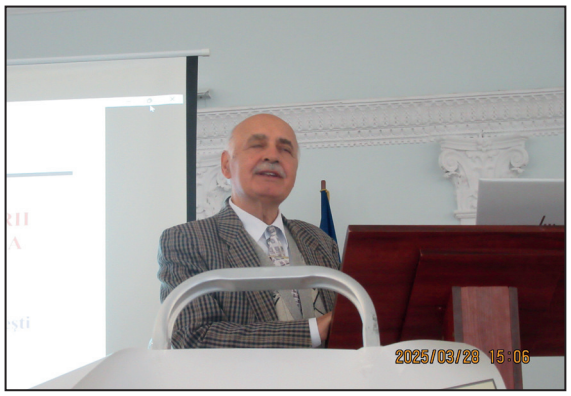

Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman": prof. univ. dr. Gheorghe Calcan susținând comunicarea: „Recunoașterea internațională a Unirii Basarabiei cu România": «Omagiu tuturor acelora care au contribuit la semnarea Tratatului de la Paris, din 28 octombrie 1920!».

Problema recunoașterii internaționale a actului Unirii Basarabiei, cât și a Conferinței de Pace de la Paris, sunt subiecte binecunoscute în istoriografia românească. Sunt mai multe etape în lungul proces de recunoaștere a Unirii Basarabiei cu România. O primă etapă ar fi: de la 1 februarie, până în iunie 1919; apoi, iulie 1919; vara și toamna anului 1919; urmează momentul Alexandru Vaida-Voevod; apoi, încă o perioadă, vara și toamna anului 1920; Aceste faze ale Conferinței sunt binecunoscute – era vorba de: caracterul istoric; statutul etnografic al provinciei. Unul din impedimente era absența Rusiei de la Conferință, mai apoi, interesele divergente ale marilor puteri!... Interese divergente și față de interesele Rusiei, dar și dorința de infiltrare a marilor puteri, în spațiul dominat de problema petrolului. Am urmărit, în special, ce spune presa românească (vreo șase mari publicații) și presa franțuzească (vreo zece publicații franțuzești), care au urmărit discuțiile de la Conferință și pe participanți, în discuțiile care au vizat România.

Prima etapă. La 1 februarie, Ionel I.C. Brătianu ia contact cu Conferința și, în fața Consiliului Suprem, prezintă interesele României – interesele erau clare: recunoașterea internațională a Unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România. Brătianu aduce argumente pentru tot. La numai o săptămână, se organizează discuții pentru Basarabia. Se constituie o comisie specială, așa-zisa *Comisie pentru interesele ipostatice ale României*. În urma dezbaterilor, spre sfârșitul lunii, Ionel Brătianu este invitat în fața Comisiei, ca să expună punctul de vedere al României. Brătianu, desigur, avea toate argumentele care să justifice ceea ce reprezenta Basarabia pentru România.

În luna martie, se face un pas mai mare – în sensul că, de data aceasta, Comisia organizează o subcomisie teritorială, cu specialiști ai domeniului, cum s-a amintit aici, de prof. Emmanuel de Martonne, iar președinte al comisiei a fost numit un alt specialist, André Tardieu. Acești doi specialiști fac recomandarea către Conferință, ca Basarabia să fie recunoscută ca făcând parte integrantă din România. Încă din martie, deci, Comisia publică textul formulat în ideea ca Basarabia să revină României.

Publicându-se acest text, chiar din luna aprilie încep să apară diverse ficțiuni, în sensul că reprezentanții intereselor sovietice – care, oficial, nu erau prezenți în cadrul Conferinței – încearcă să aducă în discuție diferite chestiuni denigratoare, cum ar fi acelea că: *Sfatul Țării* nu a fost ales; *Unirea* este realizată mai mult prin forță; în Basarabia, populația nu este majoritar românească; ș.a.m.d. (ficțiuni evidente!, n.red.).

Totodată, din aprilie încep să se contureze și anumite poziții din partea Statelor Unite ale Americii, care au, de asemenea, interese în această speță. Woodrow Wilson, Președintele S.U.A., susține anumite idei, frumos ambalate diplomatic: „Rusia nu este prezentă, deci să nu luăm încă nicio hotărâre în absența ei"; sau „E dificil pentru noi să arbitrăm între două state aliate prietene, Rusia și România"; problema plebiscitului etc.

Emigrația rusă din Occident, în mod neoficial, a venit cu așa-zisa „Conferință politică rusească", care trimite și ea documente către Consiliul Suprem al Conferinței. Situația se menține astfel până la 1-2 iulie 1919.

În reuniunea Consiliului Suprem, de la această dată, se dezbate, în special, problema Basarabiei. Consiliul audiază pe reprezentantul intereselor rusești, pe Maklakov (Vasili Alexeievici *Maklakov,* fostul ambasador al Imperiului Rus la Paris, și care a reprezentat interesele ruseşti în cadrul Conferinței de Pace de la Paris din 1919, pledând împotriva alipirii Basarabiei la România, n.red.), care își susține punctul de vedere cu retorica expusă anterior, dar ședința a fost deschisă cu Raportul lui André Tardieu, Președintele Comisiei teritoriale, care face recomandarea ca Basarabia să aparțină României.

După Maklakov, a luat cuvântul Jules Laroche, care face remarca, în legătură cu ceea ce s-a întâmplat la Chișinău, că această hotărâre a Sfatului Țării este similară cu hotărârile acelor adunări care au dus la formarea statelor naționale după Primul Război Mondial, cum este cazul Poloniei și Cehoslovaciei (încă din 8 februarie 1919, delegatul francez în Comisie sublinia că la baza Unirii Basarabiei cu România stătea caracterul etnic și istoric al provinciei răpite de ruși în 1812, ca rapt al unei părți din Principatul Moldovei, făcând trimitere și la precizarea făcută de Ionel I. C. Brătianu, prim-ministrul României: „Nu putem concepe existența neamului nostru fără Nistru, cum nu putem să o concepem fără Dunăre și Tisa, ca să ne separe de elementul slav /.../. Basarabia reprezintă, pentru noi, intrarea casei noastre – în mâna altora, ea ne-ar periclita însuși căminul", n.red.), că este vorba de o hotărâre liber exprimată ș.a.m.d.

Robert Elevski aduce în discuție problema plebiscitului: „Dorește Brătianu să organizeze plebiscitul?"... Răspunsul delegației române era că, principial, nu am avea să ne opunem acestui aspect, dar, în realitate, acceptând această procedură ar însemna multă dezordine și asta ar da posibilitatea Rusiei să intervină și să influențeze rezultatul, denaturând realitatea (practică rusească menținută și în prezent – vezi Ucraina, Georgia și chiar R. Moldova, n.red.), în fond, spunea premierul român, dorința de unire a basarabenilor a fost deja exprimată.

Ședința din 1-2 iulie s-a încheiat nedecis, problemele rămânând în discuție. Acest moment este marcat și de părăsirea Conferinței de către Ionel I. C. Brătianu. În vara și toamna anului 1919, la Conferință, România nu are un reprezentant oficial, dar atât Victor Antonescu, cât și Nicolae Mișu, precum și Ion Pelivan, care era reprezentantul basarabean, urmăreau tot ceea ce se întâmplă. Ion Pelivan îi scrie mai multe scrisori lui Daniel Ciugureanu, în care îi spune: „Trebuie să facem ceva, pentru ca opinia publică să cunoască mai bine situația din Basarabia!". Ca urmare, în această perioadă, se publică o lucrare al unui autor american, studiu în care se arată că în Basarabia 2/3 din populație este românească. Situația este complexă, oricum, în această perioadă, România este preocupată să respingă agresiunea maghiară din vest – în această contraofensivă, armata română înaintând spre vest, trecând peste Tisa și ocupând Budapesta, un alt subiect de discordie între România și Marile Puteri.

Sfârșitul anului 1919 aduce o dată importantă: 10 decembrie 1919, data la care noul prim-ministru, Alexandru Vaida-Voevod, acceptă să semneze tratatele restante cu Austria, cu Ungaria, tratatul asupra minorităților și, deodată, atitudinea Marilor Puteri s-a schimbat, el însuși fiind bine privit de englezi dar și de francezi. Nu de puține ori, „cei patru mari" se pronunțaseră că ar vrea să vadă la Conferință pe altcineva, în locul lui Brătianu!... Deci, momentul Vaida-Voevod reprezintă o avansare în favoarea recunoașterii apartenenței Basarabiei la România. Alexandru Vaida-Voevod participă la câteva ședințe ale Consiliului Suprem, expunând interesele românești și primind, de această dată, asigurări că Basarabia va fi recunoscută ca parte a României, aprecieri venite și din partea Angliei și chiar din partea Statelor Unite. Rămâne ca obiectiv imediat, acela ca România să-și retragă trupele din Ungaria.

Alexandru Vaida-Voevod a încercat să inițieze discuții și cu sovieticii. La un moment dat, l-a desemnat pe ministrul de la Londra să înceapă negocieri cu Litvinov (Maxim Litvinov, diplomat, ambasador itinerant al guvernului sovietic, apoi ministru de externe sovietic, n.red.). Aceste discuții au avut loc, astfel: preliminarii, în 7 februarie 1920, la Varșovia, și în 9-14 februarie, la Copenhaga. În aceste discuții, Litvinov declară că el, personal, recunoaște dreptul Basarabiei de a se uni cu România. Vaida-Voevod transmite, la 3 martie, diplomaților engleze și franceze această informație.

Pe 3 martie a fost o nouă ședință a Consiliului Suprem, în cadrul căreia, C.S. recunoaște dreptul Basarabiei de a se uni cu România, condiționând oficierea acestei recunoașteri de retragerea trupelor române din Ungaria; Totuși, pe 9 martie, C.S. trimite către România actul oficial de recunoaștere a dreptului României asupra Basarabiei. Din păcate, chiar în momentul tratativelor de la Londra, guvernul Alexandru Vaida-Voevod a fost demis.

Guvernul Averescu, care a urmat, continuă aceste tratative, în vara și toamna anului 1920, conducând către momentul din 28 octombrie 1920, când s-a semnat acel Tratat, la care, în final, Statele Unite nu sunt parte și nici ratificarea din partea Japoniei nu este realizată – ceea ce a dat naștere la discuții și interpretări.

Referitor la valabilitatea acelui document, controversele au rămas, dar, Alexandru Boldur arăta, în a sa „*Întreaga Istorie a Basarabiei*", că neratificarea completă a acelui Tratat nu înseamnă invalidarea recunoașterii internaționale a Unirii Basarabiei cu România; Validarea, afirmă Boldur, s-a făcut prin însăși semnarea Tratatului. Parcursul a fost lung… Omagiu tuturor acelora care au contribuit! „*Neamul Românesc*" scria că: „au avut merite deosebite și Marghiloman, și Liberalii, și Vaida-Voevod și Pelivan și Tache Ionescu!"... Un lung proces și deosebit de important!»

Următoarea comunicare, cu titlul: *Portretul lui Alexandru Marghiloman în memoriile lui Lupu Kostake și Alexandru Tzigara-Samurcaș*, este prezentată de dr. Alin Spânu, Facultatea de Istorie, Universitatea București;

Dr. **Alin Spânu**: «Cine sunt cei doi autori ai memoriilor care-l portretizează pe Marghiloman?... Sunt două personalități care au fost în conducerea Ministerului de Interne, în perioada ocupației germane în România și a guvernării Marghiloman.

Alexandru Tzigara-Samurcaș se naște în 1872 în București, unde absolvă Facultatea de Litere, urmează studii la Berlin și München, unde

obține doctoratul. Din 1899 este bibliotecar la Fundațiile Regale, profesor de estetică și istoria artei la Școala Națională de Arte Plastice. În 1906, înființează și conduce Muzeul de Etnografie și Artă Națională (actualul Muzeu al Țăranului Român); în 1911 este Președintele Societății Scriitorilor Români; în noiembrie 1916 este numit Custode al Domeniilor Casei Regale a României. Din decembrie 1916 până în noiembrie 1918, este prefectul Poliției Capitalei – știa limba germană, aborda teme de cultură, astfel putând discuta aplicat cu ocupantul german. După război, în 1923, este Inspectorul General al Muzeelor, în perioada cabinetului lui Ion Brătianu; din 1926, este Șeful Departamentului de Istoria Artei de la Universitatea din Cernăuți.

În memoriile sale, Alexandru Tzigara-Samurcaș (el se cunoștea bine cu Alexandru Marghiloman, ambii rămășeseră în București în perioada ocupației germane) menționează că, în februarie-martie 1918, Marghiloman discută foarte mult cu diplomații Puterilor Centrale, aflați la București. La 2 martie 1918, Alexandru Tzigara-Samurcaș scrie în memoriile sale: „Din toate aceste întâlniri, lungi convorbiri, rezultă plecarea lui Marghiloman la Iași, unde Regele îl roagă să primească a forma guvernul". Marghiloman primește să formeze guvernul, face naveta între București și Iași, iar la 27 martie/ 9 aprilie, cu toate greutățile întâmpinate, Marghiloman reușește să proclame la Chișinău Unirea Basarabiei cu România. Măreția actului nu este îndestul de apreciată și dificultățile reîncep cu reîntoarcerea lui Marghiloman la București, unde mijesc intrigi contra Dinastiei, nu fără știrea lui Lupu și Ciornea – Lupu fiind cel de-al doilea memorialist. În octombrie / 6 noiembrie 1918, așa cum s-a spus, Marghiloman este demis. După ce este demis, convoacă Parlamentul, în care ține un discurs foarte interesant, care se încheie astfel: „Retragerea mea nu e o dezertare – în tot cazul, are loc asupra unei apoteoze: Bucovina și nordul Basarabiei (alipite prin Unirea din 28 noiembrie 1918, unde deja se trimisese trupe române pentru anihilarea dezordinilor bolșevice, cu tendințe separatiste, chiar în data de 6 noiembrie, ziua demiterii sale; la 11 noiembrie, Divizia 8 Română, condusă de generalul Iacob Zadik, intră în Cernăuți, n.red.), am păstrat Țării o Dinastie, o armată și i-am dat Basarabia și Bucovina cu integritatea teritoriului".

Ei bine, el demisionează, au loc și celelalte două Uniri – Bucovina și Transilvania – cu România și familia regală revine la București. La sfârșitul anului 1918, Alexandru Tzigara-Samurcaș se îmbolnăvește, dar la începutul anului următor se însănătoșește și, ca urmare, notează în jurnalul său: „Conu Alecu Marghiloman organiză un dejun, anume pentru mine, în cinstea acelui rescapet (din fr.: supraviețuitor, evadat dintr-o „țintuire la pat", în acest caz, n.red.) ce atâta vreme lipsise la apelul săptămânal; cu acest prilej, punându-se cep la un nou baril (din fr., unitate volumetrică de cca. 160 l, probabil un butoiaș plin cu cognac, n.red.), importat odinioară din renumita regiune Cognac, din Franța meridională". Suntem pe un tărâm al cognac-ului, cum și aici (aluzie la regiunea viticolă buzoiană, n.red.), și sper ca și urmașii lui Marghiloman să mențină acest obicei al ascendentului lor.

Ei bine, încheierea este însă diferită: Tzigara-Samurcaș se referă la memoriile lui Marghiloman, la acele *Note politice*. În opinia lui Tzigara-Samurcaș, Marghiloman a început să elaboreze acele memorii în 1924. Baza memoriilor o reprezentau, pe de o parte, un jurnal pe care îl ținuse, dar și notițe pe care le avea din diverse funcții pe care le-a deținut. A știut că nu va putea termina aceste *Note* și a stabilit ca urmașii săi să fie și editorii săi: Octavian Gh. Leca, Panait Vizanti și Mihai Ferechide. Aceștia au editat, fără vreo selecție, toate documentele găsite. Deși Tzigara-Samurcaș înfierează această manieră de editare, care a amestecat referirile la evenimente istorice cu aprecierile fugare sau conversații intime, comițând: „o impietate și o greșeală", astfel încât, au sfârșit prin „a scoate din *Notele* lui Marghiloman, în loc de o figură istorică, o caricatură".

Astăzi, noi ne bucurăm de memoriile lui Marghiloman și de

Conferința „Chișinău și Buzău pentru Alexandru Marghiloman": dr. Alin Spânu, Universitatea București, susținând comunicarea: „Portretul lui Alexandru Marghiloman în memoriile lui Lupu Kostake și Alexandru Tzigara-Samurcaș".

multitudinea de date prezente în ele, dar la data primei lor editări, colaboratorii lui politici au dezavuat aceste memorii.

În aprilie 1925, Alexandru Tzigara-Samurcaș merge la Buzău și încearcă să-l vadă pe Marghiloman. Acesta era bolnav și nu l-a primit, dar ulterior i-a trimis o scrisoare. Iată un citat: „Când ai venit ultima oară, treceam prin ultima fază a unei crize, în care, nimeni afară de doctor n-a pătruns pe lângă mine. (…) Îți mulțumesc de mii de ori pentru osteneala ce-ți dai. Omagiu pentru Tzigara-Samurcaș și bune amintiri pentru tinerețe. Cu cele mai afectuoase sentimente, Alexandru Marghiloman". Probabil, una din ultimele scrisori scrise de Marghiloman.

Cel de al doilea personaj memorialist, Lupu Costache, născut în 1851 la Bârlad, a urmat studii superioare la Berlin și Zürich, intră în administrația publică și se înscrie în Partidul Conservator. Este, pentru scurt timp, subprefect de Tutova, Șeful Poliției Bârlad, Comisar de Tutova dar, din 1884 și până în 1911, este prefect în șapte județe, inclusiv Buzău (1891-1892) și de Râmnicu-Sărat (1892-1895). Între timp, este și Director General al Penitenciarelor, Secretar General în Ministerul de Interne, Comisar și Cenzor al Guvernanței Băcii Naționale ș.a. Toată această paletă de activități îl face pe Brătianu să-l numească ca Ministru de Interne ad-interim în teritoriul ocupat. Din noiembrie 1916, până în mai 1918, el rămâne la București și colaborează cu Marghiloman, până la numirea acestuia ca Prim Ministru, pentru că, după aceea, Marghiloman ia și funcția de Ministru de Interne.

Din memoriile acestui al doilea memorialist, redăm un portret al lui Marghiloman, făcut de Lupu Costache. Iată caracterizarea făcută: „Șeful Partidului Conservator, acum, Conservator Progresist, este înzestrat de natură cu o inteligență superioară. S-a devotat cu totul politicii, a devenit un fin și abil parlamentar. Prinde ușor tot ce aude și știe să răspundă cu succes. Vorbirea sa este aleasă și uniformă și, în fond, spune numai atât cât voiește. Nu e deloc un frazeolog, de aceea, este ascultat întotdeauna cu interes, și de amici și de adversari. Este oportunist, știe a lupta ușor și, mai ales, a nu-și aminti decât ceea ce crede el a-i fi lui de folos. Marele lui păcat este că face politicianism – crede că astfel va reuși mai ușor.

În teritoriul ocupat, a urmat prescripțiunea ce-și făcuse dinastic cu politica de expectativă, așteptând desfășurarea evenimentelor. A avut o activitate prodigioasă ca Președinte al Crucii Roșii, alinarea suferinzilor noștri, răniți și bolnavi, din spitale, din lagăre de prizonieri, din țară și străinătate. A ajutat cu sfatul și cu munca sa pe nenorociții ce-i implorau ajutorul. Nu a neglijat administrarea azilelor populare, în care zeci de mii de oameni au găsit mâncare și chiar căldură. Domnul Marghiloman, la momentul oportun, a fost omul gata a apăra Coroana și nu a ezitat, la cererea Suveranului, să-și ia asupra sa o pace ce nu-i aparținea, încât nu merita concedierea de la guvern, ce i s-a făcut, ștergându-i-se, contra Constituției, toate actele parlamentare săvârșite" – acest Lupu Costache vorbește aici de Marghiloman, la finalul anului 1918, dar nu și despre ceea ce s-a întâmplat în martie 1918, când, după numirea lui Marghiloman ca Prim Ministru, Brătianu și-a adunat oamenii și a avut următorul discurs: „Domnul Marghiloman s-a sacrificat primind să se înhame la o operă tragică, dar patriotică. Va avea toate aparențele unui trădător, va fi calomniat, ofensat, batjocorit. Trebuie să se știe, însă, că acest om a salvat Coroana și Moldova și că acest lucru e o nevoie care primează orice altă considerație. Personal sunt recunoscător, în chip special, Domnului Marghiloman, pentru marile servicii pe care le-a adus Coroanei și Țării".

Chiar dacă a spus așa ceva în martie 1918, Brătianu nu a fost deloc recunoscător lui Marghiloman și alor lui, când a revenit la putere!...».

Următoarea comunicare (ultima din ciclul de dinainte de prânz), cu titlul: *Două decorații conferite lui Alexandru Marghiloman* a fost prezentată de dr. Laurențiu-Ștefan Szemkovics, Arhivele Naționale ale României:

Dr. **Laurențiu-Ștefan Szemkovics**: «Vă prezint două distincții onorifice care i-au fost conferite lui Alexandru Marghiloman, însoțite de documente care provin de la instituțiile naționale istorice din București: Decretul din 1 ianuarie 1925, prin care Carol I, Regele României, l-a numit pe Alexandru Marghiloman pentru a primi *Steaua României*, în gradul de Mare Ofițer.

Ordinul *Steaua României* a fost instituit de Carol I, la 10 mai 1877, pentru a recompensa serviciile militare și civile aduse statului român (vorbitorul prezintă însemnele Ordinului, dând detaliile specifice, atât pentru aversul cât și pentru reversul medaliei, n.red.). Panglica acestui Ordin era roșie, cu câte două dungi albastre pe fiecare margine. Prin Decretul nr 2575 / 3 septembrie 1888, i se conferă lui Alexandru Marghiloman Ordinul *Coroana României*, în gradul de Comandor. Ordinul *Coroana României* a fost instituit la data de 10 mai 1881, în memoria Proclamării Regatului, și se acorda pentru serviciile aduse statului. (vorbitorul prezintă însemnele Ordinului *Coroana României*, dând detaliile specifice, n.red.). Panglica acestui Ordin este albastră, cu câte două dungi argintii pe cele două margini».

Autorul comunicării a prezentat, în continuare, *Actul Unirii* Basarabiei cu România, de la 27 martie 1918, insistând, nu asupra textului binecunoscut, ci asupra unor elemente grafice care îl ornează:

Palatul Sfatului Țării - Sala Unirii: Conferința „Chișinău şi Buzău pentru Alexandru Marghiloman": dr. Laurențiu-Ştefan Szemkovics, Arhivele Naționale ale României, susținând comunicarea: „Două decorații conferite lui Alexandru Marghiloman". În foto, autorul prezintă Ordinul Steaua României.

«Medalionul din partea superioară, cu efigia Regelui Carol I, purtând coroana; apoi, efigiile: în stânga, Ștefan cel Mare, iar în dreapta, Dimitrie Cantemir; În partea de jos, sunt două cruci, pe care le regăsim ca simbolizând coroanele Reginei Maria și a Regelui Ferdinand.

Revenind la *Actul Unirii* Basarabiei cu România. Sub portretul lui Ștefan cel Mare este un sigiliu – actul original este la București, l-am cercetat, și este de mai mici dimensiuni decât formatul A3. Utilizând o lupă, am identificat faptul că sigiliul acela este a lui Vlad al II-lea Dracul – fiul lui Mircea cel Bătrân și tatăl lui Vlad Țepeș –, care a fost primul român ce a primit *Ordinul Dragonului*, în 1431, de la Sigismund de Luxemburg (Sigismund de Luxemburg – ultimul împărat din Casa de Luxemburg, a fost principe elector de Brandenburg, din 1378 până în 1388, rege al Ungariei și Croației din 1387, rege al Boemiei din 1419, rege romano-german din 1410, respectiv 1411, și împărat al Sfântului Imperiu Roman din 1433 până la sfârșitul vieții, 9 dec. 1437, n.red.).

Referitor la placa aceea, din partea inferioară: de fapt, este pisania cu steme de la Cetatea Albă, din 1476. În registrul inferior este un text în slavonă. În registrul superior, înconjurat de ornamente vegetale, sunt două steme: în partea de sus este Stema heraldică a Moldovei, cu capul de bour, purtând între coarne o stea cu șase raze, și terminându-se, sus, cu o floare de crin, care este flancată, la rându-i, de o semilună și de soarele care, de data aceasta, are doar șase raze, ca și steaua dintre coarnele bourului. Capul de bour timbrează un scut, care este poziționat oblic. Scutul este despicat, având la *dextra* (termen din heraldică, ce înseamnă: în dreapta scutului, nu a privitorului, n. red.), trei flori duble de crin, care se suprapun, iar la *senestra* (în stânga scutului, n. red.), trei *fascii* (fascie – her.: un brâu care desparte pe orizontală câmpul scutului, n.red.). Aceasta este Stema lui Ștefan cel Mare. Puțini cunosc aceste aspecte, pe care am ținut să vi le aduc în la cunoștință. Vă mulțumesc pentru atenție!».

Aici s-a pus punct la prima parte a simpozionului închinat *Zilei Unirii Basarabiei cu România*, desfășurat în *Sala Unirii* din *Palatul Sfatului Țării*, în ziua de 28 martie 2025.

După amiază a urmat secțiunea a doua, la care, din păcate, nu am mai participat, grăbindu-ne spre Botoșani, unde am ajuns în cursul serii.

Consemnare, transcriere din audio
și fotomontaje: **Paul-Mircea Iordache**
Consultanți: **Anatol Petrencu**, **Ion Negrei**

La Cernăuți, pe 31 August, s-a sărbătoriti

ZIUA LIMBII ROMÂNE

Redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*", în spiritual unității de neam, își statuase un calendar de participare la sărbătorile naționale românești de peste an, alături de frații „rămași dincolo de prag", prin vitregia istoriei. În acest an, însă, românii nord-bucovineni au sărbătorit și ei, în sincronism cu toată suflarea românească, *Ziua Limbii Române*, pe 31 august. Fiind o premieră, sub acest aspect, în această zi de sărbătoare am ales să fim alături de „românii nordici", de pe plaiul bucovinean.

Dar inimoșii militanți pentru păstrarea identității românești pe plaiurile codrilor multiseculari ai Cosminului au avut de oferit încă o surpriză: inaugurarea noii plachete de pe clădirea edificiului cernăuțean în care a ființat gimnaziul unde a studiat și adolescentul Mihai Eminescu. Dezvelită cu o ceremonie adecvată luminosului eveniment, noua plachetă din bronz glăsuiește altfel decât cea veche, care a fost înlăturată. Revista noastră a comentat, cu ani în urmă, „umorul otrăvit" al ideologiei sovietice, afișat în vechiul text al inscripției: Mihai Eminescu era prezentat ca fiind scriitor al „popoarelor român și moldovenesc".

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Inaugurarea noii plachete de pe clădirea edificiului cernăuțean în care a ființat gimnaziul unde a studiat și adolescentul Mihai Eminescu: „În această clădire, între anii 1860-1866, a studiat clasicul literaturii române și universale MIHAI EMINESCU".

Fără comentarii!... Oamenii de cultură cernăuțeni au reușit însă să „șteargă" această inepție ideologică sovietică și, în pofida unor proteste „moldoveniste" vociferate dinspre Odesa (bastionul luptei de bolșevizare a Basarabiei, încă din Primul Război Mondial), nord-bucovinenii au... tăcut și au făcut.

Iată care e textul nou, înscris (în limbile ucraineană și română) pe placheta din bronz refăcută (dincolo de faptul că și efigia eminesciană, basorelief, este mult mai veridică, evidențiind luminosul chip angelic al tânărului poet!): „***În această clădire, între anii 1860-1866, a studiat clasicul literaturii române și universale MIHAI EMINESCU***". Bravilor oameni de cultură cernăuțeni, pentru această izbândă, le adresăm, cu entuziasm, clasica urare: *Vivat, crescat, floreat!*

După ceremonia dezvelirii noii plachete memoriale eminesciene de la fostul gimnaziu din Cernăuți, a avut loc și depunerea de flori la statuia poetului, monument situat într-o piațetă din central metropolei bucovinene. Ca de obicei, au participat la această omagiere delegația din partea Consulatului General al României la Cernăuți, delegația Administrației regionale Cernăuți, apoi și toate celelalte delegații ale asociațiilor culturale nord-bucovinene, precum și din țară. Moderatorul manifestării, poetul Vasile Bâcu, Președintele Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina *„Mihai Eminescu"* Cernăuți, în alocuțiunea sa, a spus: «După ce am participat la deosebitul eveniment al inaugurării plăcii memoriale de la gimnaziul unde a învățat Mihai Eminescu – care este, în fapt, făuritorul limbii române moderne –, ne-am reunit și aici, lângă monumentul marelui nostru poet, unde, de 36 de ani ne adunăm, ca să atestăm că suntem români și să spunem întregii lumi că, pe aceste meleaguri, noi suntem autohtoni, că ne iubim limba maternă, tradițiile noastre și obiceiurile». Vorbitorul s-a adresat apoi în limba ucraineană membrilor delegațiilor Administrației și a Radei (Consiliului) regionale Cernăuți, prezente la manifestarea omagială.

În acordurile melodiilor pe texte eminesciene – dar și a cântecelor de epocă marcate de drama înstrăinării Bucovinei ca urmare a raptului teritorial stalinist –, interpretate de celebrul cor cernăuțean „*Dragoș Vodă*", delegațiile prezente au depus buchetele și jerbele de flori la soclul

Cernăuți. Palatul Național. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Moderatorul manifestării, Vasile Bâcu, Președintele Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina „Mihai Eminescu".

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. „Fetele din Bucovina" (alias „Armonia"), o subsidiară a celebrului Cor „Dragoș Vodă", au entuziasmat asistența cu câteva piese muzicale folclorice, pline de simțire românească – această formație artistică are peste 32 ani de existență!

monumentului eminescian. Eminescu statuar părea să sufere și el la auzul versurilor evocatoare a suferinței neamului românesc: „Frați români să ne unim cu toții,/ Să pornim marșul nostru triumfal!/ Amu că suntem pentru biruință,/ Să ocrotim al nostru ideal!// Aveam o țară mare și mândră,/ Aveam și iarăși vom avea!/ Dușmanul care astăzi râde/ Va tremura privind la ea.//".... și „Măcar pentr-un cântec, haideți să ne strângem,/ Să ne reamintim cine-am fost și suntem!/ Am fost mereu aici, iar ei veniți din tundră,/ E timpul să ne scoatem istoria din umbră!// ". După finalizarea ceremoniei, ne-am îndreptat spre sediul Societății „*Mihai Eminescu*", situtat într-un spațiu de la parterul monumentalei clădiri *Palatul Național al Românilor*, aureolat de o bogată istorie, dar care astăzi reține pe frontispiciu doar înscrisul *Palatul Național*...

La ora 12,00, într-o sală arhiplină, începe manifestarea culturală dedicată acestei zile. Moderatorul, tot poetul Vasile Bâcu, invită pe un tânăr actor, **Dumitru Hlyvco** – care nu a studiat în limba română, dar ar vrea să învețe temeinic această limbă – și care a venit special ca să recite poezia lui Grigore Vieru, *Limba noastră ce română*. Este un exemplu de cum etnici români, la origine, dar care au studiat, în tot ciclul școlar, doar în ucraineană, încearcă să-și salveze condiția culturală de băștinaș. Asistența aplaudă intens prestația tânărului actor, Vasile Bâcu asigurându-l de deschiderea ce o va găsi la societatea culturală cernăuțeană.

În continuare, formația artistică vocal-instrumentală „*Fetele din Bucovina*" (alias „*Armonia*"), o subsidiară a Corului „*Dragoș Vodă*", a entuziasmat asistența cu câteva piese muzicale folclorice – această formație artistică are peste 32 ani de existență!

A urmat mesajul adresat din partea Consulatului General al României la Cernăuți, Dl. **Toma Cristian Dacica**, Consul, consul general de carieră: «Mă bucur că asistența e așa numeroasă la sărbătoarea noastră. Îmi doresc ca la toate manifestările organizate de comunitatea românească de aici să fiți la fel de mulți. Unitatea este importantă în păstrarea limbii vorbite și a culturii române în acest spațiu. La nivel diplomatic, am încercat să obținem de la autoritățile ucrainene o decizie în sensul recunoașterii zilei de 31 august drept *Ziua Limbii Române*. Așteptăm să se oficializeze această decizie. Mulțumesc fiecăruia dintre dv. pentru că păstrați limba română și depuneți eforturi în acest sens, în special cadrele didactice. Vă urez, cu această ocazie: La mulți ani!».

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. Dl. Toma Cristian Dacica, Consul, consul general de carieră, rostind mesajul adresat din partea Consulatului General al României la Cernăuți: «Unitatea este importantă în păstrarea limbii vorbite și a culturii române în acest spațiu».

O formație artistică din localitatea Mahala (situată la periferia nord-estică, transpruteană, a Cernăuțiului), condusă de indrumătoarea artistică **Elena Nandriș** (cunoscuta ex-primăriță a localității) a urmat să stârnească admirația sălii, prin ținuta interpretării și calitatea artistică a interpreților, cu piesa *Siberia – dor de sânzâiene,* din memoria Anița Nandriș (celebra victimă deportată la 13 iunie 1941, împreună cu cei trei feciori ai ei și cu alți 600 de consăteni, dar supraviețuitoare a gulagului siberian, și care și-a scris pe ascuns memoriile, păzindu-le cu sfințenie, apoi reușind să le trimită clandestin în România!).

„*Imn graiului matern*", o piesă muzicală pe versurile poetului nord-bucovinean Nicolae Șapcă și muzica cant-autoarei **Carolina Jitaru**, ne-a readus din nou la tema zilei. După consumarea unui moment protocolar, în fața asistenței au apărut talentații artiști de la Boian, din ansamblul de dansuri „*Miorița*", condus de **Elena** și **Serghei Poclitar**. Surorile **Poclitar**, din Boian, au interpretat apoi o melodie pe versurile lui Grigore Vieru, În *limba ta* (.../ Ci doar în limba ta/ Durerea poți s-o mângâi/...), programul alternând și cu piese folclorice.

Amplul program artistic prezentat la această sărbătoare a continuat cu duetul **Sofia** și **Andreea Tutunaru** de la Probotești, care au interpretat o melodie cu un text dedicat limbii române și neamului românesc.

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. Îndrumătoarea artistică Elena Nandriș, cunoscuta ex-primăriță a localității Mahala, a pus în scenă, printr-un balet sugestiv, drama deportaților în gulagul siberian, descris de Anița Nandriș, celebra victimă supraviețuitoare a acestui calvar stalinist.

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. Un tânăr actor, la origine etnic român, Dumitru Hlyvco – care nu a studiat în limba română, dar cu dorința de a-și însuși temeinic această limbă, a venit la manifestarea culturală, special ca să recite poezia lui Grigore Vieru Limba noastră ce română.

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. O formație artistică din localitatea Mahala, condusă de indrumătoarea artistică Elena Nandriș, a stârnit admirația sălii, prin ținuta interpretării și calitatea artistică a interpretelor, cu piesa Siberia – dor de sânzâiene, din memoria Anița Nandriș.

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. Cant-autoarea Carolina Jitaru interpretând piesa muzicală „Imn graiului matern”, pe versurile poetului nord-bucovinean Nicolae Șapcă, readucând astfel, din nou, filonul ideatic al programului artistic la tema zilei.

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. Talentații artiști de la Boian, din ansamblul de dansuri „Miorița”, condus de Elena și Serghei Poclitar. Surorile Poclitar, din Boian, au interpretat și o melodie pe versurile lui Grigore Vieru, În limba ta (.../ Ci doar în limba ta/ Durerea poți s-o mângâi/...)

Cea de a treia parte a acestei manifestări culturale a fost rezervată întâlnirii cu scriitorii și opera lor. Pentru început, dl Vasile Bâcu adresează mulțumiri, pentru aportul adus la restaurarea plăcii memoriale Eminescu, lui **Eugen Patraș**, vicepreședintele Centrului Cultural Român „*Eudoxiu Hurmuzache*”; Dnei **Cristina Paladian**, șefa Catedrei de Filologie Română și Clasică a Universității din Cernăuți, care, după aprecierea vorbitorului, „este mereu pe baricadele luptei pentru apărarea limbii române”, aici la Cernăuți.

Conf. univ. dr. **Cristina Paladian**: «Astăzi este o mare sărbătoare pentru noi, aici la Cernăuți, pentru că noi am reconstituit adevărul istoric, prin apariția inscripției bilingve pe clădirea liceului, clădire în care a fost și gimnaziul în care a studiat Eminescu. Această inscripție, care trebuia să apară mai demult, indică adevărul că Mihai Eminescu a fot elev la această instituție de învățământ din Cernăuți, în perioada anilor 1860-1866 – e adevărat, cu intermitență –, faptul este atestat și prin felul în care și-a semnat tânărul gimnazist poezia „*La moartea lui Aron Pumnul*” – „*Mihai Eminovici, privatist*”.

Această realizare frumoasă este rodul efortului comun al nostru. Ideea aparține fostei conduceri a Centrului Cultural Român „*Eudoxiu Hurmuzache*”, menționându-l pe regretatul acad. **Vasile Tărâțeanu**, care nu a reușit să ducă până la capăt acest proiect. Printre primele obiective pe care le-am vizat, de când activez la Centrul Cultural Român „*Eudoxiu Hurmuzache*”, a fost să restaurez inscripția pe plăcuța memorială, printr-un text adecvat, corespunzător realității cultural-istorice. Au existat dificultăți în realizarea acestui obiectiv, printre care și o contestație din partea *Asociației Moldovenilor* din Odesa, dar principiile democratice de nivel european au prevalat, în ultimă instanță. Dumnezeu ne-a ajutat să întreprindem acest act cultural identitar și inaugurarea de astăzi, a plăcii memoriale Eminescu, de la Cernăuți, este o sărbătoare pentru toți românii.

Așa cum s-a spus aici, orice vizitare de către români a Cernăuților trebuie să înceapă de la acea plăcuță de pe clădirea fostului gimnaziu unde a studiat Mihai Eminescu. Faptul că am oficiat această inaugurare în *Ziua Limbii Române*, deși, inițial, am dorit să înfăptuim acest act cultural în ziua comemorării eminesciene, de pe 15 iunie, atestă faptul că Dumnezeu așează lucrurile cum nu se poate mai bine: la 31 August,

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Conf. univ. dr. Cristina Paladian, șefa Catedrei de Filologie Română și Clasică a Universității din Cernăuți, care „este mereu pe baricadele luptei pentru apărarea limbii române”: «Inscripția pe placa memorială, un text adecvat, corespunzător realității cultural-istorice».

în cadrul sărbătoririi limbii române, este firesc să-l sărbătorim și pe Eminescu, cel care a desăvârșit limba literară română. Așa că, este de bun augur să dezvelim această placă într-o dublă semnificație: comemorarea lui Mihai Eminescu și sărbătorirea Limbii Române!... Limba română, adusă de Eminescu în universalitate, devenită un instrument al neamului românesc în spațiul literar mondial, dar și un simbol al unității naționale românești. Pe poporul nostru îl unește limba română, de aceea misiunea noastră este de a o apăra, de a o păstra și de a o transmite viitoarelor generații, pentru că aceasta este moștenirea noastră spirituală. La mulți ani Limba Română!» (aplauze puternice, n.red.).

În continuare, poetul Nicolae Șapcă – scriitor, publicist, editor; vicepreședinte al Societății „*Mihai Eminescu*”; președintele Societății Scriitorilor Români din Cernăuți – a preluat misiunea de a coordona lansarea de carte.

Nicolae Șapcă – poet, publicist, editor: «Am să vă prezint câteva publicații, apărute în perioada august 2024 – august 2025. La începutul primăverii, am editat o carte, care a apărut la Editura *Druk Art* din Cernăuți, „*Cascada fulgilor de argint*”, care a fost lansată și la al II-lea Festival de literatură pentru copii, „*Dimineața cuvintelor*”, de la București. Este o plachetă de sonete pentru copii. Cartea este redactată de scriitorul Petre Crăciun, președintele Filialei „Literatură pentru copii” a Uniunii Scriitorilor din România și este ilustrată de o pictoriță din București, Alina Astăruș. Cartea va ajunge, în această toamnă, în școlile comunităților românești din regiunile Cernăuți, Odesa și Transcarpatia. Sunt deja tipărite și primele șase ediții ale revistei „*Recreația mare*” – un proiect finanțat de Departamentul pentru Românii de Pretutindeni al Guvernului României. Si aceste reviste vor avea tot destinatarii amintiți deja.

Din Maramureșul istoric, o carte a scriitorului Gheorghe Mihai Bârlea, din Sighetul Marmației; de asemenea, revista „*Nord literar*”. Vreau să le mulțumesc, pe această cale, prietenilor scriitori din Maramureș, pentru a fi publicat în paginile revistei și activitatea scriitorilor cernăuțeni.

Dragi prieteni, în urmă cu șapte ani a fost suspendată activitatea revistei „*Septentrion literar*”. Ne-am propus reluarea activității acestei reviste – care avea numărul de debut, sub coordonarea regretatului

Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Nicolae Șapcă, vicepreședinte al Societății „Mihai Eminescu”; președintele Societății Scriitorilor Români din Cernăuți: «În noua ediție a revistei „Septentrion literar”, toți membrii Societății Scriitorilor Români din Cernăuți sunt membri ai Colegiului de redacție».

Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Maria Toacă, președinta Societății „Doamnele Române", redactor la revista „Glasul Bucovinei": «Azi vreau să prezint o altă carte, un superb volum, primit de la Mircea Diaconu, în care a adunat scrierile lui Mircea Streinu, prozator cu origini în nordul Bucovinei».

Ilie Tudor Zegrea, în martie 1999. Avem primul nr. al noii ediții deja în tipografie. Se va tipări într-un tiraj de 1.000 ex./nr., în cadrul unui proiect finanțat tot de Departamentul pentru Românii de Pretutindeni. Proiectul este coordonat de scriitorul Vitalie Zîgrea. Toți membrii Societății Scriitorilor Români din Cernăuți (în nr. de 11) sunt membri ai Colegiului de redacție al revistei „*Septentrion literar*". Vă mulțumesc!» (aplauze, n.red.)

Microfonul se oferă dnei Maria Toacă – publicistă și eseistă, autoare de cărți despre cultura românească din Bucovina; președinta Societății „*Doamnele Române*", membră în conducerea Societății „*Golgota*" a românilor din Ucraina; coordonatoare a bibliotecii Societății „*Mihai Eminescu*"; redactor la revista „*Glasul Bucovinei*".

Maria Toacă: «Azi vreau să prezint o altă carte, un superb volum, primit de la Mircea Diaconu, în care a adunat scrierile lui Mircea Streinu, prozator cu origini în nordul Bucovinei (născut la 2 ianuarie 1910 în Cuciurul Mare, Cernăuți, d. 17.04.1945, București, poet, prozator, editor de reviste, n.red.). Cartea a apărut la 115 de ani de la nașterea lui, respectiv 80 de ani de la moartea lui. Cu cărți legate de Cernăuți, Mircea Diaconu a mai fost pe la noi, și acum, iată, acest minunat volum, de 600 de pag., conținând opera lui Mircea Streinu. Sunt eseuri referitoare la Cernăuți, la Bucovina, frustrată după Marea Unire ș.a.m.d.»

Apoi, Maria Toacă dă citire unui fragment dintr-o descriere a *Pieții Unirii* din Cernăuți, din perioada interbelică, așa cum a văzut-o Mircea Streinu. «V-am citit aceste câteva rânduri, pentru a vă provoca să citiți acest volum, pe care-l voi oferi bibliotecii Societății», a mai adăugat Maria Toacă (aplauze, n.red.).

Moderatorul manifestării, poetul **Vasile Bâcu**: «Avem oaspeți de la Botoșani, pe dnii Paul-Mircea Iordache și Florin Simion Egner, pentru care azi avem mai multe motive de omagiere. În primul rând, pentru revista „*Vatra Noastră Românească*", pe care o aduc la Cernăuți cu o regularitate excepțională. Vă rugăm!»

Paul-Mircea Iordache: «Bună ziua, frați români bucovineni!... Adresez, la rându-mi, felicitări dnei Maria Toacă, pentru interesantul expozeu literar... Este pentru noi un moment de sărbătoare, în primul rând, dată fiind *Ziua Limbii Române*. Noi, de regulă, în această zi, plecam în Basarabia. Dar, primind informația că și la Cernăuți se va sărbători, tot pe 31 august, *Ziua Limbii Române*, deci revenind și Bucovina la „calendarul românesc", atunci ne-am propus să mergem în Basarabia de *Ziua Independenței*, pe 27 august – zi în care au avut loc niște comunicări științifice la Universitatea de Stat a Moldovei –, urmând să fim prezenți la Cernăuți în această zi de sărbătorire a limbii române. Și cum la vamă ne grăbeam să prindem momentul istoric al dezvelirii noii plăci memoriale, care atestă prezența gimnazistului Mihai Eminescu la Cernăuți, tocmai azi, formalitățile vamale ne-au sabotat. Odiseea sosirii la Cernăuți s-a complicat, reușind, în fine, să ajungem într-un târziu...

Periodicul editat de noi, trimestrial, îl distribuim și în Basarabia și în nordul Bucovinei – unde un rol important îl are poetul Vasile Bâcu, președintele Societății „*Mihai Eminescu*", precum și prin Consulatul General al României la Cernăuți. Astea sunt punctele polarizatoare ale distribuției în acest spațiu. Revista noastră este de cultură istorică și de apărare a limbii române, ca pilon identitar, în provinciile înstrăinate. Revista are caracter unionist, militând pentru păstrarea identității naționale a românilor din aceste provincii istorice. În numărul actual al revistei sunt articole privind comemorarea lui Ștefan cel Mare, de la 2 iulie; Hirotonia Episcopului-vicar al Mitropoliei Basarabiei, P.S. Nectarie de Bogdania – se întărește, astfel, Miropolia Basarabiei. Sunt probleme și aici, în nordul Bucovinei, cu bisericile românești – am înțeles că sunt propuneri pentru o reprezentare corespunzătoare a comunităților românești de aici și în sfera religioasă;

Tot în acest număr, avem un reportaj cu dezvelirea statuii *Regina Maria la Chișinău*, eveniment care s-a oficiat pe 27 martie, de *Ziua Unirii Basarabiei cu România*, sărbătorită la Chișinău printr-un ciclu de manifestări cultural-științfice. A fost o manifestare de excepție – basarabenii fiind, și ei, la fel de uniți, cum sunteți și dumneavoastră, în comunități putenice. Apoi, sunt prezentate în revistă și o lansare de carte, precum și alte materiale, privind Catedrala Națională ș.a.

Sunt impresionat că sunteți uniți printr-un nucleu de scriitori și de creatori, inclusiv în sfera folclorică, în sfera literară, fiind îndeaproape îndrumați și de Consulatul General al României la Cernăuți, care are această misiune nobilă și de mare răspundere, de a vă sprijini, pentru valorificarea potențialului cultural-etnic și civil ș.a. Vă mulțumesc!»

Florin Simion Egner: «Vreau să vă mulțumesc pentru ce ați realizat dumneavoastră aici. Vin de mulți ani pe aceste meleaguri: de la Cernăuți, la Herța, la Noua Suliță, la Storojineț ș.a. aducând carte românească la biblioteci. În ciuda tuturor intemperiilor, suntem o comunitate legată și vreau să mulțumesc dlui Vasile Bâcu pentru colaborarea, de ani buni, cu revista noastră, în calitatea sa de redactor-șef-adjunct. Vă mulțumesc!»

Moderatorul **Vasile Bâcu**: «Desemnăm o *Diplomă de Onoare* „Dlui Paul Mircea Iordache, pentru contribuții la dezvoltarea culturii românești în nordul Bucovinei, cu ocazia jubileului de 80 de ani și participarea la cea de a XXXVI-a ediție a sărbătorii noastre naționale *Ziua Limbii Române*". (aplauze, n.red.)

Paul-Mircea Iordache: «Vă mulțumesc foarte mult! Rămân dator și în viitor!».

Moderatorul **Vasile Bâcu**: «Desemnăm o *Diplomă de Onoare* similară (exceptând jubileul) și dlui Florin Simion Egner, care întotdeuna este alături de noi și camaradul dlui Paul-Mircea Iordache.

Florin Simion Egner: «Mulțumim! Doamne ajută, la toată lumea!».

Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Elena Mândru, președinta Societății Scriitorilor Fără Frontiere, redactor la Moldova Literară, a oferit Diplome de excelență dlor Vasile Bâcu și Nicolae Șapcă „pentru merite deosebite în promovarea culturii și limbii române în cadrul comunității bucovinene din Ucraina".

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. Teofil Rendiuc, oaspete de la Kiev, originar din zona Cernăuți, om de știință istoric și diplomat, a donat bibliotecii societății seturi de volume în ediții bilingve cu operele lui Eminescu, Alecsandri, Arghezi și Coșbuc, tipărite la București.

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. Vasile Adăscăliței: «În fiecare an sunt prezent la Cernăuți, la „Ziua Limbii Române”. Sunt momente deosebite în viața noastră, un asemenea moment a fost azi, prin dezvelirea basoreliefului din bronz: Mihai Eminescu, gimnazist la Cernăuți».

Cernăuți. Sărbătorirea Zilei Limbii Române. Palatul Național. În spațiul bibliotecii, după primirea Diplomelor de Onoare „pentru contribuții la dezvoltarea culturii românești în nordul Bucovinei”, de Ziua Limbii Române, botoșănenii (stg.-dr.): Felix Șugani, Florin-Simion Egner și Paul-Mircea Iordache.

În continuare, Dna **Elena Mândru**, președinta *Societății Scriitorilor Fără Frontiere*, redactor la revista *Moldova Literară* din Iași: «Bună ziua! Bine ne-am regăsit! Vin cu bucurie la Cernăuți, cu activități de colaborare literar-artistică. Voi începe prin a acorda diplome. *Diplomă de excelență*: Dlui Vasile Bâcu, „pentru merite deosebite în promovarea culturii și limbii române în cadrul comunității bucovinene din Ucraina” (aplauze, n.red.). și Dlui Nicolae Șapcă, „pentru merite deosebite în promovarea culturii și limbii române în cadrul comunității bucovinene din Ucraina”, din partea *Societății Scriitorilor Fără Frontiere*». Apoi, Dna Elena Mândru a lansat o revistă a societății pe care o conduce, evidențiind contribuția dnei Maria Toacă, în acest cadru, precum și contribuția altor intelectuali nord-bucovineni. Fiind și epigramistă, Dna Elena Mândru a recitat câteva epigrame, continuând cu anunțarea unor donații pentru cazuri sociale deosebite.

Moderatorul Vasile Bâcu a invitat apoi un oaspete de la Kiev, **Teofil Rendiuc**, originar din zona Cernăuți, om de știință istoric și diplomat, cu o operă consistentă, care, într-o alocuțiune, a amintint despre cetatea ștefaniană Țețina, distrusă de polonezi – în timp ce Ștefan cel Mare era implicat într-o bătălie cu oștile turcești, înainte de celebra victorie a moldovenilor din Codrii Cosminului, împotriva polonilor – cetate despre care istoricul prezent la manifestare are un studiu. În acest sens, a anunțat lansarea acestui volum, în viitorul apropiat, în premieră, la Cernăuți. Apoi, în cadru sărbătoresc, autorul a donat bibliotecii societății seturi de volume, în ediții bilingve, ale operelor lui Eminescu, Alecsandri, Arghezi și Coșbuc, tipărite în anii 1970-71, la București, într-o ediție rară – pe atunci, autorul donației era prezent, în calitate de diplomat, la București, după propria-i mărturisire (aplauze, n.red.).

În continuare, moderatorul a invitat la discuții și pe alți participanți prezenți la manifestare. Scriitori au citit fragmente din creațiile proprii, eseuri privind limba română ș.a. Prof. dr. în istorie **Vasile Adăscăliței** din Dorohoi a caracterizat momentul dezvelirii plăcii memoriale *Mihai Eminescu, gimnazist la Cernăuți*, drept unul istoric.

În final, cant-autoarea **Carolina Jitaru** a interpretat o melodie dedicată orașului Cernăuți, pe versurile poetului **Vasile Bâcu** și muzica **Dumitru Ignat**. Asistența apludând îndelung momentul muzical creat – după tematica literară, care a monopolizat manifestarea culturală din acea zi.

Noi, botoșănenii, ne-am amintit că suntem cu mașina în vamă și am plecat – utilizând, din nou, un autoturism de ocazie – spre granița impusă de acordul Stalin-Hitler la 23 august 1939. În final, am ajuns cu bine – de la frontieră, cu autoturismul „camaradului” (citându-l pe Vasile Bâcu) de expediție – la Botoșani. Așa am sărbătorit noi, Limba Română, în acest an.

Consemnare, transcriere din audio și fotomontaje: **Paul-Mircea Iordache**
Consultant: **Vasile Bâcu**

Limba mea maternă, graiul meu cel drag

Pentru fiecare om de pe acest pământ, limba lui maternă este deosebită. Da, mulți dintre noi cunoaștem și vorbim mai multe limbi, e firesc să fie așa. Dar, toate limbile din lume pornesc de la cea în care ai rostit primele cuvinte.

Pentru noi, românii, limba română este dragă și iubită, vorbită și promovată. Dar ea, limba română, trebuie vorbită corect și cunoscută la nivelul cuvenit.

Noi, aici la Cernăuți, avem de mulți ani o zi, când vara și toamna își dau mâna, care este numită *Sărbătoarea limbii materne*. De fapt, limba română ar trebui să fie pentru noi, în fiecare zi, o sărbătoare.

În acest an, această sărbătoare a fost numită *Ziua Limbii Române*.

Acum credem, sperăm, că de acum încolo, în permanență, ziua de 31 august a fiecărui an va rămâne, oficial, *Ziua Limbii Române*.

Ca dăscăliță ce sunt, toată viața am scris, ce-i drept mai mult proză, dar am compus și câteva poezii. Două dintre ele sunt dedicate limbii materne. Una este despre mândria de a fi român.

Să ne păstrăm graiul și portul, neamul și credința, să ne iubim plaiul, în acest colț de rai numit Bucovina!...

Eleonora SCHIPOR

Firicel de iarbă-n luncă...

Firicel de iarbă-n luncă,
Mândră-s de a fi româncă
Și că am pe ie flori
Cu izvor din trei culori.

Busuioc frumos pe plai,
Inima-mi e numai grai.
Vorba mea e românească,
Cine-o știe să trăiască.

Floare albă de sulfină,
Parte sunt de Bucovină:
Splendid colțișor de rai
Pentru Ștefan și Mihai.

Trandafir frumos pe plai,
Mă mândresc cu al meu grai.
Mă mândresc cu al meu neam
De pe plai bucovinean.

Limba mea maternă

Limba mea maternă –
Sunete de nai,
Doină și baladă,
Dulcele meu grai.
Limba mea maternă –
Cântec de vioară,
Crin îngândurat,
Zâmbet de fecioară.
Limba mea maternă –
Clinchet de cristal,
Primăvară nouă,
Fluier și caval.
Limba mea maternă –
Busuioc în floare,
Tril de ciocârlie,
Răsărit de soare.
Limba mea maternă –
Dor de Bucovină,
Murmur de izvor,
Spicul în lumină.
Limba mea maternă –
Mireasmă de-alun,
Codrul ce răsună,
Seară de Crăciun.
Limba mea maternă –
Scriptură străveche,
Pasăre măiastră,
Dor fără pereche.
Limba mea maternă –
Vatră strămoșească,
Perlă carpatină,
Vorbă românească.
Limba mea maternă –
Răsărit de soare,
Casă părintească,
Strai de sărbătoare.
Limba mea maternă –
Toamnă purpurie,
Eternă poveste,
Mir și bucurie.

În **lumea secolului al XXI-lea – Odă Limbii Române**
Mihai CANTUNIARI[*], **scriitor**

[*] **Mihai Cantuniari**: (n. 14 februarie 1945, Bucureşti) este un poet şi traducător român.
Absolvent al liceului Matei Basarab, în 1962, şi a Facultăţii de Limbi Romanice, Clasice şi Orientale a Universităţii din Bucureşti, în 1967. Opere publicate: *Poezii*, 1977; *Ultramar*, 1978; *Plante carnivore*, 1980; *Nova*, 1980; *Amadeus*, 1983; *Bărbatul cu cele trei morţi ale sale* - ciclul *Omul ca iarba*, 2007; Traduceri: A tradus din César Vallejo, Mario Vargas Llosa şi O. Lara.

Î.P.S. LIMBA ROMÂNĂ

Eu nu m-am născut doar în rotundul acesta pământesc numit România, ci întru Înalt-Prea-Sfânta **Limba Română**, cea mai măreaţă înfăptuire a neamului, o limbă mlădie şi mângâioasă, sobră, dură, bărbătească, dar şi viu colorată, dulce-înmiresmată, felină ca femeia românca minunat născută sub oblăduirea cerului siniliu carpato-ponto-danubian. În acest areal privilegiat, sute de generaţii neştiute au dăltuit întâi, apoi au cizelat cu fineţe fiinţa, suflul şi duhul unei limbi neasemuite, alcătuite din binecuvântări şi blesteme, urlete şi şoapte, vacarm şi tăceri mormântale. Este o limbă croită exact pe măsura noastră, ne îmbracă şi ne dezbracă precum o hlamidă ţesută migălos din sunete potrivite tuturor stărilor noastre. **Ea** este realitatea noastră ultimă, adâncă, primordială, iar noi nu suntem decât umbrele trecătoare ale dăinuirii ei de eon atemporal. Fiecare din noi este o tonalitate, un sunet distinct, irepetabil, din sinarhia limbii Carpaţilor, Dunării, Mării Negre. Aidoma spaţiului ondulat deal-vale, a simţirii mioritice, a creaţiei Meşterului Manole, ea singură ne adună pe toţi laolaltă, imună la duşmănii, invidii, trădări, mârşăvii şi josnicii comune omului celui atât de imperfect. Din perfecţiunea ei trădându-i originea divină, ea ne poate ierta şi înfrăţi pe toţi fără osebire, pe vorbitorii ei inconştienţi care, doar folosind-o, se hrănesc din roadele pământului şi se adapă din roua cerului. Tu, vorbitor de română, dă-ţi seama că de la naştere ai primit un dar îmbelşugat nemeritat, o zestre împărătească pe care nu tu ai strâns-o, nici nu ai sporit-o! Se cuvine să o păstrezi cu sfinţenie şi să o dai mai departe urmaşilor urmaşilor tăi, nealterată, neschilodită, nesărăcită, ci sunând mai plin, mai limpede, mai armonios, mai în consonanţă cu firea noastră adevărată şi cu specificul românesc.

Mulţi se vor căzni să te abată din drum, şuşotindu-ţi că vorbeşti şi scrii într-o limbă minoră dintr-o ţară minoră, că "marile" ţări ale Apusului au mai multe să-ţi ofere; ci eu îţi spun că vei primi de la ele o oarecare îmbelşugare strict materială, plătită cu un vid sufletesc înfiorător. Ele sunt aceleaşi pe care le-am disecat cu multe alte prilejuri, arătându-le imperialismul rapace, nesăţios şi jefuitor, extrem de crud, de inuman, lipsa de caracter, de cuvânt, de onestitate, de milă creştinească şi de omenie românească. Dacă nu ai înţeles asta până acum, nu ai înţeles mare lucru din marea trecere. Ele nu oferă nimic fără să-ţi ceară sufletul. Deja prin folosirea unei limbi străine (bine spus: străine de tot ce eşti şi însemni tu!), te-ai înstrăinat de specificul tău cristalizat în limba strămbună. Când ai renunţat la aceasta, ai pierdut o însemnată parte din tine însuţi, mai mare sau mai mică în funcţie de inima fiecăruia. Cu ce vei ostoi dorul de acasă? Cu o locuinţă? Cu un Ford?

Eu am făcut fără să vreau această experienţă care s-a dovedit până la urmă inutilă şi traumatizantă. Am studiat cu interes, întâi în familie, apoi la şcoală şi la Facultate, în sfârşit în viaţa de toate zilele, preponderent limbile franceză şi spaniolă, pe prima pentru civilizaţia şi universalitatea ei, pe a doua pentru cultura şi exotismul ei, pe ambele pentru îmbogăţire spirituală întru cunoaştere. Nu regret nimic. Prin cele două am avut acces secundar derivat şi la italiană şi portugheză, pe care le înţelegeam dar nu le vorbeam. Câştigul mi-a fost un consistent spor intelectual, tradus în multitudinea cunoştinţelor şi a preocupărilor, însă acestea – mi-am dat seama mult mai târziu – se adresau numai componentei mele mintale, raţionale şi reci, nicidecum sufletului cald şi primitor-pătimitor. Oricât aş fi aprofundat studierea acelor limbi, îmi dădeam seama că nu aş fi putut compune în ele nici o poezie, nici o nuvelă, nici o scriere derivată din sensibilitatea mea lingvistică şi din bogăţia trăirilor. Situaţia avea ceva comun cu satisfacerea setei: poţi bea oricâte cafele, sucuri, vinuri, ceaiuri, însă numai apa îţi potoleşte cu adevărat setea, numai după ce ai băut-o cu poftă oftezi adânc de mulţumire. Numai româna îmi potolea pe deplin setea de frumos şi adevăr, numai ea era apa mea vie. Dar ce târziu am ajuns la constatarea aceasta!

Încă o dată spun: nu îmi pare rău. Cunoştinţele acumulate din alte limbi s-au sedimentat şi cristalizat adânc în mine, constituind un prim strat subtil de înţelegere, suprapus străbunului substrat autentic, vernacular, cel "supt odată cu laptele mamei". De aceea se şi numeşte limbă maternă (cât adevăr în numai două cuvinte potrivite!). Limba şi Biserica sunt cele două temelii pe care se reazămă întreg ethosul românesc. Clintiţi-le numai puţin, şi veţi rămâne orfani într-o lume tot mai strâmbă şi mai ostilă. Niciodată să nu vă rezemaţi de "ajutoarele" şi promisiunile străinătăţii. Ele sunt mercantile, făţarnice, trădătoare, şi vă vor vinde la mezat de cum se va ivi prilejul, aşa cum ne-am putut convinge cu asupra de măsură în anii cruciali 1940-1950, când abjecta trădare a Occidentului ne-a aruncat înapoi în timp şi ne-a compromis viitorul. Detest Vestul mult mai mult decât Estul fost-comunist, pentru că de la acesta din urmă ştiam precis la ce să ne aşteptăm şi nu ne făceam iluzii, pe când fariseicile demo(no)craţii occidentale ne-au dus de nas şi ne-au momit cu tot felul de sticle colorate pe post de nestemate, cu tot felul de bigi-bigi şi rahat cu apă rece, aşa cum o fac şi acum. Nu vă bizuiţi nici pe ajutorul lor militar, fiindcă la prima încruntătură mai urâtă a ruşilor îşi vor lua tălpăşiţa cu viteza rachetelor hipersonice, şi de dincolo de fruntarii ne vor trimite bezele şi pupici: "pardon, s-avem iertare, pa şi pusi, descurcaţi-vă cum oţi şti".

Lumea secolului al XXI-lea a devenit tot mai crudă, mai lipsită de scrupule, de credinţă şi ideal, mai vulgară, mai liberticidă, mai materialistă şi mai cinică – nu avem ce aştepta decât de la noi înşine, dacă mai suntem în stare de ceva după tăvălugul criminal din '89, cu pierderea treptată a economiei naţionale, a independenţei şi suveranităţii de Stat autonom şi de sine-stătător. Şi pe acestea le-am predat străinilor, aşa cum spre ruşinea noastră am făcut cu o mare parte din aurul ţării, depozitat acum la Banca Angliei (numele oficial; cel autentic este Rothschild), deşi U.K. a părăsit U.E. şi ne va da cu tifla la prima solicitare a avuţiei naţionale. Parcă niciodată nu am avut un statut mai înrobitor, cu excepţia anilor staliniţti când alţii (mereu alţii) ne-au trasat viitorul luminos şi ne-au mânat într-acolo ca pe cirezile necuvântătoare.

Ce se întâmplă acum este neobolşevism şi neostalinism pe faţă. În zilele când vă scriu acestea toate, Parlamentul român votează obligativitatea predării holocaustului, străin de fiinţa naţională, în toate şcolile României, inclusiv în cele profesionale, în timp ce religia creştină ortodoxă este (des)considerată materie facultativă. Câtă nerușinare!

Facultativ eşti tu, Parlament nedemn şi străin de fiinţa neamului care te hrăneşte abundent! Acum câteva luni, Shimon Peres (mort în 2016!!) apare pe neaşteptate – nu se ştie de ce cu o asemenea întârziere – pe ecranele noastre tv cu o declaraţie senină şi aiuritoare datând din anul 2007: „Suntem o ţară mică, dar ce putere mare avem: am cumpărat Manhattan, am cumpărat România…" (şi încă două-trei ţări); (fragment extins: „...De la o ţară atât de mică ca a noastră este aproape uluitor. Cumpărăm Manhattan, cumpărăm Ungaria, cumpărăm România şi cumpărăm Polonia. După cum văd eu, nu avem probleme. Cu talentul, relaţiile personale şi dinamismul nostru ajungem aproape peste tot." – declaraţie făcută de preşedintele Israelului, Shimon Peres, la data de 10 octombrie 2007, în hotelul Hilton din Tel-Aviv, n.red.). Am rămas siderat, aşteptând reacţiile întârziate ale Preşedenţiei, Guvernului, Parlamentului, S.R.I., Ministerului de Externe, Ministerului de Interne etc. etc… Am aşteptat degeaba; nici atunci, nici mai târziu, nici un oficial român nu şi-a manifestat uimirea, indignarea, stupoarea, supărarea, nici nu l-a chestionat: „…dar de la cine mă rog ai cumpărat dumneata România?, cât ai dat pe ea şi cui?, ne-ai întrebat dacă suntem de acord?". Nimic, nimic, nici o reacţie. Pustiul urâciunii. Şi-atunci ajungi să te întrebi de nu cumva a avut dreptate străinul, de nu cumva ţara mea şi a noastră a tuturor a fost scoasă la mezat în '89-90 pe tejghelele mondiale?, pe tarabele Templului? Şi, odată cu ea, şi ortodoxismul? Şi Î.P.S. limba română?

Ce se întâmplă cu noi? Tăvălugul din '89, pentru care nu eram pregătiţi şi care a deschis toate porţile răutăţii, ne-a strivit în asemenea măsură încât ne-am pierdut imunitatea naţională şi capacitatea de reacţie? Suntem ineficienţi, inexistenţi, zombificaţi, sau numai laşi? Răspundeţi!...

Oriana Fallaci

Nota redacției: Oriana Fallaci (N.29 iunie 1929 – D.15 septembrie 2006), jurnalist de origine italiană, a început studiile la Universitatea din Florența, în medicină și chimie; ulterior în domeniul artei, apoi a abordat cariera de jurnalism. A devenit corespondent special pentru ziarul italian „*Il mattino dell`Italia centrale*" (1946); din anul 1967, a fost corespondent de război în Vietnam, Orientul Mijlociu și America de Sud. Având o personalitate puternică – un curaj și o determinare, ieșite din comun –, Oriana Fallaci a fost un adversar al Islamului, considerându-l noul fascism. Interviurile sale, absolut remarcabile, au vizat numeroase personalități: Yasser Arafat, Golda Meir, Indira Gandhi, Haile Selassie, Deng Xiaoping, Henry Kissinger. A militat activ împotriva avortului. După atentatele din 11 septembrie 2001, Oriana Fallaci a publicat o carte în care aduce o critică occidentului, pentru atitudinea mult prea conciliantă față de pericolul islamizării. Cărțile sale au fost traduse în peste 21 de limbi. A primit numeroase premii (în anii 1967 și 1971 a primit premiul pentru jurnalism „*St. Vincent*"; în 2005, la New York, premiul „*Annie Taylor*", pentru curajul neobișnuit în condiții nefavorabile și de risc major; tot în anul 2005, Președintele Italiei, Carlo Azeglio Ciampi, i-a acordat o medalie de aur pentru contribuțiile sale culturale.

O MICĂ LECȚIE DE ISTORIE A ISLAMULUI

În anul 635 d.Hr., la trei ani după moartea lui Mahomed, armatele Sfintei Semiluni au invadat Siria creștină și Palestina creștină. În 638, au cucerit Ierusalimul și Biserica Sfântului Mormânt. În 640, după ce au cucerit Persia, Armenia și Mesopotamia (Irakul de astăzi), au invadat Egiptul creștin și au cucerit Maghrebul creștin, adică Tunisia, Algeria și Marocul de astăzi.

În 668 au atacat pentru prima dată Constantinopolul și l-au asediat timp de cinci ani. În 711 au traversat Strâmtoarea Gibraltar și au debarcat în Peninsula Iberică, extrem de catolică, subjugând Portugalia și Spania, unde, în ciuda rezistenței eroicilor războinici Pelayo, Cid Campeador și a altora, au rămas timp de opt secole. Și oricine crede în „coexistența pașnică care a marcat relațiile dintre cuceritori și cuceriți" ar trebui să recitească poveștile despre abații și mănăstiri arse, bisericile profanate, călugărițele violate și femeile creștine și evreice închise în haremurile lor.

Să-și amintească de cei răstigniți la Cordoba, spânzurați la Granada, decapitați la Toledo și Barcelona, Sevilla și Zamora. (Decapitarea de la Sevilla a fost ordonată de Mutamid: el a folosit aceste capete tăiate de evrei și creștini pentru a-și decora palatul. În Zamora, capetele au fost tăiate din ordinul lui Almanzur, vizirul cunoscut drept „patronul filosofilor și cel mai mare lider al Spaniei islamice"!).

Rostirea numelui lui Iisus însemna execuție instantanee. Răstignire, desigur, sau decapitare, sau spânzurare, sau tragerea în țeapă. La fel și pentru cei care îndrăzneau să sune clopotul. La fel și pentru purtarea de verde, culoarea care aparține exclusiv islamului. Când trecea un musulman, fiecare evreu și creștin era obligat să se dea la o parte și să se încline. Și vai de evreul sau creștinul care îndrăznea să reacționeze la o insultă din partea unui musulman. Cât despre detaliul larg mediatizat că câinii necredincioși nu erau obligați să se convertească la islam și nici măcar nu erau împinși să facă acest lucru, știți de ce nu erau împinși?... Pentru că cei care s-au convertit la islam au încetat să mai plătească taxe. Iar cei care au refuzat au continuat să plătească.

În 721, s-au mutat din Spania în Franța, la fel de catolică. Conduși de guvernatorul Andaluziei, Abd al-Rahman, au masacrat întreaga populație masculină din Pirinei și Narbona, luând în sclavie toate femeile și copiii, apoi au continuat spre Carcassonne. Deplasându-se spre nord, au masacrat călugărițele și călugării din fiecare abație pe care au întâlnit-o. În Lyon și Dijon, au jefuit fiecare biserică fără excepție. Cucerirea lor asupra Franței a durat unsprezece ani, în valuri.

În 731, un val de 380.000 de infanteriști și 16.000 de călăreți a ajuns la Bordeaux și s-a îndreptat spre Poitiers și de acolo spre Tours. Și dacă Carol Martel nu ar fi câștigat bătălia de la Poitiers-Tours în 732, Franța de astăzi ar dansa și ea flamenco.

În 827 au debarcat în Sicilia, o altă țintă a lăcomiei lor insațiabile. Tăind, decapitând, trăgând în țeapă, răstignind ca de obicei, au cucerit Siracuza și Taormina, apoi Messina și Palermo, iar în trei sferturi de secol (acesta a fost timpul necesar pentru a înfrânge rezistența mândrilor sicilieni) au islamizat insula. Au rămas acolo timp de două secole până când au fost alungați de normanzi. Dar în 836 au debarcat la Brindisi, în 840 la Bari, în 841 la Ancona. Apoi au traversat Marea Adriatică înapoi spre Marea Tireniană și în vara anului 846 au debarcat la Ostia. L-au jefuit și l-au ars și, urcând pe Tibru, au ajuns la Roma. După ce au asediat orașul, au năvălit în el într-o noapte. Au jefuit bazilicile Sf. Petru și Sf. Pavel, le-au distrus și, pentru a scăpa de prezența lor, Papa Sergiu al II-lea a fost obligat să impună un tribut anual de 25.000 de lingouri de argint. Pentru a evita alte atacuri, succesorul său, Leon al IV-lea, a construit Zidurile Leonine. Părăsind Roma, au atacat Campania. Acolo au rămas timp de 70 de ani, distrugând Montecassino și chinuind Salerno.

Una dintre distracțiile lor în acest oraș era jertfa nocturnă a virginității uneia dintre călugărițe. Și știi unde? Pe altarul Catedralei Catolice.

În 898 au coborât în Provence, sau mai precis, în Saint-Tropez-ul de astăzi. După ce s-au stabilit acolo, în 911 au traversat Alpii și au invadat Piemontul. După ce au ocupat Torino și Casal, au ars toate bisericile și bibliotecile, au ucis mii de creștini și apoi au plecat în Elveția. Aici au ajuns la Lacul Geneva, dar au fost opriți de zăpadă, și s-au întors în Provence-ul cald.

În 940 au ocupat Toulonul, unde s-au stabilit și... ei bine, știți... E la modă în zilele noastre să-ți bați pieptul și să te pocăiești, dând vina pe Occident pentru cruciade. Să vezi cruciadele ca pe o nedreptate făcută bieților musulmani nevinovați. Dar chiar înainte ca cruciadele să devină o serie de expediții pentru a returna creștinilor Sfântul Mormânt din Ierusalim (care, amintiți-vă, a fost cucerit de musulmani, nu de mătușa mea), ele au fost un răspuns la patru sute de ani de invazii și ocupație.

Cruciadele au fost un contraatac pentru a opri expansiunea islamică în Europa, pentru a o devia spre Est (adică India, Indonezia și China), și apoi spre toată Africa și în direcția Rusiei și Siberiei, unde tătarii care acceptaseră Islamul îi zdrobeau deja pe adepții lui Hristos. Dar după cruciade, fiii lui Allah și-au reluat politica, ca și înainte și chiar mai mult. De data aceasta, cu mâinile turcilor, care se aflau în ajunul nașterii Imperiului Otoman, un imperiu care până în anul 1700 și-a concentrat toată lăcomia asupra Occidentului și a transformat Europa într-un câmp de luptă predilect.

Purtătorii de cuvânt și purtătorii acestei lăcomii, faimoșii ieniceri, îmbogățesc limba noastră de astăzi, fiind sinonim cu un criminal fanatic. Dar știți cine erau cu adevărat acești ieniceri? Acești soldați de elită ai imperiului, super-soldați, capabili atât de autodistrugere, cât și de război, crimă și jaf? Știți unde au fost recrutați, sau mai degrabă, încoronați în serviciu?...

- În țările supuse imperiului. În Grecia, de exemplu, sau în Bulgaria, România, Ungaria, Albania, Serbia. Adesea și în Italia, în orașele de coastă care au fost atacate de pirații lor. Pe aceste țărmuri încă se pot vedea rămășițele turnurilor de veghe care au fost construite pentru a le supraveghea din timp apropierea și a-i avertiza pe locuitorii orașelor și satelor din jur. Acolo încă se poate auzi ecoul unui strigăt care este folosit batjocoritor astăzi, dar pe atunci era un strigăt de groază și disperare: „Mamă, turcii!". Acești viitori ucigași i-au răpit la vârsta de unsprezece sau doisprezece ani, împreună cu copii și mai mici, pentru a-i ascunde în haremurile sultanilor și vizirilor pedofili și i-au ales dintre cei mai frumoși și mai puternici întâi născuți ai unor familii distinse. După convertirea la islam, au fost închiși în cazărmi militare și aici, interzise orice relații calde, iubitoare, umane, inclusiv căsătoria, au fost procesați într-un mod în care nici măcar Hitler nu i-a îndoctrinat pe cei din Waffen SS-ul său. Au fost transformați în cea mai teribilă mașinărie militară pe care lumea a văzut-o de pe vremea romanilor.

Nu vreau să lungesc această mică lecție de istorie, care în școlile noastre „corecte politic" ar fi un adevărat păcat moral, dar măcar pe scurt trebuie să le împrospătez memoria celor uituci și ipocriți. Așadar, în 1356, la 84 de ani după a opta cruciadă, turcii au cucerit Gallipoli, o peninsulă care se întinde pe 100 km de-a lungul coastei de nord a Dardanelelor. De aici au pornit să cucerească sud-estul Europei și într-o clipă au cucerit Trieste, Macedonia și Albania. Au subjugat Serbia Mare și, în următorii cinci ani, au asediat din nou Constantinopolul, paralizându-l și izolându-l de restul Occidentului. Este adevărat, în 1396 au fost nevoiți să se oprească, pentru că aveau de-a face cu mongolii, islamizați, dar nu supuși.

Dar deja în 1430 și-au reluat campania împotriva Europei și au cucerit Tesalonicul venețian. După ce au înfrânt rezistența creștinilor din Varna în 1444, și-au asigurat posesia Țării Românești, Moldovei, Transilvaniei (țările românești au fost doar sub „suzeranitatea" Imperiului Otoman, în baza unor tratate – „Capitulații" – încheiate între domnitorii români și otomani, prin care se obligau să plătească „tributul" către Poarta Otomană ș.a., în rest aveau suveranitate administrativă, culturală și religioasă, deci nu au fost integrate în imperiu, sub formă de „pașalâc", cum a fost, de exemplu, Pașalâcul de la Buda, după cucerirea Ungariei de către otomani, n.red.), teritoriul numit acum Bulgaria și România, apoi în 1453 au asediat din nou Constantinopolul, care a căzut pe 29 mai în mâinile lui Mahmet al II-lea. Apropo, știți cine a fost acest Mahmet al II-lea?... Un băiat tânăr care, cu ajutorul legii fratricide islamice, care îi permitea sultanului să ucidă membri ai propriei familii, a urcat pe tron strangulându-și fratele de trei ani.

Probabil nu vă amintiți cronica căderii Constantinopolului, pe care ne-a lăsat-o scribul Frances. Ar putea foarte bine să reîmprospăteze memoria celor uituci... sau mai degrabă a ipocriților. Mai ales în Europa, care îi jelește doar pe musulmani, și niciodată pe evrei sau creștini, sau budiști sau hinduși – ar fi „incorect politic" să ne amintim detaliile căderii Constantinopolului. Locuitorii săi, în zori, în timp ce Mehmet al II-lea bombarda zidurile Feodosiei, s-au ascuns în Catedrala Sfânta Sofia și au

început să cânte acolo psalmi pentru a invoca mila divină.

Patriarhul își celebrează ultima liturghie la lumina lumânărilor și, pentru a calma panica, anunță cu voce tare: „Nu vă temeți, frații și surorile mele! Mâine veți fi deja în împărăția cerurilor, iar numele voastre vor trăi până la sfârșitul timpurilor!” Copiii plâng de frică, mamele, pentru a le da curaj, repetă: „Liniște, liniște, copilul meu! Murim pentru credința noastră în Iisus Hristos! Murim pentru împăratul nostru Constantin al XI-lea, pentru patria noastră!” Armata otomană, în ritm de tobe, dă peste zidurile dărâmate, zdrobind apărătorii genovezi, venețieni și spanioli, ciopârțindu-i cu topoarele, năvălind în catedrală și decapitându-i pe toți, inclusiv pe copii.

Se distrează stingând lumânări cu aceste mici capete tăiate... Acest măcel a durat din zori până la amiază și s-a oprit doar atunci când Marele Vizir a urcat la amvonul Sfintei Sofia și s-a adresat ucigașilor: „Odihniți-vă! Acest templu îi aparține acum lui Allah.” Între timp, orașul arde, soldații răstignesc, spânzură și trag în țeapă, ienicerii violează și măcelăresc călugărițe (patru mii în câteva ore) și îi înlănțuie pe supraviețuitori pentru a fi vânduți ulterior în piețele din Ankara. Și slujitorii lui Allah pregătesc o sărbătoare triumfală. O sărbătoare în timpul căreia (încălcând legile Profetului) Mehmet al II-lea se îmbată cu vin cipriot și, având o slăbiciune pentru băieții tineri, poruncește să fie adus primul născut al Marelui Duce ortodox grec Notaras. Băiatul de 14 ani este faimos pentru frumusețea sa. În fața tuturor, Mehmet îl violează și apoi trimite după familia sa: părinți, bunici, unchi, mătuși, veri. Unul câte unul, îi decapitează pe toți sub ochii băiatului. De asemenea, poruncește ca toate altarele să fie distruse, toate clopotele să fie topite și toate bisericile să fie transformate în moschei sau bazare.

Așa a devenit Constantinopolul, Istanbul.

Dar Dodo de la ONU și profesorii din școlile noastre nu vor să audă de asta. Trei ani mai târziu, în 1456, musulmanii au cucerit Atena, unde din nou Mehmet al II-lea a transformat toate bisericile în moschei și... ei bine, știți restul. Cucerirea Atenei a fost urmată de o invazie a Greciei, pe care au ținut-o apoi și au distrus-o timp de patru secole. Această cucerire a fost urmată în 1476 de un atac asupra Republicii Veneției.

În 1480, au atacat din nou Puglia, iar pe 28 iulie, armata lui Ahmed Pașa a debarcat în Otranto, care timp de două săptămâni întregi a fost apărată doar de locuitorii orașului și de o mână de soldați. Și aici, musulmanii au pătruns în catedrală, unde l-au decapitat imediat pe arhiepiscopul care dădea Euharistia. Și, împreună cu arhiepiscopul, pe toți preoții. Toate femeile tinere și frumoase au fost date soldaților, iar restul au fost ucise sau luate în sclavie. În cele din urmă, au adunat 800 de tineri supraviețuitori, cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani, și i-au dus în tabăra lui Ahmed Pașa, care le-a oferit un ultimatum:

- „Vrei să te convertești la islam sau să mori?”

- „Aș prefera să mor”, a răspuns Antonio Grimaldo Pezzulla, muncitor textil în vârstă de 16 ani. Atunci toți prizonierii au început să strige după el: „Și eu, și eu!”, iar Ahmet Pașa le-a satisfăcut dorința tăind capetele tuturor. O sută pe zi. Măcelul a durat exact opt zile.

Unul singur, Mario Bernabei, a fost salvat prin acceptarea Islamului. Dar și el s-a dovedit curând a fi un musulman foarte rău și a fost tras în țeapă drept pedeapsă. (Așa povestește Pietro Colonna în „Comentariul său la Apocalipsă”). În secolul următor, lucrurile au continuat, mai mult sau mai puțin, în același spirit, pentru că, în 1512, Selim cel Nemilos a venit la putere în Imperiul Otoman. Din nou, cu ajutorul legii fratricide, a urcat pe tron, strangulându-și cei doi frați, plus cinci nepoți, plus mai mulți califi și un număr nespus de viziri.

Dintr-un astfel de domn s-a născut sultanul „vizionar”, care a căutat să creeze „Statul Islamic al Europei” – Soliman Magnificul. Imediat după încoronarea sa, Soliman Magnificul a adunat o armată de 400 de mii de oameni, 30 de mii de cămile, 40 de mii de cai și 300 de tunuri. Din România, deja islamizată (în țările române, Moldova, Muntenia și Transilvania, Imperiul Otoman a avut doar statut de „putere suzerană”, n.red.) în 1526, s-a îndreptat spre Ungaria catolică și, în ciuda eroismului apărătorilor acesteia, a pus armata pe fugă în mai puțin de 48 de ore. Apoi a ajuns la Buda, Budapesta modernă. A ars orașul și – ghiciți câți maghiari (bărbați, femei și copii) au ajuns în piețele de sclavi, în care Istanbulul era acum faimos?... O sută de mii!

Acum ghiciți cât a ajuns în piețele care concurau cu Istanbulul în anul următor, adică la Damasc, Bagdad, Cairo și Alger. Trei milioane. Dar nici măcar atât nu i-a satisfăcut lăcomia lui Soliman. Pentru a crea „Statul Islamic al Europei”, a adunat o a doua armată, cu încă 400 de tunuri, și, în 1529, s-a mutat din Ungaria în Austria. Austria, ultracatolică, era considerată o fortăreață a creștinismului. Nu a reușit să o cucerească, este adevărat. După cinci săptămâni de atacuri nereușite, a decis să se retragă. Dar, retrăgându-se, a tras în țeapă aproximativ 30 de mii de țărani pe care nu i-a considerat demni de a fi vânduți ca sclavi, deoarece prețul sclavilor scăzuse după furnizarea către piețele de sclavi a trei milioane și încă o sută de mii de maghiari capturați.

Întorcându-se la Istanbul, Suleiman a încredințat reforma flotei sale celebrului pirat Khair a-Din, cunoscut sub numele de Barbarossa, adică Barbă Roșie (Țineți minte, europeni... de unde știți cuvântul „Barbarossa”!). Reforma a permis transformarea Mediteranei într-o arenă acvatică pentru bătălia islamului, astfel încât, după ce a împiedicat o lovitură de stat la palat, prin strangularea celor doi fii mai mari ai săi plus a celor șase copii ai lor, adică nepoții săi, în 1565 a năvălit asupra fortăreței creștine din Malta.

Și nu a ajutat deloc faptul că a murit în 1566 (aleluia!) de un atac de cord. Nu a ajutat deloc pentru că tronul a trecut la cel de-al treilea fiu al său, cunoscut, nu sub numele de Magnificul, ci sub numele de „Betivul”. Și sub domnia lui Selim Betivul, generalul Lala Mustafa a cucerit Ciprul creștin în 1571, unde a comis una dintre cele mai teribile atrocități cu care „Raza Civilizației” se dezonorase și se pătase.

Mă refer la martiriul senatorului venețian Marcantonio Bragadino, guvernatorul insulei. După cum relatează istoricul Paul Fregosi, în excelenta sa carte, *Jihad*, după semnarea capitulării, Bragadino s-a dus la Mustafa pentru a discuta despre pace. Și, fiind un om foarte arogant, s-a dus cu toată pompa, adică călare pe un armăsar magnific și îmbrăcat în roba senatorială purpurie. În plus, a fost însoțit de 40 de archebuzieri în uniformă de gală și de un paj uimitor de chipeș, Antonio Quirini (fiul amiralului Quirini), care ținea o umbrelă prețioasă deasupra capului senatorului. Dar chiar și atunci, dragii mei pacifiști unilaterali, nu era momentul să vorbim despre pace. Pentru că, conform unui plan prestabilit, ienicerii l-au capturat imediat pe Antonio, un Antonio superb și chipeș. L-au închis în haremul lui Mustafa, care adora băieții chiar mai mult decât Mehmet al II-lea. Apoi, cei 40 de archebuzieri au fost înconjurați și tăiați cu topoare. La propriu, în bucăți, ca pe carne pentru friptură. Și, în cele din urmă, l-au dat jos pe Bragadino de pe cal, tăindu-i mai întâi nasul și urechile. Apoi, desfigurat în acest fel, a fost forțat să îngenuncheze în fața monstrului, care a ordonat să fie jupuit de viu. Jupuirea și execuția au avut loc treisprezece zile mai târziu, în prezența ciprioților, care erau obligați să fie prezenți.

Sub batjocurile și ridiculizarea ienicerilor, care îi batjocoreau fața fără nas și fără urechi, Bragadino a fost forțat să se plimbe prin oraș de mai multe ori, târând după el un sac de gunoi și lingând pământul de fiecare dată când trecea pe lângă Lala Mustafa. Și apoi a venit tortul final. A murit în timp ce era jupuit. Când jupuirea s-a terminat, Lala Mustafa a ordonat ca pielea lui Bragadino să fie umplută cu paie și transformată într-o sperietoare. La ordinul său, sperietoarea a fost legată de o vacă și a mai călărit prin oraș încă o dată, după care a fost legată de catargul principal al navei amiral a lui Mustafa. Pentru gloria veșnică a Islamului!...

Nu a ajutat deloc faptul că, pe 7 octombrie, venețienii înfuriați, uniți cu Spania, Genova, Florența, Torino, Parma, Mantua, Luca, Ferrara, Urbino, Malta și Statele Papale, au învins flota lui Ali Pașa în Bătălia de la Lepanto. În acest moment, Imperiul Otoman se afla în apogeul puterii sale și, sub conducerea unui sultan după altul, continua să atace nestingherit continentul, unde Soliman Magnificul dorea să-și creeze „Statul Islamic al Europei”. Au ajuns în Polonia, pe care hoardele Sfintei Semiluni au ocupat-o de două ori: în 1621 și în 1672 (se referă la Uniunea Polono-Lituaniană – care era extinsă, pe atunci, până aproape de țărmul nordic al Mării Negre – și la războaiele polono-otomane: prin Pacea turco-polonă de la Hotin, din 9 oct. 1621, se confirmă suzeranitatea otomană asupra Moldovei, iar polonezii restituie Moldovei cetatea Hotinului, pe care o ocupaseră; În vara anului 1672, armata otomană a cucerit cetatea Camenița – rivala de peste Nistru a Hotinului –, forțând Polonia să cedeze Podolia, regiune care se învecina cu Moldova, în nordul Bucovinei, n. red.).

Nu este o coincidență faptul că visul creării unui „Stat Islamic al Europei” a fost oprit abia în 1683, când Marele Vizir Kara Mustafa a adunat 600 de mii de soldați, plus o mie de tunuri, 40 de mii de cai, 20 de mii de cămile, 20 de mii de elefanți, 20 de mii de boi, 20 de mii de catâri, 20 de mii de tauri și vaci, 10 mii de capre și oi, precum și 100 de mii de saci de porumb și 50 de mii de saci de cafea, plus o sută de soții și concubine. După ce a strâns toată această abundență, s-a întors în Austria și, după ce a creat o tabără imensă (25 de mii de corturi, pe lângă cea a sa, care era decorată cu struți, păuni și fântâni), s-a stabilit lângă Viena, asediind-o pentru a doua oară.

Cert este că în 1683 europenii erau mult mai inteligenți decât sunt astăzi. Cu excepția francezilor – care chiar și atunci preferau relații strânse cu islamul (nu trebuie decât să ne amintim de Tratatul de Alianță semnat de Ludovic al XIV-lea), promițând să rămână neutri –, europenii s-au grăbit să apere capitala, care era acum văzută ca o fortăreață a creștinismului. Deci, toți, da, toți europenii: englezii, spaniolii, ucrainenii, germanii, polonezii, italienii (adică genovezii, venețienii, toscanii, piemontezii și supușii Statelor Papale care li s-au alăturat).

Pe 12 septembrie, au obținut o victorie uluitoare, care l-a forțat pe Kara Mustafa să fugă, abandonându-și cămilele și elefanții, boii și catârii, porumbul și cafeaua, struții și păunii, soțiile și concubinele. Pentru a împiedica soțiile și concubinele să cadă în mâinile câinilor infideli, Kara Mustafa le-a tăiat gâtul, pe fiecare în parte.

De ce spun toate acestea?... Ca să fie clar că invazia de astăzi a Islamului în Europa nu este altceva decât Renașterea Islamică! Renașterea expansionismului secular al Islamului, a imperialismului său secular, a colonialismului său secular. Pentru europeni, acest lucru le poate aminti de ciuma celui de-al Treilea Reich. Este o comparație bună... dar fundamentul acestei avalanșe de barbari ai secolului XXI este explozia demografică, plus Islamul, una dintre religiile lumii, care în sine este mult mai periculoasă decât teoria nazistă a Übermensch-ului, via Iurii Chișinevski.

(preluare facebook – Emil Baldescu)

CATEDRALA NAȚIONALĂ... LA ZI

„Biserica este corabia care ajută pe oameni să treacă de la viaţa pământească vremelnică la viaţa cerească veşnică“

Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

O zi istorică: 26 octombrie 2025 – SFINȚIREA PICTURII CATEDRALEI NAȚIONALE

(Foto: **basilica.ro**)

Sprijiniți lucrările de pictură în mozaic la Catedrala Națională

1. DIRECT la orice unitate de cult din cadrul Bisericii Ortodoxe Române urmând a primi chitanță personalizată cu mențiunea: „Pentru pictura Catedralei Naționale”;
2. ONLINE pe site-ul **www.pictamcatedrala.ro**, accesând secțiunea de plată cu cardul în moneda aleasă de dumneavoastră, LEI sau EURO.
3. Prin SMS 8822 cu mesajul „PICTURA” în valoare de 2 EUR (nu se aplică TVA) valabil în: Vodafone, Orange și Telekom;
4. Prin depunere de numerar sau virament bancar în următoarele conturi BCR ale Patriarhiei Române:
   - LEI: RO 91 RNCB 0075 0048 9503 0395
   - EUR: RO 64 RNCB 0075 0048 9503 0396
   - USD: RO 26 RNCB 0075 0048 9503 0110
5. Prin redirecționarea a 3,5% din impozitul pe venit, completând formularul 230;

Alte detalii, la nr. de telefon +40 799 887 955 sau la ctitor@catedralaneamului.ro

Donează acum 2€ prin SMS

SMS 8822

Varianta electronică a revistei *„Vatra Noastră Românească”* poate fi accesată de pe adresa:
www.vatranoastraromaneasca.ro
e-mail: vnr.bt.2000@gmail.com
Editor: Uniunea Vatra Românească – Filiala Judeţeană Botoşani
Data publicării: decembrie 2025

COLEGIUL DE REDACŢIE:
Redactor-şef: Paul-Mircea Iordache;
Redactor-şef-adj.: Ion Negrei (R. Moldova);
Redactor-şef-adj.: Vasile Bâcu (Reg. Cernăuţi, Uk.);
Redactor-şef-adj.: Iulian Moldovanu (editare-difuzare);
Redactori: Gică Manole, Dan Prodan, Sergiu Balanovici, Petruţ Pârvescu, Ioan Mihai;
Secretar de redacţie: Florea Macovei

2360 2182
TIPO TAIDA tipar digital/offset
Tipărit în România Iaşi
Str. Aeroportului nr. 2B
www.edituratаida.ro
Produs în ROMÂNIA